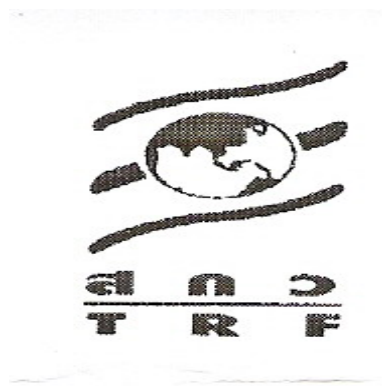

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน
โรงเรียนบ้านโคกโดน

โดย นางจิราภรณ์ ศรีสุวรรณวิเชียร

กรกฎาคม 2552

สัญญาเลขที่ PRG51014

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์
โครงการ กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน
โรงเรียนบ้านโคกโดน

คณะผู้วิจัย

นางจิราภรณ์ ศรีสุวรรณวิเชียร
โครงการผู้บริหารโรงเรียนทำวิจัย

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว.ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป

กิตติกรรมประกาศ

รายงานผลการศึกษา โครงการ กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน ปีการศึกษา 2551 – 2552 ได้รับการสนับสนุนทั้งงบประมาณและองค์ความรู้ ในการทำวิจัยจากสำนักกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ซึ่งได้จัดโครงการผู้บริหารโรงเรียนทำวิจัยขึ้น โดยมี รองศาสตราจารย์ไพโรจน์ ศิริรัตน์ เป็นผู้ประสานงานโครงการ และเจ้าหน้าที่ของโครงการ รวมทั้ง ผศ.ดวงจิต แก้วอุบล ได้ให้ความรู้ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก ในการจัดทำวิจัยในครั้งนี้เป็นอย่างดี และขอขอบคุณผู้อำนวยการ ดร.อนงค์ เขาวะกิจ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง เขต 1 ที่ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือเป็นอย่างดีเช่นกัน

ขอขอบคุณนายบุญชูบ กาญจนพันธ์ ข้าราชการบำนาญ อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนวัดประดู่หอม (สุขประชาสรรค์) วิทยฐานะผู้อำนวยการสถานศึกษาเชี่ยวชาญ นายนิพัฒน์ บุญพรานชู ศึกษานิเทศก์ 7 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง เขต 1 นางพรทิพย์ ปานนิล ข้าราชการครู โรงเรียนอนุบาลควนขนุน นางธิดิมาพร เป้นด้าง ข้าราชการครูโรงเรียนวัดเกาะยางและนางเพ็ญศรี ชูช่วย ข้าราชการครูโรงเรียนบ้านโคกโดน ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ช่วยเหลือในการตรวจสอบเครื่องมือ ที่ใช้ในการศึกษา นายชะเวง ตั้งไถ่ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโคกวา ที่ให้คำแนะนำ ตลอดจนคณะครู นักเรียนและผู้ปกครองโรงเรียนบ้านโคกโดนที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม การสัมภาษณ์และการสังเกตพฤติกรรมการอ่านของนักเรียน จนทำให้การ ศึกษาในครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์จากผลงานครั้งนี้ ขอน้อมบูชาบุญพาวีและบูรพาจารย์ ผู้มีพระคุณทุกท่าน ขอขอบคุณผู้ให้การช่วยเหลือในทุก ๆ ด้าน ที่ไม่สามารถเอ่ยนามได้ทั้งหมด ผลงานการศึกษา เรื่อง กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน ในครั้งนี้ ผู้ศึกษาจะนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนในปีการศึกษาต่อไปด้วย

จิราภรณ์ ศรีสุวรรณวิเชียร

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร (Executive Summary)

โครงการ กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน

1 ความเป็นมาและปัญหา

การศึกษากระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน สืบเนื่องจากนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โดยเฉพาะผลการทดสอบ ระดับชาติ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2550 มีดังนี้

รายวิชา	ผลการทดสอบ(ร้อยละ)
ภาษาไทย	44.06
คณิตศาสตร์	60.00
วิทยาศาสตร์	61.56

จากตาราง แสดงให้เห็นว่าผลการเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในวิชาภาษาไทย ยังไม่น่าพอใจ ทั้งนี้ ซึ่งอาจจะเป็นเพราะนักเรียนอ่านคำถามไม่เข้าใจ จึงทำให้ตอบคำถามไม่ได้ หรืออาจจะเป็นเพราะคำถามยากเกินไป และจากข้อมูลผลการเรียนรู้ จำแนกตามทักษะ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ในปีการศึกษา 2550 มีผลการเรียนดังนี้

ชั้น	จำนวน นักเรียน	ผลการเรียน(เฉลี่ยร้อยละ)			
		การฟัง	การพูด	การอ่าน	การเขียน
ประถมศึกษาปีที่ 4	14	75.67	70.56	52.00	54.18
ประถมศึกษาปีที่ 5	20	72.33	69.33	52.26	52.00
ประถมศึกษาปีที่ 6	17	75.50	74.48	65.00	68.07

จากตารางแสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีผลการเรียนในทักษะการอ่านและการเขียนต่ำกว่าทักษะการฟังและการพูด

ผู้ศึกษาจึงได้ศึกษาสาเหตุที่ผลการเรียนของนักเรียน ไม่น่าพอใจ โดยเฉพาะในกลุ่มสาระภาษาไทย ซึ่งเป็นกลุ่มสาระวิชาที่เป็นพื้นฐาน และเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และใช้ในการเรียนรู้ในกลุ่มสาระอื่น ๆ ด้วย ซึ่งพบว่า ปัญหาที่มีดังนี้

1. การยืมหนังสือจากห้องสมุด ผู้ศึกษาได้ศึกษาสภาพการยืมหนังสือจากห้องสมุด จากทะเบียนการยืมหนังสือ พบว่านักเรียนจะอ่านหนังสือจากห้องสมุดโดยครูผู้สอนเป็นผู้ยืมไปให้อ่าน ทั้งห้องเรียน โดยใช้ในเวลาเรียนและเวลาที่นัดหมายเพิ่มเติมเท่านั้น การยืมหนังสือจากห้องสมุดด้วยตนเองมีน้อยมาก

2. นักเรียนอ่านหนังสือนอกเหนือจากที่ครูให้อ่านในห้องเรียนมีน้อยโดยผู้ศึกษาได้ศึกษาสภาพการอ่านหนังสือของนักเรียนนอกเหนือจากที่ครูให้อ่านในห้องเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ปีการศึกษา 2551 โดยใช้แบบสอบถาม มอบให้ครูประจำชั้นเก็บข้อมูลจากในห้องเรียน เมื่อเดือนมิถุนายน 2551 ผลการศึกษามีดังนี้

ชั้น	จำนวน นักเรียน	จำนวน นักเรียนที่ อ่านทุก วัน	จำนวน นักเรียนที่ อ่าน 4-5 วันต่อ สัปดาห์	จำนวน นักเรียนที่ อ่าน 2-3 วัน ต่อสัปดาห์	จำนวน นักเรียนที่ อ่าน 1 วัน ต่อ สัปดาห์	จำนวน นักเรียนที่ อ่าน 1-2 วัน ต่อเดือน	ไม่เคยอ่าน เลย
ประถมศึกษาปีที่ 4	28	4	6	10	2	4	2
ประถมศึกษาปีที่ 5	14	2	3	3	2	3	1
ประถมศึกษาปีที่ 6	22	0	4	10	3	5	0
รวม	64	6	13	23	7	12	3
เฉลี่ยร้อยละ		9.38	20.31	35.94	10.94	18.75	4.69

จากตาราง แสดงให้เห็นว่า นักเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 70.32 จะอ่านหนังสือ 2-3 วันต่อสัปดาห์ และน้อยกว่า

3. นักเรียนใช้เวลาว่างในการดูโทรทัศน์และเล่นกับเพื่อนมากกว่าการอ่านหนังสือหรือการทบทวนบทเรียน ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ปีการศึกษา 2551 โดยครูผู้สอนวิชาภาษาไทยเกี่ยวกับสภาพการอ่านหนังสือของนักเรียนนอกเหนือจากที่ครูให้อ่านในห้องเรียน พบว่า นักเรียนร้อยละ 84.06 ใช้เวลาว่างในการดูโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือเล่นกับเพื่อน และใช้เวลาเพียงเล็กน้อยในการทำการบ้านและช่วยเหลืองานบ้าน และจากการศึกษารายการโทรทัศน์ที่นักเรียนดู พบว่า นักเรียน ร้อยละ 100 ดูรายการละครก่อนข่าวภาคค่ำ รองลงมา ร้อยละ 76.56 ดูรายการละครหลังข่าวภาคค่ำ ร้อยละ 75.00 ดูข่าว และ สารคดี ร้อยละ 18.75 ตามลำดับ

จากสภาพดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาคือผลการเรียนของนักเรียนต่ำ เมื่อนักเรียนมีผลการเรียนต่ำจะส่งผลกระทบต่อการศึกษาต่อในชั้นที่สูงขึ้น จากปัญหาที่กล่าวมา ผู้ศึกษาในฐานะผู้บริหาร โรงเรียนได้ตระหนักและเห็นความสำคัญที่จะต้องศึกษากระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนต่อไป

2 วัตถุประสงค์

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน

3 ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวความคิดของ เดมมิ่ง (Deming) ซึ่งมี 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การปฏิบัติ (Do) การประเมินผล (Check) และการปรับปรุงและพัฒนา (Action)

4 วิธีดำเนินการ

ประชากรและ กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยตัวแทนของนักเรียน จำนวน 20 คน จากนักเรียน 64 คน ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เป็นนักเรียนชั้น ป.4-5 ในปีการศึกษา 2551 และเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ในปีการศึกษา 2552 ที่อ่านออก เขียนได้ แต่อ่านหนังสือต่ำกว่าสัปดาห์ละ 4-5 วัน ผู้ปกครองนักเรียนเป็นผู้ปกครองของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน ครูผู้สอน ซึ่งสอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในปีการศึกษา 2551-2552 จำนวน 5 คน

การเก็บและการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณ ศึกษาลักษณะนิสัยรักการอ่านของนักเรียน โดยใช้เครื่องมือวิจัยแบบสอบถามลักษณะนิสัยรักการอ่าน ซึ่งผู้ศึกษาสร้างขึ้น ให้นักเรียนประเมินตนเองก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมและให้นักเรียนประเมินตนเองหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมเสร็จสิ้นแล้ว จากนั้นนำแบบสอบถามไปวิเคราะห์ตามเกณฑ์การให้คะแนน วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ร้อยละ และใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการอ่านของนักเรียน ในขณะร่วมกิจกรรม โดยครู ผู้ปกครอง และนักเรียนเป็นผู้ประเมิน จากนั้นนำผลจากแบบสังเกต มาวิเคราะห์ตามเกณฑ์การให้คะแนน และเกณฑ์การแปลความหมาย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ

ข้อมูลเชิงคุณภาพ ศึกษาสภาพการอ่านหนังสือของนักเรียน โดยสัมภาษณ์นักเรียน ครูและผู้ปกครอง และการสนทนากลุ่ม เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครู นักเรียน และผู้ปกครอง ที่มีต่อกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน ใช้วิเคราะห์เนื้อหา และนำเนื้อหาบางส่วนที่ได้มาจัดเรียง

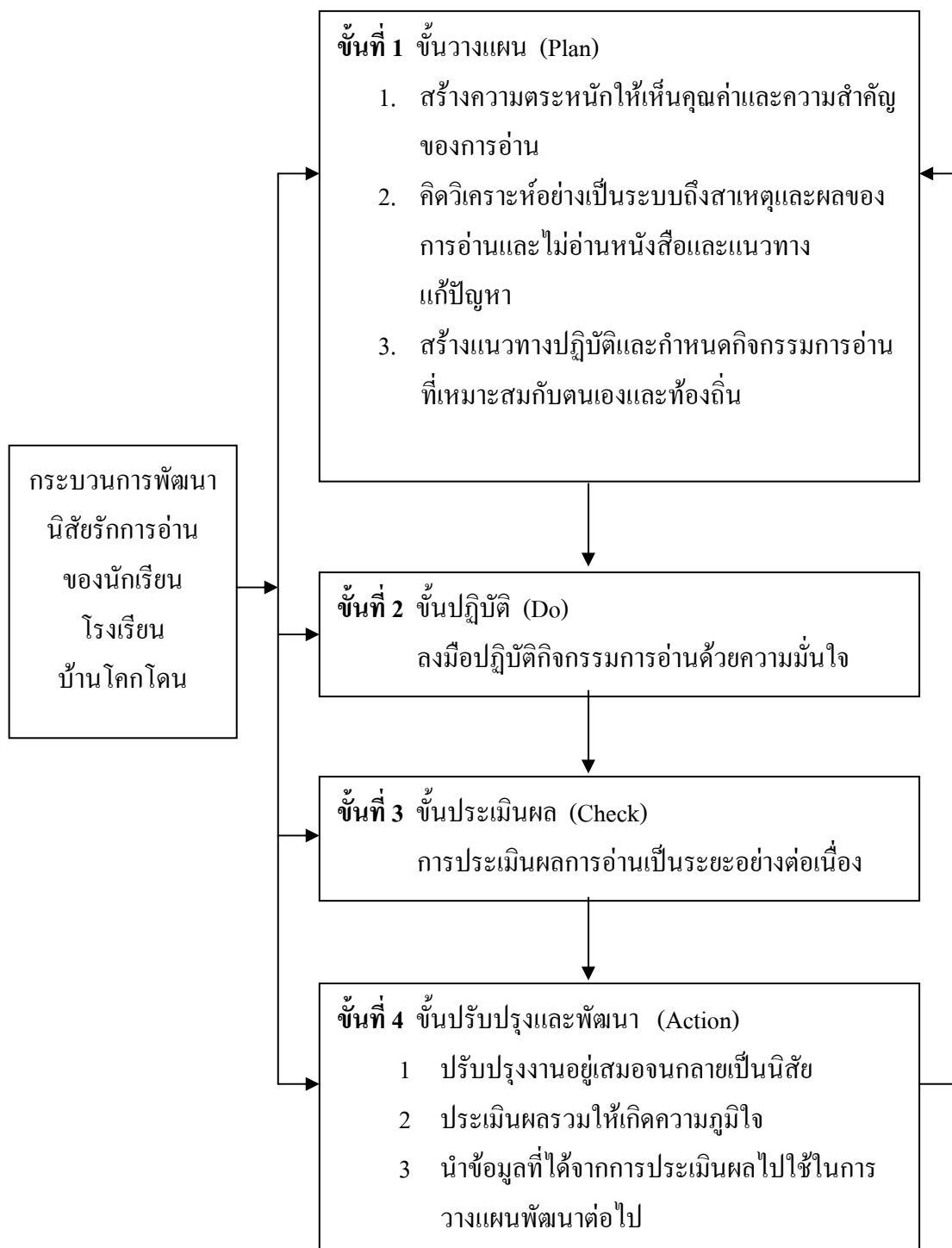
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

- 1 กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน
ผู้ศึกษาได้ออกแบบและพัฒนาโดยใช้กระบวนการ PDCA ของเดมมิ่ง
- 2 แบบสัมภาษณ์สภาพการอ่านหนังสือของนักเรียน
แบบสัมภาษณ์ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น จำนวน 10 ข้อ มีจำนวน 3 ชุด ชุดที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์สำหรับนักเรียน ชุดที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ปกครอง ชุดที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์สำหรับครูผู้สอน
- 3 แบบสอบถามลักษณะนิสัยรักการอ่าน
แบบสอบถามที่ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้น โดยใช้แบบของผจงวาด พูลแก้ว (แบบฝึกทักษะ ฟัง พูด อ่าน เขียน 2547 : 157) นำมาพัฒนาเป็นแบบมาตรฐานค่า จำนวน 25 ข้อ
- 4 แบบสังเกตพฤติกรรมการอ่าน
ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้น โดยใช้เกณฑ์การประเมินนักเรียนรักการอ่าน นำมาพัฒนา เป็นแบบเลือกตอบ จำนวน 10 ข้อ
- 5 ตัวผู้วิจัย
เป็นผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในโรงเรียน สนับสนุนกับนักเรียน ผู้ปกครอง และครู และได้ร่วมปฏิบัติกิจกรรมกับนักเรียนด้วย
- 6 บันทึกการสัมภาษณ์
เป็นบันทึกที่ผู้ศึกษาได้จดบันทึกการสัมภาษณ์นักเรียน ผู้ปกครองและครู

5 ผลการศึกษา

1. การออกแบบกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน
ผู้ศึกษาได้ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและทดลองใช้แล้ว เรียบเรียงโดยยึดกระบวนการ PDCA เป็นแกนหลัก แล้วมาบูรณาการกับทฤษฎีการเรียนรู้ และกระบวนการเรียนรู้ แล้วนำมาปรับให้เหมาะกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น โดยมุ่งหวังให้โรงเรียนได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน มีดังนี้

รูปแบบกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน

ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผน (Plan) ดำเนินการดังนี้

1. สร้างความตระหนักให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของการอ่าน
จัดเวทีสนทนากับนักเรียน และของผู้ปกครอง แลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ได้จากการอ่านและไม่อ่านหนังสือ
2. คิดวิเคราะห์ อย่างเป็นระบบถึงสาเหตุและผลของการอ่านและไม่อ่านหนังสือ
นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ถึงสาเหตุของการไม่อ่านหนังสือและผลที่เกิดจากการไม่อ่านหนังสือ และแนวทางในการแก้ปัญหา รวมทั้งวิธีการอ่านหนังสือที่ถูกต้อง ครูให้ความรู้เพิ่มเติม เกี่ยวกับวิธีอ่านหนังสือที่ถูกต้อง
3. สร้างแนวทางการปฏิบัติและกำหนดกิจกรรมการอ่านที่เหมาะสมกับตนเองและท้องถิ่น

ขั้นที่ 2 การปฏิบัติ (Do) ดำเนินการดังนี้

ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมการอ่านด้วยความมั่นใจ โดยใช้กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ที่นักเรียนร่วมกันคัดเลือก เป็นกิจกรรมจูงใจ หรือเร้าความสนใจของนักเรียน ทำให้นักเรียนสนใจที่จะอ่านหนังสือ กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่จะนำมาใช้ในขั้นนี้ มีหลายกิจกรรม สามารถเลือกจัดกิจกรรมได้ตามความเหมาะสมกับนักเรียนและโรงเรียน เช่น

- 1) กิจกรรมการเล่านิทาน
- 2) กิจกรรมแนะนำหนังสือ
- 3) กิจกรรมเล่าเรื่องจากหนังสือ
- 4) กิจกรรมสนทนาเรื่องหนังสือ
- 5) กิจกรรมตอบปัญหาจากหนังสือ
- 6) กิจกรรมจัดนิทรรศการหนังสือ
- 7) กิจกรรมภาษาไทยวันละคำ
- 8) กิจกรรมได้วาที
- 9) กิจกรรมการประกวดขอมักอ่าน
- 10) กิจกรรมค่ายเยาวชนรักการอ่าน

ขั้นที่ 3 ประเมินผลการอ่านเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง (Check) ดำเนินการดังนี้

การประเมินความก้าวหน้าพฤติกรรมกรรมการอ่าน ของนักเรียน ประเมินโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการอ่าน โดยนักเรียน ครู และผู้ปกครอง บันทึกผลการสังเกต เดือนละ 1 ครั้ง ตรวจจากบันทึกการอ่าน สัปดาห์ละ 1 ครั้ง โดยคณะทำงาน แนะนำให้นักเรียนแก้ไขปรับปรุงในส่วนที่ยังบกพร่อง หรือไม่สมบูรณ์

ขั้นที่ 4 ขั้นปรับปรุงและพัฒนา (Action) ดำเนินการดังนี้

4.1 การปรับปรุงงานอยู่เสมอจนกลายเป็นนิสัย ดำเนินการโดย ครูและผู้ปกครอง สังเกตพฤติกรรมการอ่านของนักเรียน และตรวจผลการบันทึกการอ่านของนักเรียนแล้ว หากนักเรียนยังบกพร่องในส่วนใด ก็แจ้งให้นักเรียนทราบและให้เสนอแนวทางในการปรับปรุงด้วย

4.2 ประเมินผลรวมให้เกิดความภาคภูมิใจ เมื่อโครงการเสร็จสิ้น โดยจัด สนทนากลุ่ม ร่วมกันระหว่างผู้ปกครอง ครู และนักเรียน ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ถึงพฤติกรรมการอ่านของนักเรียน ผลดีผลเสียที่เกิดจากการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน โดยใช้ กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน แสดงผลงานของนักเรียน นักเรียนร่วมกันเล่าถึง หนังสือที่ตนเองอ่านแล้วประทับใจ

4.3 เสนอแนะแนวทางในการพัฒนากระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน ของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน

4.4 นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูล มาวิเคราะห์ และนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน ในการวางแผนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนตามกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของ นักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน (PDCA)

2. ผลการใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน

2.1 ผลการศึกษาศภาพการอ่านของนักเรียน ตามความคิดเห็นของนักเรียน ผู้ปกครอง และครู

ผู้ศึกษาได้สัมภาษณ์แบบเจาะลึกถึงสภาพการอ่านของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 20 คน ผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 20 คนและครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 จำนวน 5 คนโดยใช้ แบบสัมภาษณ์ที่ผู้ศึกษาได้จัดทำขึ้น ข้อมูลก่อนและหลังการใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของ นักเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ความถี่ และวิเคราะห์เนื้อหา ได้ผลดังนี้

1. นักเรียนกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 12 คน เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 8 คน ในปีการศึกษา 2551และเป็นนักเรียนที่กำลังเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 12 คน เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 8 คน พบว่านักเรียนส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับพ่อแม่ และพ่อแม่ ผู้ปกครองของนักเรียนส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา ทำสวนและรับจ้าง หลังจากนำกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านมาใช้แล้วนักเรียนอ่านหนังสือนอกเหนือจากการเรียนใน ห้องเรียนทุกคน อ่านหนังสือมากขึ้น และใช้เวลาในการอ่านในแต่ละครั้งโดยเฉลี่ยเพิ่มมากขึ้น โดยจะ ใช้เวลาว่างในแต่ละวันอ่านหนังสือ จำนวน 12 คน อีก 4 คน จะใช้เวลาตอนเที่ยงวันและอีก 4 คน จะใช้เวลาก่อนนอน

2. ประเภทของหนังสือที่นักเรียนชอบอ่านนอกเหนือจากเวลาเรียนทั้งก่อนและหลังใช้ กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านมีผลการศึกษาไม่แตกต่าง เรียงตามลำดับ จากมากไปน้อย ดังนี้

หนังสือเรียนหนังสือการ์ตูนหนังสือผจญภัย ลีกลับ นักสืบ หนังสือประวัติศาสตร์ หนังสือวรรณคดี หนังสือนิทาน หนังสือพิมพ์รายวัน หนังสือนวนิยาย หนังสือเรื่องสั้น หนังสือวิทยาศาสตร์การทดลอง หนังสือไสยศาสตร์ ผี ทำนายฝัน ดูดวง หนังสือประติมากรรมของเล่น และหนังสือดารา เพลงตามลำดับ

3. ศึกษาเกี่ยวกับความจำเป็นในการอ่านหนังสือนอกเหนือจากเวลาเรียน ตามความคิดเห็นของนักเรียน ผู้ปกครอง และครู มีความเห็นตรงกันว่า การอ่านหนังสือนอกเหนือเวลาเรียนมีความจำเป็น นักเรียนให้เหตุผลที่เห็นว่าจำเป็นเพราะทำให้ได้ความรู้เพิ่มเติมมากขึ้น มีความสนุกจากการอ่าน ได้ทบทวนบทเรียน

4. ศึกษาเปรียบเทียบกิจกรรมที่นักเรียนทำหลังเลิกเรียน ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองและนักเรียน พบว่า หลังจากใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน จะลดเวลาดูโทรทัศน์ลงในวันจันทร์ – ศุกร์ วันละประมาณ 30 นาที เพื่ออ่านหนังสือ โดยจะลดเวลาในช่วงค่ำ จากการดูโทรทัศน์ วันละ 30 นาที

5. ศึกษารายการโทรทัศน์ที่นักเรียนดู พบว่า รายการโทรทัศน์ที่นักเรียนดูเรียง ลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ รายการละคร เวลา 18.00 – 20.00 น. รายการละครหลังข่าว เวลา 20.00 – 20.30 น. รายการข่าว เวลา 20.00 – 20.30 น. รายการแดนสนธยา บันทึกลีกลับ

6. ศึกษาความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและครูที่ต้องการให้ครูและโรงเรียนช่วยเหลือเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ โรงเรียนจัดหาหนังสือที่ชอบให้ ให้ครูจัดทำรายการอ่านให้ อ่านหนังสือให้ฟัง เล่าเรื่องในหนังสือให้ฟัง ครูแนะนำหนังสือใหม่ ครูเล่านิทานหรือเรื่องในหนังสือให้ฟังก่อนแล้วยืมหนังสือไปอ่าน

7. ศึกษาประเภทของกิจกรรมที่ ที่นักเรียน ผู้ปกครองและครู ต้องการให้โรงเรียนจัดให้มีขึ้น เรียงตามลำดับความต้องการจากมากไปน้อย มีดังนี้ กิจกรรมการเล่านิทาน กิจกรรมแนะนำหนังสือ กิจกรรมเล่าเรื่องจากหนังสือ กิจกรรมยอคนักอ่าน กิจกรรมค่ายเยาวชนรักการอ่าน กิจกรรมตอบปัญหาจากหนังสือ กิจกรรมจัดนิทรรศการหนังสือ กิจกรรมสนทนาเรื่องหนังสือ กิจกรรมโต้วาที และ กิจกรรมภาษาไทยวันละคำ

8. นักเรียนให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมตรงกันว่า นักเรียนจะอ่านหนังสือ 5 วันต่อสัปดาห์ โดย นักเรียน 18 คน จะอ่านหนังสือเพิ่มเติมขณะที่อยู่ที่บ้านในวัน จันทร์ – ศุกร์ ส่วนนักเรียนอีก 2 คน จะอ่านในวัน พุธ พฤหัสบดี ศุกร์ เสาร์ อาทิตย์ โดยให้ครูช่วยจัดทำรายการอ่านหนังสือที่บ้านให้

2.2 ผลการสังเกตพฤติกรรมการอ่านของนักเรียนโดยครู ผู้ปกครอง และนักเรียน

จากการศึกษาโดยการสังเกตพฤติกรรมการอ่านของนักเรียน ในระหว่างการใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน ตามความคิดเห็นของครู ผู้ปกครอง และนักเรียน เปรียบเทียบค่าร้อยละของคะแนนครั้งที่ 1 กับครั้งสุดท้าย และร้อยละของความก้าวหน้าของพฤติกรรมการอ่านของ

นักเรียน ปีการศึกษา 2551 – 2552 ปรากฏว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการอ่านดีขึ้น จากผลการประเมิน ครั้งที่ 1 นักเรียนมีพฤติกรรมการอ่านเฉลี่ย ร้อยละ 56.00 เมื่อประเมินครั้งสุดท้าย นักเรียนมีพฤติกรรมการอ่านเฉลี่ย ร้อยละ 80.46 โดยมีอัตราความก้าวหน้าเฉลี่ยร้อยละ 24.46

2.3 ผลการศึกษาลักษณะนิสัยรักการอ่านของนักเรียน

จากการศึกษาลักษณะนิสัยรักการอ่านของนักเรียน โดยใช้แบบสอบถาม ถามนักเรียน กลุ่มตัวอย่าง การเก็บข้อมูลครั้งที่ 1 เก็บก่อนการทดลองใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน สำหรับข้อมูลครั้งที่ 2 เก็บข้อมูลหลังจากการทดลองใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนพบว่านักเรียนมีลักษณะนิสัยรักการอ่านเพิ่มขึ้น หลังจากการใช้กระบวนการ พัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน จากเฉลี่ย ร้อยละ 57.86 เป็นเฉลี่ยร้อยละ 84.28 เพิ่มขึ้นเฉลี่ย ร้อยละ 26.42

2.4 ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครอง นักเรียน และครูที่มีต่อกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน จากการสนทนากลุ่ม

จากการจัดสนทนากลุ่มขึ้น ในขั้นตอนการปรับปรุงและพัฒนา โดยเชิญผู้ปกครอง 10 คน ครู 3 คน และนักเรียน 10 คน มาร่วมกันแสดงความคิดเห็นถึงผลการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน ซึ่งพบว่า ผู้ปกครอง ครู และนักเรียนมีความคิดเห็นโดยรวม ตรงกันว่า กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น สามารถพัฒนาให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านเพิ่มขึ้น และควรจัดให้มีต่อไป

นอกจากนี้ ผู้ปกครองยังได้ใช้เวลานี้ พูดคุยกับลูก สร้างความสนิทสนม ได้นำข้อคิดจากการอ่านมาตักเตือนลูกด้วย และได้ข้อคิดให้เตือนใจผู้ปกครองด้วยว่า ลูกต้องการ การดูแลเอาใจใส่ การใกล้ชิดจากพ่อแม่มากกว่าที่คิด บางครั้งพ่อแม่ทำงานจนลืมไป มองว่าลูกโตแล้ว ไม่ต้องดูแลเหมือนตอนเล็กๆ แต่จริง ๆ แล้ว ลูกต้องการความรัก เวลา จากพ่อแม่อยู่เสมอ และรวมทั้ง กิจกรรมนี้นอกจากนักเรียนจะได้อ่านหนังสือเพิ่มขึ้นจากเดิมแล้ว นักเรียนบางคนยังได้สนิทสนมในระหว่างกันมากขึ้น เพราะพี่สาว ชอบอ่านหนังสือมาก เมื่อเห็นน้องอ่าน ก็ขออ่านบ้าง แล้วจะเล่า ตอนที่สนุกหรือตอนที่ตนเองสนใจ เล่าสู่กันฟัง

อีกทั้งนักเรียน ส่วนใหญ่ยังเห็นว่าการทำกิจกรรมนี้เป็นสิ่งที่ดีมาก ทำให้ได้อ่านหนังสือมากขึ้น กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ชอบมากที่สุด คือค่ายเยาวชนรักการอ่าน เพราะวิทยากรจัดกิจกรรมได้สนุกมาก รองลงมาคือ กิจกรรมเล่านิทาน กิจกรรมเล่าเรื่องหนังสือ กิจกรรมยอคนักอ่าน และกิจกรรมแนะนำหนังสือ มีเพียงบางคน ที่บอกว่า ยังอยากดูโทรทัศน์ มากกว่าการอ่านหนังสือ เมื่อเริ่มจัดกิจกรรมใหม่ๆ รู้สึกตื่นเต้น อยากอ่าน แต่พอนาน ๆ มา เริ่มไม่ค่อยอยากอ่านแล้ว ครูต้องหากิจกรรมที่เป็นแรงจูงใจให้เพิ่มมากขึ้น

สำหรับครู ครูทุกคน มีความเห็นว่า นักเรียนทุกคน อ่านหนังสือมากขึ้นกว่าเดิม ใช้เวลาว่างในการอ่านมากขึ้น โดยมีครูได้เสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดหนังสือว่างไว้ให้เต็มพื้นที่ เช่น ใต้ต้นไม้ที่นักเรียนชอบไปนั่งเล่น หรือใต้ถุนอาคารเรียนที่นักเรียนชอบนั่งเล่นในตอนเที่ยง และลดการจดบันทึกลง ให้จดบันทึก 2 สัปดาห์ต่อ 1 เล่มก็ได้ นักเรียนจะได้ไม่เบื่อ หรือ การจดบันทึกอาจจะนำไปฝากไว้ในวิชาภาษาไทย แต่ขณะที่อ่านอย่างเสรีแบบนี้ไม่ต้องจดบันทึก นักเรียนจะได้ไม่อึดอัด” ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่ก็เห็นด้วย

จากการจัดสนทนากลุ่ม พอสรุป ได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนานิสัยรักการอ่าน ทั้งครู ผู้ปกครอง และนักเรียน มีความคิดเห็นตรงกันว่า กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน สามารถพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน ให้นักเรียนรักการอ่านเพิ่มขึ้น กว่าเดิม
2. ผลกระทบจากการจัดกิจกรรมนี้ คือ ผู้ปกครองได้พูดคุย ให้เวลา ให้ความรัก ความอบอุ่นกับนักเรียนมากขึ้น และเพิ่มความรัก ความอบอุ่นในครอบครัวได้มากขึ้น
3. ข้อเสนอแนะจากการจัดกลุ่มสนทนา คือ จัดกิจกรรมนี้ตลอดไป ลดการจดบันทึกการอ่าน จัดหนังสือไว้ในทุกที่ ที่นักเรียนสามารถหยิบอ่านได้สะดวก

6 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. โรงเรียนควรนำรูปแบบกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ ไปใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ต้องคำนึงถึงการจัดบรรยากาศภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรม และต้องให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม และมีการติดตามผลการจัดกิจกรรมอยู่ตลอดเวลา เมื่อมีปัญหาต้องร่วมกันแก้ไขทันที นำกระบวนการ PDCA ไปใช้ในทุกขั้นตอน จึงจะทำให้การใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านมีประสิทธิภาพ
2. ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่หลากหลายมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

- 1 ควรนำรูปแบบกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน ไปใช้กับนักเรียนกลุ่มอื่น ๆ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของกระบวนการ
- 2 ควรศึกษาตัวแปร หรือคุณลักษณะอื่นๆ ที่ต้องการปลูกฝัง เช่น ความสามารถในการคิด หรือความรับผิดชอบ

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน โดยผู้ศึกษาได้สร้างและพัฒนารูปแบบกระบวนการ โดยใช้กระบวนการ PDCA ของเดมมิ่ง กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4-5 ใน ปีการศึกษา 2551 และนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5-6 ในปีการศึกษา 2552 จำนวน 20 คน ผู้ปกครองของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน และครูผู้สอน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ปีการศึกษา 2551 – 2552 การสุ่มตัวอย่าง เป็นการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกตพฤติกรรมการอ่านของนักเรียน การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ สถิติที่ใช้คือความถี่และร้อยละ ผลการศึกษามีดังนี้

1. รูปแบบกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน มี 4 ขั้นตอน คือ

- 1.1 ขั้นวางแผน (Plan) ดำเนินการโดยครู นักเรียน และผู้ปกครอง ค้นหาสภาพปัญหาที่แท้จริง สร้างความตระหนัก วิเคราะห์ปัญหาและหาแนวทางแก้ปัญหาและกำหนดแนวทางปฏิบัติในการอ่าน
- 1.2 ขั้นปฏิบัติ (Do) ดำเนินปฏิบัติกิจกรรมตามแนวทางที่กำหนดไว้ โดยความร่วมมือของครู นักเรียน และผู้ปกครอง
- 1.3 ขั้นประเมินผล (Check) ประเมินผลการดำเนินงาน ตามกิจกรรมที่กำหนด
- 1.4 ขั้นปรับปรุงและพัฒนา (Action) ปรับปรุงและพัฒนานิสัยรักการอ่านอยู่เสมอ มีการประเมินภาพรวมเพื่อสร้างความภาคภูมิใจร่วมกัน และนำข้อมูลจากการประเมินไปใช้ในการวางแผน ในขั้นวางแผนในวงรอบต่อไป

2. ผลการใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน พบว่า นักเรียน ครู และผู้ปกครอง มีความคิดเห็นตรงกันว่า กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน สามารถพัฒนาให้นักเรียนอ่านหนังสือเพิ่ม มากขึ้นกว่าเดิม นักเรียนมีพฤติกรรมการอ่านหนังสือ ก้าวหน้าขึ้น เฉลี่ยร้อยละ 24.46 และมีนิสัยรักการอ่านมากขึ้น เฉลี่ยร้อยละ 26.42

Abstract

This is research and development study. The objective of this study was studying reading wanted behavior development processing of students of Ban Kok Don School. The researcher constructed and developed processing model by PDCA Deming Method. The sample of this studying were 20 students in Prathom Suksa 4 and 5 in 2551 academic year and students in Prathom Suksa 5 and 6 in 2552 academic year, 20 Parents of sample students and teacher who taught in Prathom Suksa 4-6 in 2551-2552 academic year. Sampling in this research was purposive sampling. The research tools of this research were questionnaires, interview forms and student's reading behavior observing forms. Data analyze were in quantity and quality. Statistical value of this study were average means and percentage

The results of this study were

1. The forms of Reading Wanted Behavior developing processing of students of Ban Kok Don School had 4 steps. They were

1.1 Planning. It was taken by teachers, students and parents. They were looking for real problem states. Making realization, problems analyze and looking for the ways to solve its problems and make the ways of reading activities.

1.2 Doing. Its followed working method given in cooperation of teachers, students and parents.

1.3 Checking. Evaluated planed processing activities.

1.4 Action. Improved and developed reading behavior. There was the Whole Aspects evaluation for getting proud together and take evaluation data for planning in next planning activity.

2. The result of using The Processing of Reading Wanted Behavior developing of students at Ban Kok Don School, we found that, students, teachers and student's parents

had the same idea in the aspect of the Processing development of Reading Wanted Behavior of students could develop better. Students got reading behavior higher average at 24.46 percentage and got reading wanted behavior higher at 26.43 percentage.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ง
บทคัดย่อ	๗
Abstract	๘
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์	6
ระเบียบวิธีการวิจัย	6
การวิเคราะห์ข้อมูล	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
ข้อจำกัดของการศึกษา	8
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
การอ่าน	9
กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ	21
ทฤษฎีการเรียนรู้	24
กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน	28
การสังเกต	39
การสัมภาษณ์	41
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	43
บทที่ 3 วิธีดำเนินการ	45
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	45
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	46

วิธีการสร้างเครื่องมือ	46
วิธีดำเนินการศึกษา	53
การรวบรวมข้อมูล	61
การวิเคราะห์ข้อมูล	61
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	62
บทที่ 4 ผลการดำเนินการ	64
สภาพปัจจุบันของโรงเรียนบ้านโคกโดน	64
รูปแบบกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน	65
ผลการพัฒนากระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน	80
รูปแบบกระบวนการที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนานิสัยรักการอ่าน	97
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	99
สรุปผลการศึกษา	99
อภิปรายผล	105
ข้อเสนอแนะ	108
บรรณานุกรม	109
ภาคผนวก	112
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	113
ภาคผนวก ข รายชื่อหนังสือที่นักเรียนเลือกอ่าน	134
ภาคผนวก ค กิจกรรมค่ายเยาวชนรักการอ่าน	140
เอกสารหมายเลข 5	148

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1	แสดงผลการทดสอบระดับชาติ ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2550	3
ตาราง 2	แสดงผลการเรียนรู้จำแนกตามทักษะการเรียนรู้ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ปีการศึกษา 2550	3
ตาราง 3	แสดงผลการศึกษาศภาพการอ่านของนักเรียนนอกเหนือจากที่ครูให้อ่าน ในห้องเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ปีการศึกษา 2551	4
ตาราง 4	แสดงผลหารหาประสิทธิภาพของกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน ของนักเรียน โรงเรียนบ้านโคกโดน	80
ตาราง 5	แสดงจำนวนนักเรียนและชั้นเรียนที่กำลังศึกษา ในปีการศึกษา 2551–2552	81
ตาราง 6	แสดงการอยู่อาศัยของนักเรียน	81
ตาราง 7	เปรียบเทียบสภาพการอ่านหนังสือของนักเรียนนอกเหนือจาก การเรียนในห้องเรียน	82
ตาราง 8	แสดงความถี่ในการอ่านหนังสือนอกเหนือจากที่เรียนในห้องเรียน ของนักเรียน	82
ตาราง 9	แสดงระยะเวลาที่นักเรียนใช้ในการอ่านโดยเฉลี่ยในแต่ละวัน	83
ตาราง 10	แสดงอาชีพของผู้ปกครองของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง	85
ตาราง 11	แสดงการเปรียบเทียบพฤติกรรมการอ่านของนักเรียนตามความคิดเห็น ของครู ผู้ปกครองและนักเรียน	89
ตาราง 12	แสดงการเปรียบเทียบร้อยละของคะแนนครั้งที่ 1 กับครั้งสุดท้าย และ ร้อยละความก้าวหน้าจากการสังเกตพฤติกรรมการอ่านของนักเรียนโดยครู	90
ตาราง 13	แสดงการเปรียบเทียบร้อยละของคะแนนครั้งที่ 1 กับครั้งสุดท้าย และร้อยละ ความก้าวหน้าจากการสังเกตพฤติกรรมการอ่านของนักเรียนโดยผู้ปกครอง	91
ตาราง 14	แสดงการเปรียบเทียบร้อยละของคะแนนครั้งที่ 1 กับครั้งสุดท้าย และร้อยละ ความก้าวหน้าจากการสังเกตพฤติกรรมการอ่านของนักเรียนโดยนักเรียน	92
ตาราง 15	แสดงการเปรียบเทียบร้อยละของคะแนนครั้งที่ 1 กับครั้งที่ 2 และร้อยละ ความก้าวหน้าจากการสอบถามลักษณะนิสัยรักการอ่านของนักเรียน	93

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การอ่านเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไปในทางที่ดีงาม การดำรงชีวิตประจำวันที่จำเป็นต้องมีการตัดสินใจบ่อย ๆ ในแต่ละวันบุคคลที่อ่านมาก ย่อมมีองค์ความรู้ ในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ประกอบการตัดสินใจแต่ละครั้ง ทำให้การตัดสินใจนั้น ๆ เกิดความผิดพลาดน้อยลง หากชนชาติใด มีนักอ่านมาก ๆ การดำรงชีวิตของพลเมืองในชาตินั้น ย่อมมีคุณภาพชีวิตสูง ส่งผลให้ประเทศชาติเจริญรุ่งเรือง และมีความมั่นคงสืบไป ซึ่งสอดคล้องกับกรมวิชาการที่ได้กล่าวว่า การอ่านเป็นการเสริมสร้างชีวิตที่มั่นคงและปลอดภัย เพราะการอ่านจะนำมาซึ่งความรู้ความเข้าใจในสภาพสังคม สามารถปรับตัวให้เหมาะสมและปลอดภัยได้ สอดคล้องกับพระราชดำรัสของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงบรรยายถึงความสำคัญของการอ่านหนังสือ ในการประชุมใหญ่สามัญประจำปี พ.ศ. 2530 ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย สรุปได้ดังนี้

1. การอ่านหนังสือทำให้ได้เนื้อหาสาระความรู้มากกว่าการศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีอื่น ๆ อาทิ การฟัง
2. การอ่านสามารถอ่านหนังสือได้โดยไม่ต้องมีการจำกัดเวลาและสถานที่ สามารถนำไปไหนมาไหนได้
3. หนังสือเก็บได้นานกว่าสื่ออื่น ๆ ซึ่งมักมีอายุการใช้งานจำกัด
4. ผู้อ่านสามารถฝึกการคิด และสร้างจินตนาการได้เองในขณะที่อ่าน
5. การอ่านส่งเสริมให้มีสมาธิ มีสมาธินานกว่าและนานกว่าสื่ออย่างอื่น ทั้งนี้ เพราะขณะอ่านจิตใจต้องมุ่งมั่นอยู่กับข้อความ พินิจพิเคราะห์ข้อความ
6. ผู้อ่านเป็นผู้กำหนดการอ่านได้ด้วยตนเอง จะอ่านคร่าว ๆ อ่านรายละเอียด อ่านข้ามหรืออ่านตัวอักษร เป็นไปตามใจของผู้อ่าน หรือจะเลือกอ่านเล่มไหนก็ได้ เพราะหนังสือมีมาก สามารถเลือกอ่านได้
7. หนังสือมีหลากหลายรูปแบบ และราคาถูกกว่าสื่ออย่างอื่น จึงทำให้สมองผู้อ่านเปิดกว้าง สร้างแนวคิดทัศนคติได้มากกว่า ทำให้ผู้อ่านไม่ติดกับแนวคิดใด ๆ โดยเฉพาะ

8. ผู้อ่านเกิดความคิดเป็นได้ด้วยตนเอง วินิจฉัยเนื้อหาสาระได้ด้วยตนเอง รวมทั้งหนังสือบางเล่มสามารถนำไปปฏิบัติได้ด้วย เมื่อปฏิบัติแล้วก็เกิดผลดี (กรมวิชาการ, 2544 : 7 อ้างอิงในสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย 2543 : 4)

อีกทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดแนวการจัดการศึกษาไว้ในหมวด 4 มาตรา 24 (3) ความว่า “จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ในสาระที่ 1 การอ่านมาตรฐาน ท.1.1 กำหนดไว้ว่าใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ในการตัดสินใจ แก้ปัญหา และสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน” ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศได้กำหนดการเรียนรู้ไว้ในสาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสารมาตรฐาน ต. 1.1 เข้าใจกระบวนการฟัง และการอ่าน สามารถตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสิ่งประเภทต่าง ๆ และนำความรู้มาใช้อย่างมีวิจารณญาณ” อีกทั้งมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดมาตรฐานด้วยคุณภาพผู้เรียนไว้ในมาตรฐานที่ 6 ว่า ผู้เรียน มีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ตัวบ่งชี้ที่ 6.1 มีนิสัยรักการอ่าน การเขียนและการฟัง รู้จักตั้งคำถามเพื่อหาเหตุผล ตัวบ่งชี้ที่ 6.2 สนใจแสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง รอบตัว ใช้ห้องสมุด แหล่งความรู้ และสื่อต่าง ๆ ได้ทั้งในและนอกสถานที่ศึกษา จากเหตุผลดังกล่าวร่วมกับกรมวิชาการ (2544 : 1) ระบุว่า การอ่านมีความสำคัญอย่างมากในการเรียนรู้ ทั้งที่เป็นการเรียนรู้ทางวิชาการและการรับรู้ข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญประการหนึ่งของการจัดการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพของประชากร

แม้ว่าทุกฝ่ายจะเห็นความสำคัญและให้ความสำคัญกับการอ่าน แต่จากสภาพปัจจุบัน คนไทยส่วนใหญ่ ยังไม่มีนิสัยรักการอ่าน และไม่รู้จักใช้การอ่านเพื่อพัฒนาจิตใจของตนเอง เมื่อเดือนกันยายน 2546 สำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า คนไทยอ่านหนังสือ 35.5 ล้านคน ขณะที่ไม่มีผู้อ่านหนังสือ 22.4 ล้านคน เกือบร้อยละ 40 เมื่อเทียบกับต่างประเทศจะเห็นได้ว่า คนไทยอ่านหนังสือ 5 เล่มต่อปี ขณะที่สิงคโปร์ อ่าน 17 เล่ม ต่อคนต่อปี และประเทศสหรัฐอเมริกา อ่าน 50 เล่มต่อคน ต่อปี ส่วนสถิติการใช้ห้องสมุดพบว่าคนไทย ร้อยละ 3 ที่เข้าห้องสมุด ประชาชน 1 คนต่อ 1 ปี และที่สำคัญ พบว่า มีคนไทยต่ำกว่าร้อยละ 1 เป็นสมาชิกห้องสมุดประชาชน (หนังสือพิมพ์บ้านเมือง ฉบับวันที่ 8 ตุลาคม 2546 หน้า 5) ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ การพัฒนาประเทศล่าช้า และไม่มีคุณภาพในการพัฒนา

จากสภาพปัจจุบัน นักเรียนของโรงเรียนบ้านโคกโดน ในปีการศึกษา 2550 พบว่า นักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลการเรียนจากการทดสอบระดับชาติ ดังนี้

ตาราง 1 แสดงผลการทดสอบระดับชาติ ของนักเรียนชั้น ป.6 ปีการศึกษา 2550

รายวิชา	ผลการทดสอบ(ร้อยละ)
ภาษาไทย	44.06
คณิตศาสตร์	60.00
วิทยาศาสตร์	61.56

จากตาราง แสดงให้เห็นว่าผลการเรียนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในวิชาภาษาไทย ยังไม่น่าพอใจ ทั้งนี้ ซึ่งอาจจะเป็นเพราะนักเรียนอ่านคำถามไม่เข้าใจ จึงทำให้ตอบคำถามไม่ได้ หรืออาจจะเป็นเพราะคำถามยากเกินไป และจากข้อมูลผลการเรียนรู้ จำแนกตามทักษะ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ในปีการศึกษา 2550 มีผลการเรียนดังนี้

ตาราง 2 แสดงผลการเรียน จำแนกตามทักษะการเรียนรู้ การฟัง การพูด การอ่านและการเขียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ปีการศึกษา 2550

ชั้น	จำนวน นักเรียน	ผลการเรียน(เฉลี่ยร้อยละ)			
		การฟัง	การพูด	การอ่าน	การเขียน
ประถมศึกษาปีที่ 4	14	75.67	70.56	52.00	54.18
ประถมศึกษาปีที่ 5	20	72.33	69.33	52.26	52.00
ประถมศึกษาปีที่ 6	17	75.50	74.48	65.00	68.07

จากตารางแสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีผลการเรียนในทักษะการอ่านและการเขียนยังไม่น่าพอใจ

ผู้ศึกษาจึงได้ศึกษาสาเหตุที่ผลการเรียนของนักเรียน ไม่น่าพอใจ โดยเฉพาะในกลุ่มสาระภาษาไทย ซึ่งเป็นกลุ่มสาระวิชาที่เป็นพื้นฐาน และเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และใช้ในการเรียนรู้ในกลุ่มสาระอื่น ๆ ด้วย ซึ่งพบว่า ปัญหามีดังนี้

1. การยืมหนังสือจากห้องสมุด ผู้ศึกษาได้ศึกษาสภาพการยืมหนังสือจากห้องสมุด จากทะเบียนการยืมหนังสือ พบว่านักเรียนจะอ่านหนังสือจากห้องสมุดโดยครูผู้สอนเป็นผู้ยืมไปให้อ่านทั้งห้องเรียน โดยใช้เวลาเรียนและเวลาที่นัดหมายเพิ่มเติมเท่านั้น การยืมหนังสือจากห้องสมุด ด้วยตนเองมีน้อยมาก

2. นักเรียนอ่านหนังสือนอกเหนือจากที่ครูให้อ่านในห้องเรียนมีน้อย โดยผู้ศึกษาได้ศึกษาสภาพการอ่านหนังสือของนักเรียนนอกเหนือจากที่ครูให้อ่านในห้องเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ปีการศึกษา 2551 โดยใช้แบบสอบถาม มอบให้ครูประจำชั้นเก็บข้อมูลจากในห้องเรียน เมื่อเดือนมิถุนายน 2551 ผลการศึกษามีดังนี้

ตาราง 3 แสดงผลการศึกษาสภาพการอ่านของนักเรียนนอกเหนือจากที่ครูให้อ่านในห้องเรียน
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 ปีการศึกษา 2551

ชั้น	จำนวน นักเรียน	จำนวน นักเรียนที่ อ่านทุก วัน	จำนวน นักเรียนที่ อ่าน 4-5 วันต่อ สัปดาห์	จำนวน นักเรียนที่ อ่าน 2-3 วัน ต่อสัปดาห์	จำนวน นักเรียนที่ อ่าน 1 วัน ต่อ สัปดาห์	จำนวน นักเรียนที่ อ่าน 1-2 วันต่อ เดือน	ไม่เคย อ่านเลย
ประถมศึกษาปีที่ 4	28	4	6	10	2	4	2
ประถมศึกษาปีที่ 5	14	2	3	3	2	3	1
ประถมศึกษาปีที่ 6	22	0	4	10	3	5	0
รวม	64	6	13	23	7	12	3
เฉลี่ยร้อยละ		9.38	20.31	35.94	10.94	18.75	4.69

จากตาราง แสดงให้เห็นว่า นักเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 70.32 จะอ่านหนังสือ 2-3 วันต่อสัปดาห์ และน้อยกว่า

3. นักเรียนใช้เวลาว่างในการดูโทรทัศน์และเล่นกับเพื่อนมากกว่าการอ่านหนังสือหรือการทบทวนบทเรียน ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ปีการศึกษา 2551 โดยครูผู้สอนวิชาภาษาไทยเกี่ยวกับสภาพการอ่านหนังสือของนักเรียนนอกเหนือจากที่ครูให้อ่านในห้องเรียน พบว่า นักเรียนร้อยละ 84.06 ใช้เวลาว่างในการดูโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือเล่นกับเพื่อน และใช้

เวลาเพียงเล็กน้อยในการทำการบ้านและช่วยเหลืองานบ้าน และจากการศึกษารายการโทรทัศน์ที่นักเรียนดู พบว่า นักเรียน ร้อยละ 100 ดูรายการละครก่อนข่าวภาคค่ำ รองลงมา ร้อยละ 76.56 ดูรายการละครหลังข่าวภาคค่ำ ร้อยละ 75.00 ดูข่าว และ สารคดี ร้อยละ 18.75 ตามลำดับ

จากสภาพดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาคือผลการเรียนของนักเรียนต่ำ เมื่อนักเรียนมีผลการเรียนต่ำจะส่งผลกระทบต่อการศึกษาต่อในชั้นที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ กรมวิชาการ (2544 :1) ที่ระบุว่า คนไทยส่วนใหญ่ไม่มีนิสัยรักการอ่าน ไม่รู้จักการอ่านเพื่อการพัฒนาตนเอง ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การพัฒนาประเทศล่าช้า อีกทั้งสำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้สำรวจการอ่านของคนไทย เมื่อเดือนกันยายน 2550 พบว่าคนไทย อ่านหนังสือ 35.5 ล้านคน ขณะที่มีผู้ไม่อ่านหนังสือ 22.4 ล้านคน หรือเกือบ ร้อยละ 40 เมื่อเทียบกับต่างประเทศ จะเห็นได้ว่าคนไทยอ่านหนังสือ 5 เล่มต่อคนต่อปี ขณะที่สิงคโปร์ อ่าน 17 เล่ม ต่อคน ต่อปี และประเทศสหรัฐอเมริกา อ่าน 50 เล่มต่อคนต่อปี ส่วนสถิติการใช้ห้องสมุด พบว่าคนไทยร้อยละ 3 ที่เข้าห้องสมุดประชาชน 1 ครั้ง ต่อ 1 ปี ที่สำคัญพบว่า มีคนไทยต่ำกว่าร้อยละ 1 เป็นสมาชิกห้องสมุดประชาชน (หนังสือพิมพ์บ้านเมือง ฉบับวันที่ 8 ตุลาคม 2546 หน้า 5)

จากปัญหาที่กล่าวมา ผู้ศึกษาในฐานะผู้บริหารโรงเรียนได้ตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนให้เพิ่มขึ้น โดยเริ่มศึกษาค้นคว้าวิธีการส่งเสริมการอ่าน ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการควบคุมคุณภาพ PDCA เป็นกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจาก กระบวนการ PDCA เป็นกระบวนการที่มีการปรับปรุงพัฒนางานอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับ พัชรีย์ อินทร์อานวย ได้กล่าวว่า “เราใช้วงจร PDCA เพื่อการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง ทุกครั้งที่วงจรหมุนครบรอบก็จะเป็นแรงส่งให้หมุนในรอบต่อไป วิธีการใหม่ๆ ที่ทำให้เกิดการปรับปรุงก็จะถูกจัดทำเป็นมาตรฐานการทำงาน ซึ่งจะทำให้การทำงานมีการพัฒนาอย่างไม่สิ้นสุด เราอาจเริ่มด้วยการปรับปรุงเล็ก ๆ น้อย ๆ ก่อนที่จะก้าวไปสู่การปรับปรุงที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น” ส่วนกระบวนการเรียนรู้ 9 ขั้น เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ มีการจัดกิจกรรมเป็นขั้นตอนนักเรียนสามารถปฏิบัติได้ง่าย สอดคล้องกับ ครรชิต มนูญผล (2544 : 84) ที่กล่าวว่า วิธีสอนที่เน้นกระบวนการ 9 ขั้น เป็นกระบวนการที่ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองจนสำเร็จบรรลุผล โดยมีครูผู้สอนเป็นเพียงผู้ดูแล และนำไปบูรณาการกับกิจกรรมส่งเสริมการอ่านซึ่งมีหลายกิจกรรม จะทำให้นักเรียนสนใจการอ่านมากขึ้น และหากได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจะทำให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ประสบความสำเร็จในการเรียน สอดคล้องกับ ผลการศึกษาของ มาณี ปิยะทุม (อ้างถึงในนุช ม่วงแก้ว 2533 : 47) ที่พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนกลุ่มทดลอง ที่ใช้ กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 รวมทั้ง แม้นมาส ชวลิต (กระทรวงศึกษาธิการ 2543 : 77) ได้กล่าวถึง กิจกรรมส่งเสริมการอ่านเป็นการกระทำให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความสนใจอ่าน เห็นความสำคัญและความจำเป็น

ของการอ่าน เกิดความเพลิดเพลิน และจะอ่านจนเป็นนิสัย ดังนั้น ผู้ศึกษาได้ตระหนักและเห็นความสำคัญที่จะต้องศึกษากระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนต่อไป

2. วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน

3. ระเบียบวิธีวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวความคิดของ เดมมิง (Deming) ซึ่งมี 4 ขั้นตอน ที่ประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การปฏิบัติ (Do) การประเมินผล (Check) และการปรับปรุงและพัฒนา (Action)

3.1 ประชากร

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโคกโดน อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง ปีการศึกษา 2551 จำนวน 64 คน และในปีการศึกษา 2552 จำนวน 56 คน ผู้ปกครองนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในปีการศึกษา 2551 จำนวน 64 คน ในปีการศึกษา 2552 จำนวน 56 คน

ครูผู้สอนชั้น ป.4-6 จำนวน 5 คน

3.2 กลุ่มตัวอย่าง

ผู้ศึกษามุ่งศึกษาจากผู้ให้ข้อมูลเป็นสำคัญ ได้เลือกวิธีการหาข้อมูล (Key Information) ประกอบด้วยตัวแทนของนักเรียน จำนวน 20 คน จากนักเรียน 64 คน ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เป็นนักเรียนชั้น ป.4-5 ในปีการศึกษา 2551 และเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ในปีการศึกษา 2552 ที่อ่านออก เขียนได้ แต่อ่านหนังสือน้อยกว่าสัปดาห์ละ 4-5 วัน ผู้ปกครองนักเรียนเป็นผู้ปกครองของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน ครูผู้สอน ซึ่งสอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในปีการศึกษา 2551-2552 จำนวน 5 คน

3.3 ตัวแปร

ตัวแปรต้น กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน

ตัวแปรตาม นิสัยรักการอ่านของนักเรียน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ ศึกษาลักษณะนิสัยรักการอ่านของนักเรียน โดยใช้เครื่องมือวิจัยแบบสอบถามลักษณะนิสัยรักการอ่าน ซึ่งผู้ศึกษาสร้างขึ้น ให้นักเรียนประเมินตนเองก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมและให้นักเรียนประเมินตนเองหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมเสร็จสิ้นแล้ว จากนั้นนำแบบสอบถามไปวิเคราะห์ตามเกณฑ์การให้คะแนน วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ร้อยละ และใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการอ่านของนักเรียน ในขณะร่วมกิจกรรม โดยครู ผู้ปกครอง และนักเรียนเป็นผู้ประเมิน จากนั้นนำผลจากแบบสังเกต มาวิเคราะห์ตามเกณฑ์การให้คะแนน และเกณฑ์การแปลความหมาย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ

4.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ ศึกษาสภาพการอ่านหนังสือของนักเรียน โดยสัมภาษณ์นักเรียน ครูและผู้ปกครอง และการสนทนากลุ่ม เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครู นักเรียน และผู้ปกครอง ที่มีต่อกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน ใช้วิเคราะห์เนื้อหา และนำเนื้อหาบางส่วนที่ได้มาจัดเรียงลำดับโดยใช้ความถี่

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน หมายถึง กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน มี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นวางแผน ขั้นปฏิบัติ ขั้นประเมินผล และขั้นปรับปรุงและพัฒนา

5.2 นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ปีการศึกษา 2551 - 2552 โรงเรียนบ้านโคกโดน อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง ที่สุ่มแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 20 คน

5.3 ผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ปกครองของนักเรียนที่สุ่มแบบเฉพาะเจาะจง เป็นผู้ปกครองของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน

5.4 ครูผู้สอน หมายถึง ครูที่สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ในปีการศึกษา 2551 - 2552 จำนวน 5 คน

5.5 การอ่าน หมายถึง การอ่านหนังสือทุกประเภทตามความสนใจของนักเรียน

5.6 กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน หมายถึง กิจกรรมการเล่านิทาน กิจกรรมแนะนำหนังสือ กิจกรรมเล่าเรื่องหนังสือ กิจกรรมยอคนักอ่าน กิจกรรมค่ายเยาวชนรักการอ่าน

6. ข้อจำกัดของการศึกษา

- 6.1 เวลาที่ใช้ในการศึกษามีน้อย ศึกษา วงจร PDCA ได้เพียงวงรอบเดียว
- 6.2 มีช่วงเวลาที่ใช้ในการศึกษาในเดือนเมษายน และต้นเดือนพฤษภาคม เป็นช่วงที่ไม่ได้เก็บข้อมูล เนื่องจากเป็นช่วงเวลาปิดภาคเรียน

7. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1 กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน
- 2 ทราบปัญหาในการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน
- 3 ความพึงพอใจของนักเรียน ผู้ปกครองและครูต่อกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

1. การอ่าน

- 1.1 ความหมายของการอ่าน
- 1.2 ความสำคัญของการอ่าน
- 1.3 จุดมุ่งหมายของการอ่าน
- 1.4 ชนิดของการอ่าน
- 1.5 ปัญหาโดยทั่วไปของการอ่าน
- 1.6 จิตวิทยาการอ่าน
- 1.7 การสร้างนิสัยรักการอ่าน

2. กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

3. ทฤษฎีการเรียนรู้
4. กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
5. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การอ่าน

1.1 ความหมายของการอ่าน

ในยุคปัจจุบันนี้ การอ่านมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์มาก ทุกคนจึงควรถือว่า การอ่านหนังสือเป็นกิจจำเป็นต้องทำและควรทำเป็นประจำ เพื่อให้เป็นผู้ที่มีความรู้กว้างขวาง สามารถติดตามความเคลื่อนไหว ความก้าวหน้า และเหตุการณ์ต่าง ๆ ทั่วโลก ทันต่อเหตุการณ์เนื่องการอ่านมีความสำคัญเช่นนี้ จึงทำให้มีผู้ให้ความหมายของคำว่า “การอ่าน” ไว้หลายท่านแตกต่างกันไป ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2542 : 1364) ให้ความหมายของคำว่า “อ่าน” ไว้ว่าเป็นคำกริยา หมายความว่า “ว่าตามตัวหนังสือ ถ้าออกเสียงด้วย เรียกว่าอ่านออกเสียง ถ้าไม่ต้องออกเสียง เรียกว่า อ่านในใจ : สังเกตหรือพิจารณาดูเพื่อให้เข้าใจ เช่น อ่านสีหน้า อ่านริมฝีปาก อ่านใจ ตีความ เช่น อ่านรหัส อ่านลายแทง : คิด นับ (ไทยเดิม)

บุช และ ฮิวเนอร์ (Bush and Huebner อ้างถึงใน นุช ม่วงเก่า 2533 : 14) ได้ให้ความหมายของการอ่านว่า การอ่านเป็นกระบวนการคิด การที่ผู้อ่านออกเสียงหรือตัวอักษรออกมาโดยที่ไม่เข้าใจความหมายของสัญลักษณ์หรือตัวอักษรเหล่านั้นยังไม่ถือว่าเป็นการอ่านที่แท้จริง เพียงแต่เป็นการฝึกฝนทักษะหนึ่งในจำนวนหลายทักษะเท่านั้น

แฮริส (Harris อ้างถึงใน นุช ม่วงเก่า 2533 : 14) กล่าวว่า การอ่าน หมายถึง การแปลความหมายสัญลักษณ์ที่เขียนหรือพิมพ์ขึ้นแทนคำพูดให้ได้ความหมายสมบูรณ์

สุขุม เฉลยทรัพย์ (2531 : 5) กล่าวว่า การอ่าน คือ กระบวนการค้นหาความหมายหรือความเข้าใจจากตัวอักษรและสัญลักษณ์อื่น ๆ ที่ใช้แทนความคิด

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า การอ่านเป็นกระบวนการคิด เพื่อค้นหา และเข้าใจความหมายของสิ่งที่อ่าน ผ่านกระบวนการแปลความ ตีความ หรือจับใจความสำคัญ เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์และพัฒนาตนเองทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์ และสังคม

1.2 ความสำคัญของการอ่าน

การอ่านมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ ดังที่นักการศึกษาที่สำคัญหลายท่าน ได้กล่าวถึงไว้อย่างน่าสนใจ ดังนี้

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช (คำพ่อสอน 2548 : 31) มีพระบรมราโชวาทแก่คณะสมาชิกห้องสมุดทั่วประเทศ เมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2514 ว่า “หนังสือ” เป็นการสะสมความรู้และทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์ได้สร้างมา ทำมา คิดมาแต่โบราณกาลจนทุกวันนี้ หนังสือจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ เป็นคล้าย ๆ ธนาคารความรู้ และออมสิน เป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์ก้าวหน้าโดยแท้”

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี ได้ทรงบรรยายถึงความสำคัญของการอ่านหนังสือในการประชุมใหญ่สามัญประจำปี พ.ศ. 2530 ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย สรุปได้ดังนี้

1. การอ่านหนังสือทำให้ได้เนื้อหาสาระความรู้มากกว่าการศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีอื่น ๆ อาทิ การฟัง
2. การอ่านสามารถอ่านหนังสือได้โดยไม่มีการจำกัดเวลาและสถานที่ สามารถนำไปไหนมาไหนได้
3. หนังสือเก็บได้นานกว่าสื่ออื่น ๆ ซึ่งมักมีอายุการใช้งานจำกัด
4. ผู้อ่านสามารถฝึกการคิด และสร้างจินตนาการได้เองในขณะที่อ่าน
5. การอ่านส่งเสริมให้มีสมาธิ มีสมาธิมากกว่าและนานกว่าสื่ออย่างอื่น ทั้งนี้ เพราะขณะอ่านจิตใจต้องมุ่งมั่นอยู่กับข้อความ 16-2 พินิจพิเคราะห์ข้อความ

6. ผู้อ่านเป็นผู้กำหนดการอ่านได้ด้วยตนเอง จะอ่านคร่าว ๆ อ่านรายละเอียด อ่านข้าม หรืออ่านตัวอักษร เป็นไปตามใจของผู้อ่าน หรือจะเลือกอ่านเล่มไหนก็ได้ เพราะหนังสือมีมากสามารถเลือกอ่านได้

7. หนังสือมีหลากหลายรูปแบบ และราคาถูกกว่าสื่ออย่างอื่น จึงทำให้สมองผู้อ่านเปิดกว้างสร้างแนวคิดทัศนคติได้มากกว่า ทำให้ผู้อ่านไม่ติดกับแนวคิดใด ๆ โดยเฉพาะ

8. ผู้อ่านเกิดความคิดเป็นได้ด้วยตนเอง วินิจฉัยเนื้อหาสาระได้ด้วยตนเอง รวมทั้งหนังสือบางเล่มสามารถนำไปปฏิบัติได้ด้วย เมื่อปฏิบัติแล้วก็เกิดผลดี (กรมวิชาการ, 2544 : 7 อ้างอิงใน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย 2543 : 4)

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2549 : 1) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านว่า “ การอ่านเป็นหัวใจของการจัดกิจกรรมทั้งหลายในการเรียนการสอนและมีความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จ”

ประเทิน มหาจันทร์ (2530 : 5) กล่าวว่า การอ่านมีบทบาทอย่างสำคัญต่อชีวิตและความเป็นอยู่ในยุคปัจจุบัน ทั้งนี้เพราะเหตุว่าการอ่านนอกจากจะทำให้ผู้อ่านสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ทั้งปัญหาส่วนตัว และปัญหาส่วนรวมที่เกี่ยวข้องกับสังคมได้แล้ว ยังช่วยให้ผู้อ่านเป็นผู้ที่ทันเหตุการณ์ ยิ่งไปกว่านั้นยังเป็นการตอบสนองต่อความอยากรู้อยากเห็น เป็นการขยายทัศนะของผู้อ่านที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้อย่างกว้างขวาง ทั้งยังช่วยสนองความต้องการด้านสันติภาพของมนุษย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย

ชุติมา สัจจานันท์ (2529 :9) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านว่า การอ่านก่อให้เกิดความสนุกสนาน สร้างสรรค์ จินตนาการ ขยายขอบเขตของชีวิต เนื่องจากคนคือทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของประเทศชาติ การอ่านจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาตนเอง สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจของประเทศ

จากคำกล่าวถึงความสำคัญของการอ่านดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าการอ่านเป็นกระบวนการของการรับสาร ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ ข้อมูลข่าวสารและความเจริญก้าวหน้าในความรู้ทุกประเภท ปรากฏเผยแพร่ในรูปของสิ่งพิมพ์เกือบทั้งสิ้น ปัจจุบันแม้ว่าจะมีสื่ออื่น ๆ เข้ามามีบทบาทต่อการเรียนรู้ของมนุษย์มากขึ้น ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ เป็นต้น แต่การอ่านก็ยังถือว่าเป็นสิ่งที่ดีที่ไม่อาจนำสื่ออื่น ๆ มาทดแทนได้หนังสือเป็นกุญแจดอกสำคัญที่ไขไปสู่โลกแห่งสรรพวิทยาการ โลกแห่งความเพลิดเพลินและจินตนาการโดยไม่จำกัดเวลา สถานที่ และสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด

1.3 จุดมุ่งหมายของการอ่าน

การอ่านหนังสือของแต่ละบุคคล ย่อมแตกต่างกันไปตามความสนใจและความต้องการที่มีส่วนสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายในทางส่วนตัวและทางสังคม ซึ่งแต่ละคนย่อมมีจุดมุ่งหมายในการอ่านแตกต่างกัน เช่น

การอ่านหนังสือแต่ละครั้ง ผู้อ่านอาจมีจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกัน แต่โดยทั่วไปการอ่านหนังสือ มักมีจุดมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างในเวลาเดียวกัน ดังนี้

1. เพื่อศึกษาหาความรู้ เป็นการอ่านเพื่อศึกษาหาความรู้ในเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ที่ต้องการจะศึกษา ผู้อ่านอาจต้องการศึกษาหาความรู้โดยละเอียดหรือโดยย่อก็ได้ หนังสือที่ให้ความรู้ ได้แก่ ตำราเรียน ตำราวิชาการสาขาต่าง ๆ สารคดี เป็นต้น
2. เพื่อรู้ข่าวสาร ข้อเท็จจริง เป็นการอ่านเพื่อค้นหาข้อมูลหรือข้อเท็จจริง เพื่อจะได้เข้าใจ เหตุการณ์และปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น การอ่านเพื่อจุดมุ่งหมายนี้ควรอ่านให้ได้ปริมาณมากและใช้ วิจารณ์ในการอ่าน หนังสือที่ให้ข่าวสาร ได้แก่ หนังสือพิมพ์รายวัน รายสัปดาห์ วารสารวิชาการ ประกาศและโฆษณาต่าง ๆ เป็นต้น
3. เพื่อความเพลิดเพลินบันเทิงใจ เป็นการอ่านเพื่อผ่อนคลายความเครียด และหา ความสุขให้แก่ชีวิต ได้แก่ การอ่านหนังสือประเภทบันเทิงคดี เช่น เรื่องสั้น นวนิยาย สารคดีที่มีเนื้อหา ในทางให้ความเพลิดเพลิน บกทวิ เป็นต้น
4. เพื่อปรับปรุงอาชีพการงาน เป็นการอ่านที่จะช่วยให้ผู้อ่านได้รับประโยชน์จากการอ่าน ได้เต็มที่ เพราะจุดประสงค์ในการอ่านเป็นตัวกำหนดวิธีอ่านและอัตราเร็วที่เหมาะสมกับการอ่านในครั้ง นั้น ๆ อันจะทำให้ได้รับประโยชน์จากการอ่านเต็มที่ตามที่ผู้อ่านต้องการ

1.4 ชนิดของการอ่าน

การอ่านมีนิยามหลายนิยาม มีความสำคัญหลาย ๆ ด้าน จุดมุ่งหมายในการอ่านของบุคคลมี ต่างกัน ดังนั้นชนิดของการอ่านย่อมมีหลายชนิด แล้วแต่จุดมุ่งหมายและความสำคัญของการอ่าน ดังนี้

มาเบล คูเลนอร์ (อ้างอิงใน นุช ม่วงแก้ว 2533 : 14) ได้จำแนกประเภทการอ่านตาม จุดมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. อ่านเพื่อความเข้าใจอย่างคร่าว ๆ (Scanning)
2. อ่านเพื่อจับใจความสำคัญ (Idea Reading)
3. อ่านเพื่อค้นหารายละเอียดและใจความสำคัญทั่ว ๆ ไป (Exploratory Reading)
4. อ่านเพื่อศึกษาปัญหาอย่างลึกซึ้ง (Study Reading)
5. อ่านเพื่อการวิเคราะห์และวิจารณ์ (Analytical and Critical Reading)

ฉัตรสุตา ดวงพลอย (2526 : 11) แบ่งการอ่านตามจุดประสงค์ในการอ่านออกเป็น

4 ประเภท คือ

1. การอ่านแบบ Skimming เป็นการอ่านแบบเปิดผ่านไปเร็ว ๆ การอ่านแบบนี้ผู้อ่าน จะต้องจุดมุ่งหมายหรือคำถามที่ต้องการคำตอบเฉพาะเจาะจงสำหรับเรื่องใดเรื่องหนึ่งในใจ การอ่าน

แบบนี้ผู้อ่านต้องรู้จักใช้ชื่อเรื่อง หัวข้อใหญ่ หัวข้อย่อย ให้เป็นประโยชน์ การอ่านแบบนี้จะช่วยให้ผู้อ่านรู้จักการคาดคะเน (Prediction) การเลือกจับใจความและทำให้สามารถอ่านได้เร็วขึ้น

2. การอ่านแบบ Scanning การอ่านแบบนี้มีจุดประสงค์ที่ต้องการข้อมูลเฉพาะเจาะจงมากกว่าแบบแรก เช่น วันที่ ตัวเลข สถานที่ ผู้อ่านต้องรู้จักใช้ตัวเลข วลีสั้น ๆ ที่มีค่าสำคัญให้เป็นประโยชน์

3. การอ่านเอารายละเอียด (Thorough reading) เป็นการอ่านที่ต้องการเข้าใจความหมายทั้งหมดของผู้เขียน ทั้งจุดใหญ่ใจความและรายละเอียดปลีกย่อย การอ่านแบบนี้ใช้กับการอ่านรายงาน การวิจัยและตำราเรียน

4. การอ่านเชิงวิจารณ์ (Critical reading) การอ่านแบบนี้เป็นทักษะการอ่านระดับสูงสุด คือ ผู้อ่านสามารถจะแสดงความคิดเห็นต่อสิ่งที่อ่านไปแล้วได้

จากบทความข้างต้น สรุปได้ว่าชนิดของการอ่านขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ในการอ่านและลักษณะการอ่าน ผู้อ่านอาจไม่คำนึงถึงประเภทของการอ่านขณะที่ย่ออ่าน แต่ผู้สอนจำเป็นต้องคำนึงถึง เพราะครูจะต้องจัดกระบวนการอ่านให้นักเรียนได้ประโยชน์จากการอ่านมากที่สุด

1.5 ปัญหาโดยทั่วไปของการอ่าน

ปัญหาในการอ่านมีผลทำให้เด็กไม่เกิดนิสัยรักการอ่าน ซึ่งมีสาเหตุมากมายหลายประการในเรื่องนี้ ถนอมวงศ์ ถ้ายอดมรรคผล กล่าวถึงปัญหาของนักอ่าน (ถนอมวงศ์ ถ้ายอดมรรคผล 2537 : 11-14) สรุปได้ดังนี้

1. ไม่อ่าน
2. อ่านไม่ออก
3. ไม่มีหนังสืออ่าน
4. ไม่มีเวลาอ่าน
5. ไม่มีที่อ่าน
6. อ่านช้า
7. อ่านไม่เข้าใจ
8. อ่านแล้วไม่เกิดประโยชน์

สอดคล้องกับฉวีวรรณ คูหาภินันท์ กล่าวถึงปัญหาของนักอ่าน (ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ 2542 : 23 – 24) สรุปได้ดังนี้

1. ไม่ชอบอ่าน ชอบดูโทรทัศน์ เล่นคอมพิวเตอร์ และ ดูวิดีโอมากกว่า
2. ไม่มีเวลา เพราะทำงานมาก หรือการบ้านมาก
3. ไม่มีเงินซื้อสื่อการอ่าน

4. ไม่มีคนช่วยสอนอ่านเวลาอ่านไม่ออก หรือมีปัญหาในการอ่าน
5. อ่านไม่ออก อ่านไม่เข้าใจ
6. สุขภาพไม่ดี
7. พิกการ
8. ไม่มีสมาธิในการอ่าน
9. มีปัญหาทั้งทางครอบครัวและปัญหาทางโรงเรียน
10. ไม่เห็นความสำคัญของการอ่าน
11. ไม่มีสถานที่ที่เหมาะสมที่จะอ่าน
12. ตัวหนังสือเล็กเกินไป
13. ไม่มีหนังสืออ่าน
14. พ่อแม่ผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญ
15. มีโรคที่เกี่ยวกับสมองทำให้อ่านหนังสือไม่ได้
16. มีนิสัยที่ไม่ดีในการอ่านทำให้อ่านช้า เป็นอุปสรรคในการพัฒนาการอ่าน เช่น การอ่านทีละคำ ชอบอ่านออกเสียงใจลอยไม่มีสมาธิในการอ่าน เป็นต้น
17. ไม่มีเทคนิคหรือวิธีการในการอ่านหนังสือบางประเภท
18. วิธีการสอนของครูทำให้ไม่อยากอ่าน
19. โรงเรียนไม่มีห้องสมุด

นอกจากนี้ แฮริส (Harris) ได้กล่าวถึงตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการอ่านไว้ว่า การอ่านจะประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องหลายประการ ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการอ่าน (อ้างถึงใน นววิทย์ นฤยธกาญจน์, 2525 : 39-43) สรุปได้ดังนี้

1. ตัวแปรที่เกี่ยวกับผู้อ่าน ได้แก่ วุฒิภาวะ ความพร้อม การตั้งใจ สมรรถวิสัยในการอ่านและคุณลักษณะทางบุคลิกภาพของผู้อ่าน
2. ตัวแปรที่เกี่ยวกับการอ่าน ได้แก่ ความแตกต่างของวัสดุการอ่าน ซึ่งอาจแตกต่างกันได้ใน ด้านความยากง่าย ความยาว ความคล้ายคลึงกัน นอกจากนี้วัสดุการอ่านยังแตกต่างกันในด้านความสนุกสนาน น่าเรียน หรือน่าเบื่อหน่าย
3. ตัวแปรที่เกี่ยวกับวิธีการอ่าน วิธีการอ่านก็มีผลต่อการอ่านได้เช่นกัน
4. ตัวแปรที่เกี่ยวกับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ บ้าน โรงเรียน เพื่อน และชุมชน

จากข้อความที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ปัญหาในการอ่านขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ได้แก่ สภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม วัสดุการอ่าน และตัวของผู้อ่านเอง

1.6 จิตวิทยาการอ่าน

การอ่านมีความสำคัญต่อคนทุกเพศทุกวัย แต่ลักษณะการอ่าน รวมทั้งพัฒนาการการอ่านของคนแต่ละวัยย่อมแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้จิตวิทยาการอ่านของวัยร่นย่อมเกี่ยวข้องกันถึงระดับสติปัญญา การส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา และพัฒนาการการอ่าน กล่าวคือ

คลิฟฟอร์ด แอล บุษ และมิลเร็ด เอช ฮิวเนอร์ (อ้างถึงใน นุช ม่วงเก่า 2533 : 11-12) กล่าวถึงพัฒนาการการอ่านของเด็ก 6 ระดับ สรุปได้ดังนี้ คือ

1 ระดับที่ 1 ระดับเตรียมการ เป็นพัฒนาการอ่านของเด็กตั้งแต่เกิดจนถึงประมปีที่ 1 อายุประมาณ 1- 6 ปี (The prereading Stage-Birth to Level One) เด็กระยะนี้สนใจการอ่านแบบมีรูปภาพขนาดใหญ่ อ่านเป็นคำ ๆ ประโยคสั้น ๆ จำคำบางคำสนใจกิจกรรมผู้ใหญ่มีอยู่ใกล้ตัว ชอบจับหนังสือ ขว้าง เรียนจากรูปและจำคำบอกเกี่ยวกับรูปภาพจากผู้ใหญ่

2 ระดับที่ 2 ระดับเริ่มอ่าน เป็นพัฒนาการการอ่านของเด็กระดับประมปีที่ 1-3 (The Beginning Reading Stage Level One) ระยะนี้เด็กเริ่มเรียนการอ่านในโรงเรียนเด็กเริ่มความพร้อมที่จะอ่านตามที่ถูกแนะนำ ความแตกต่างในการอ่านของเด็กจะเริ่มขึ้นในระดับนี้ ซึ่งขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางบ้าน เป็นประสบการณ์เดิมทำให้ง่ายต่อการอ่านเด็กที่อยู่ในเมืองหรืออยู่ในสภาพครอบครัวที่ดี มีสื่อมวลชนในบ้านให้เรียนรู้จะช่วยส่งเสริมการอ่าน

3 ระดับที่ 3 ระยะเริ่มแรกของการอ่านตามลำพัง เป็นพัฒนาการการอ่านของเด็กระดับประมปีที่ 3 – 6 (The Initial Stage of Independent Reading- level Two) เป็นระยะที่เด็กเลือกอ่านตามใจชอบ เริ่มเรียนรู้คำมากขึ้น สนใจเรื่องราวของหนังสือ ฟังการเล่าอย่างเป็นระเบียบ เด็กเริ่มหาวัสดุอ่านเองตามใจชอบ

4 ระดับที่ 4 ระยะของการเปลี่ยน (The Transition Stage –Levels Three and Early Fourth) เป็นพัฒนาการทางกรอ่านของเด็กระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 เด็กจะอ่านมากขึ้น เนื้อหาที่อ่านกว้างขึ้น เรื่องที่อ่านยาวขึ้น และต้องการความช่วยเหลือในการอ่าน เริ่มจับใจความได้ รู้จักตอบคำถามสั้น ๆ ง่าย ๆ ของตัวเองจากหนังสือ รู้จักเก็บความคิดง่าย ๆ

5 ระดับที่ 5 ระยะกลาง หรือระดับขั้นต่ำของวุฒิภาวะระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4-5 (The Intermediate or Low Maturity Stage –Levels Four and Six) ระดับการอ่านของเด็กระยะนี้เริ่มแสดงออกถึงการอ่านอย่างเต็มที่ เด็กเริ่มแยกแยะ รู้จักเก็บแนวคิด จุดสำคัญ เน้นรายละเอียดเป็นบางตอน เริ่มเข้าใจหลักการวิจารณ์อย่างง่าย รู้จักเลือกวัสดุการอ่าน สิ่งที่เป็นสำหรับการส่งเสริมการอ่าน คือ การจัดห้องสมุด จัดวัสดุการอ่านให้พอเพียงกับความต้องการ

6 ระดับที่ 6 ระยะการอ่านที่ก้าวหน้าระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ขึ้นไป (The Advanced Stage of Reading Levels seven and Up) ระยะนี้เป็นระยะเริ่มวุฒิภาวะการอ่านอย่างเต็มที่ วุฒิภาวะที่ดีของผู้อ่านวัยนี้ควรจะเริ่มเป็นหลัก คือ ควรให้อ่าน นวนิยาย หนังสือที่มีศัพท์แปลก ๆ การอธิบาย

แนวคิดอย่างกว้างขวาง หนังสือตำรา หนังสือวิชาการทั่วไป และจัดหา วัสดุ อุปกรณ์ ในการศึกษาหาความรู้ให้เต็มที่ จะช่วยให้เด็กสนใจวิชาการมากขึ้น

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ ได้กล่าวถึงความสนใจและความต้องการในการอ่านของเด็กวัย 8 – 20 ปี (ฉวีวรรณ คูหาภินันท์) 2542 : 47-54) สรุปไว้ดังนี้

เด็กวัย 8-12 ปี (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4) เด็กวัยนี้จะเข้าใจคำเปรียบเทียบกับสนใจเรื่องเป็นจริงมากขึ้น เด็กชายสนใจเรื่องวิทยาศาสตร์ การผจญภัย ต่อสู้ เริ่มมีจินตนาการกว้างไกลเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ทดลองง่าย ๆ ตามที่เรียนจากโรงเรียน เด็กหญิงจะชอบการแต่งกายเสื้อผ้า การบ้านการเรือน ยังคงชอบเรื่องเกี่ยวกับเทพดา นาง ฟา ทั้ง เด็กหญิงและเด็กชายจะชอบเหมือน ๆ กัน เช่น วรรณคดี ทาน นิยายสำหรับเด็กง่าย ๆ เกี่ยวกับเทพบุตร ชาดก สุภาษิต คำพังเพย นิทาน พื้นบ้าน เรื่องตลก การ์ตูนซ้ำซ้อน เข้าใจปัญหาสังคม ศาสนา

เด็กวัยนี้จะชอบหนังสือที่มีเรื่องและรูปเท่า ๆ กัน หรือรูปอาจน้อยลงได้ ลดรูปสีลงได้ เนื้อเรื่องยาวขึ้น สามารถอ่านเรื่องสารคดีง่าย ๆ รู้เรื่อง เรื่องตลกง่าย เข้าใจได้ดี เรื่องความรู้ต่าง ๆ วรรณคดีง่าย ๆ นอกจากนี้บางคนที่ย่านหนังสือเก่งมักจะหันไปอ่านหนังสือในวัยถัดไปได้เป็นอย่างดี

เด็กวัย 12 – 14 ปี (ชั้นประถมศึกษาตอนปลาย) เป็นเด็กก่อนวัยรุ่น ความสนใจในการอ่านจะกว้างขวางมากขึ้น ชอบเรื่องวิทยาศาสตร์ ชีวิตประวัติบุคคลสำคัญ เรื่องเด็กวัยเดียวกัน เรื่องโรงเรียน กีฬา งานอดิเรก สัตว์ แมลงต่าง ๆ เรื่องท้องถิ่น ประเพณีพื้นบ้าน เด็กวัยนี้จะรู้จักวินัยการอ่าน หาข้อเท็จจริงมาพิสูจน์ รู้จักค้นคว้าเพิ่มเติมในสิ่งที่สงสัยและอยากรู้อยากเห็น เด็กชายจะสนใจวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ดาราศาสตร์ การทดลองต่าง ๆ เรื่องที่ขมวดปมให้คิด เรื่องการผจญภัยในอวกาศ ประวัติศาสตร์ เกมคอมพิวเตอร์ ส่วนเด็กหญิงยังคงสนใจเรื่องในครอบครัว และเริ่มสนใจอ่านหนังสือนวนิยายรัก ทั้งเด็กหญิงและเด็กชายชอบเรื่องสัตว์ เด็กวัยนี้จะเข้าใจในหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ได้ดี เด็กวัยนี้ชอบหนังสือที่มีเรื่องมากกว่ารูป ส่วนมากจะชอบหนังสือขนาดกระเป๋า (Pocket book) ชอบอ่านหนังสือการ์ตูน และชอบอ่านนิตยสารมาก โดยเฉพาะนิตยสารที่มีเรื่องที่สนใจเป็นพิเศษ

นอกจากนี้ ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน์ ได้กล่าวถึง ความสนใจในการอ่านของเด็กไว้ว่า เด็กชาย 9-11 ปี ชอบเรื่องเกี่ยวกับสิ่งต่อไปนี้ ผจญภัย ตื่นเต้นลึกลับ เรื่องจริง เรื่องพิศวง ชีวิตเด็ก ธรรมชาติ และชีวิตสัตว์ ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา ความกล้าหาญ การกีฬา เครื่องบิน ประดิษฐ์กรรมต่าง ๆ เด็กชาย 12-13 ปี จะเพิ่มความสนใจในประวัติศาสตร์ ชีวิตประวัติ และหนังสือเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติและสังคม เด็กหญิงชอบนวนิยาย ซาบซึ้งมากกว่าเด็กชายทั้งเด็กหญิงและเด็กชายชอบอ่านเรื่องที่เขียนให้ชัดไปจากความจริง และเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ เรื่องตลก และเรื่องเกี่ยวกับงานอดิเรก

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ความสนใจและความต้องการอ่านของเด็กจะเปลี่ยนแปลงไปตามวัยและความต้องการของตนเองมากขึ้น

1.7 การสร้างนิสัยรักการอ่าน

นิสัย คือ ความเคยชินของบุคคลในทำสิ่งต่างๆ และการกระทำนั้นเกิดขึ้นเป็นประจำ นิสัยรักการอ่าน คือ ความเคยชินของบุคคลในการอ่าน ชอบที่จะอ่านเป็นประจำ นิสัยเกิดได้ทั้งพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม สุขุม เฉลยทรัพย์ (2531:27) กล่าวว่า “นิสัยการอ่านน่าจะมาจากสิ่งแวดล้อมมากกว่าพันธุกรรม” นิสัยรักการอ่านจึงเป็นสิ่งที่ปลูกฝังกันได้แม้จะไม่ใช่ว่าเรื่องง่ายก็ตาม

พอล ดี ลีดี (Paul D. Leedy 1965 : 27 อ้างถึงใน นุช ม่วงงาม) กล่าวถึงวิธีการสร้างนิสัยในการอ่านไว้หลายประการ เรียกว่า การสร้างนิสัยการอ่าน (Reading Habit Inventory) ผู้ที่จะสร้างนิสัยการอ่านที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

1. สังเกตเรื่องที่อ่านทุกย่อหน้าอย่างละเอียด
2. อ่านด้วยความเร็วสม่ำเสมอขึ้นอยู่กับเรื่องที่อ่าน
3. เอาใจจดจ่อต่อเรื่องที่อ่าน
4. เมื่ออ่านไปได้สักครู่หนึ่งก็หยุดพักสายตามองดูสิ่งที่ไกลออกไป
5. เมื่อหยิบหนังสือก็เปิดเรื่องที่ต้องการอ่านก่อนโดยเริ่มอ่านตั้งแต่หน้าแรกไปจนจบ
6. อ่านแล้วสังเกตท่วงท่าของการเขียนเป็นพิเศษ
7. อ่านแล้วรู้สึกเพลิดเพลิน
8. อ่านหนังสือได้ครั้งละนานๆ โดยไม่ปวดเมื่อยสายตาหรือเบื่อหน่าย
9. สามารถจับใจความสำคัญในแต่ละย่อหน้า และเล่าเรื่องที่อ่านด้วยภาษาของตนเองได้
10. อ่านทุกวรรคตอนไม่ข้ามบรรทัด
11. ไม่เคร่งครัดต่อหลักไวยากรณ์ขณะที่อ่าน
12. รู้สึกสบายใจ ไม่กังวลต่อสิ่งใดขณะที่อ่าน
13. เมื่อจะอ่านเรื่องยาวๆ จะดูสารบัญและเค้าโครงความคิดทั้งหมดของผู้แต่งก่อน
14. จำเรื่องที่อ่านได้มากเสมอ
15. ขณะที่อ่านตั้งคำถามไว้ในใจด้วย และพยายามอ่านตอบคำถามด้วย
16. มักจดสรุปข้อความสำคัญหลังการอ่าน
17. ถือหนังสือห่างจากตาประมาณ 15-20 นิ้ว
18. เมื่อพบศัพท์ที่ไม่ทราบความหมาย ไม่ว่าไทยหรืออังกฤษก็เปิดพจนานุกรมดู

นอกจากนี้ สุจริต เพียรชอบ และ สายใจ อินทร์พิมพ์ (อ้างถึงใน นุช ม่วงงาม 2533 : 23-24) ได้เสนอหลักการสอนและการปลูกฝังนิสัยในการอ่านไว้ 16 ประการ ดังนี้

1. ครูควรคำนึงถึงความพร้อมของนักเรียน
2. ครูควรคำนึงถึงความสนใจในการอ่านและความแตกต่างในการอ่านของนักเรียน
3. ครูควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

4. ครูควรมุ่งส่งเสริมให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดี มองเห็นประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่าน
 5. ครูควรคำนึงถึงสายตาของนักเรียนด้วย เพราะเป็นปัจจัยที่ทำให้การอ่านมีประสิทธิภาพ
 6. ครูควรคำนึงถึงบุคลิกภาพของนักเรียนในขณะที่อ่านด้วย โดยเฉพาะท่าทางและการจับหนังสือ
 7. ครูควรคำนึงถึงอัตราเร็วในการอ่านของนักเรียน และจะต้องหมั่นฝึกฝนนักเรียนอยู่เสมอ
 8. ครูควรเพ่งเล็งถึงการจับใจความสำคัญของข้อความที่นักเรียนอ่าน และต้องฝึกฝนให้นักเรียนสามารถจับใจความสำคัญได้ถูกต้อง
 9. ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักจดบันทึกข้อความสำคัญ รู้จักเก็บรวบรวมให้เป็นหมวดหมู่
 10. ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนใช้เหตุผล ความคิด และวิจารณ์ญาณ โดยจัดกิจกรรมเสริมให้นักเรียน ขณะที่เรียนในชั้น
 11. ครูควรใช้วิธีสอนหลายๆ วิธี เช่น อภิปราย สอนรายบุคคล เพื่อให้การเรียนการสอนทักษะการอ่านน่าสนใจและมีประสิทธิภาพ
 12. ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักอ่านหนังสือหลายๆ ประเภท เพื่อนักเรียนจะได้มีประสบการณ์การอ่านอย่างกว้างขวาง
 13. ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักค้นคว้าจากห้องสมุด
 14. ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยการอ่าน ส่งเสริมให้นักเรียนอ่านแล้วคิดอย่างมีเหตุผล มีวิจารณ์ญาณ รู้จักคิดวิเคราะห์เรื่องราว
 15. ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนแสวงหาความรู้จากการอ่านโดยการแนะนำให้ นักเรียนเขียนบทความ เรียงความ สารคดี
 16. ครูควรปลูกฝังให้นักเรียนมีนิสัยที่ดีในการอ่าน โดยการจัดหาหนังสือ เสนอรายชื่อหนังสือ จัดนิทรรศการเกี่ยวกับหนังสือ หรือจัดอภิปรายเกี่ยวกับหนังสือ
- สันทัต อินทริกานนท์ และคณะ (2522 : 39 – 40) ได้แนะนำวิธีการง่ายๆ ในการเร้าให้เด็กอ่านหนังสือ ดังนี้

1. การเล่านิทานให้เด็กฟัง เด็กๆ ชอบฟังนิทานกันทุกคน เมื่อฟังนิทานแล้วหากไม่จบก็อยากติดตามเรื่อง ครูก็แนะนำให้อ่านต่อเอง
2. เล่าเรื่องในหนังสือให้เด็กฟัง ซึ่งเป็นเรื่องที่เด็กสนใจ เช่น เรื่องสัตว์ประหลาดซึ่งถ้าเด็กสนใจจะสามารถไปหาอ่านเพิ่มเติมได้
3. แนะนำหนังสือแก่เด็ก ทั้งนี้โดยครูนำเอาหนังสือมาอภิปรายกันในห้อง พูดถึงสิ่ง

ที่น่าสนใจ สิ่งที่เราควรรู้อย่างอื่น ๆ เช่นนี้จะทำให้เด็กรู้สึกอยากอ่านหนังสือเล่มนั้นๆ เพิ่มขึ้น

4. ให้เด็กดูหนังสือภาพ เด็กทุกคนชอบดูภาพ ฉะนั้นการให้เด็กได้ดูภาพจากหนังสือจะช่วยให้เด็กมีความสนใจในหนังสือมากขึ้น มีความต้องการที่จะอ่านยิ่งขึ้น

5. ให้เด็กได้ฟังวิทยุ ชมรายการจากโทรทัศน์ หรือดูภาพยนตร์ในรายการบางรายการที่มีเรื่องราวพาเด็กถึงเรื่องในหนังสือ เมื่อเด็กได้ฟังหรือได้ชมรายการนั้น ๆ แล้วอยากทราบรายละเอียดก็จะหาหนังสือมาอ่านด้วยตนเอง

นอกจากครูแล้ว ผู้ปกครองก็เป็นบุคคลสำคัญอีกคนหนึ่งที่จะสามารถสร้างนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กได้ ดังที่ กุลวรา ชูพงศ์ไพโรจน์ ได้เสนอวิธีที่พ่อแม่สามารถสร้างนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กดังนี้ (กุลวรา ชูพงศ์ไพโรจน์ อ้างถึงใน สุขุม เฉลยทรัพย์ 2531 : 186-187)

1. ไม่นำเด็กไปเปรียบเทียบกับคนอื่น ๆ เพราะเด็กแต่ละคนมีบุคลิกภาพเฉพาะตัว
2. อ่านหนังสือให้เด็กฟัง และให้เด็กอ่านในส่วนที่เขาพอจะอ่านเองได้ วิธีนี้ช่วยให้เด็กรู้จักคำศัพท์ใหม่ๆ
3. เมื่อเด็กแสดงความสามารถในการอ่านควรชมเชยเด็กทุกครั้ง อย่างสมอต้นเสมอปลาย
4. ไปเยี่ยมชมโรงเรียนของเด็ก ขอคำแนะนำและวิธีการในการสร้างนิสัยรักการอ่านที่สามารถนำมาปฏิบัติที่บ้านได้
5. ให้ความสนใจต่อคำถามของเด็ก อธิบายความหมายของคำศัพท์และฝึกฝนเด็กออกเสียงให้ถูกต้อง
6. บันทึกเสียงการอ่านของเด็ก เพราะเด็กชอบที่จะฟังเสียงของตนเองจากเทป เป็นการสร้างความสนใจนำไปสู่การอ่านหนังสือ
7. ให้เด็กอ่านหนังสือให้ฟังทุกวันอย่างน้อยวันละ 10 นาที
8. ดูแลให้เด็กได้รับประทานอาหารและพักผ่อนอย่างพอเพียง
9. จัดสถานที่และเวลาอ่านหนังสือสำหรับครอบครัว อาจเป็นก่อนรับประทานอาหาร ก่อนนอน หรือบ่ายวันอาทิตย์ โดยอาจให้เด็กในครอบครัวที่อ่านหนังสือได้ผลัดกันอ่านหรือพ่อแม่อ่านให้ลูก ๆ ฟัง
10. จัดหาเกมที่จะส่งเสริมการอ่าน เช่น เกมต่อคำศัพท์ เกมอักษรซ่อนคำ เป็นต้น หรือร่วมเล่นเกมทายปัญหา “อะไรเอ๋ย” ในเวลาว่างหรือเวลาที่รอคอย
11. จัดวางวัสดุเกี่ยวกับการอ่านไว้ในที่ที่จะหยิบมาอ่านได้สะดวกตามความต้องการ
12. พาเด็กไปร่วมกิจกรรมของห้องสมุด ให้คำแนะนำในการใช้ห้องสมุด การเลือกหนังสือมาอ่าน หากมีปัญหาขอคำแนะนำจากบรรณารักษ์
13. ให้เด็กมีโอกาสเล่าเรื่องที่ได้อ่านหรือฟังมาโดยตลอด พ่อแม่เพียงแต่คอย

กระตุ้นให้เด็กเล่าจนจบ เด็กอาจเล่าถึงตัวละครที่เขาชอบหรือเล่าเรื่องจากจินตนาการของเขาเอง

14. จัดหาหนังสือ วารสาร ที่เหมาะสมกับวัยและความสนใจของเด็ก โดยสำรวจจากห้องสมุดหรือสอบถามจากบรรณารักษ์ อาจให้หนังสือเป็นของขวัญในโอกาสพิเศษต่างๆ

15. สนับสนุนส่งเสริมให้เด็กหัดเขียนสิ่งที่เด็กได้อ่านแต่ละเรื่องราวต่างๆ ด้วยตนเอง

16. เลือกรายการภาพยนตร์ โทรทัศน์ ที่เหมาะสมกับวัยและความสนใจของเด็ก

17. พาเด็กไปยังสถานที่ต่างๆ พุดคุยกับเด็กถึงสิ่งต่างๆ รอบๆ ตัว ชี้ให้เห็นความแตกต่างของสถานที่ เช่น สวนสาธารณะ ศูนย์การค้า แม่น้ำ ป่าเขา โบราณสถาน เป็นต้น

พิบูล ประเสริฐศรี (2529 : 122-126.132) ได้เสนอวิธีการที่จะเตรียมบุคลากรสำหรับการอ่านในฐานะที่เป็นพ่อ แม่ว่าควรทำอย่างไรบ้างเพื่อการอ่านของเด็ก ดังนี้

1. พุดคุยกับเด็ก ผู้ปกครองควรฟังและพุดคุยกับเด็กทุกเวลาและทุกสถานที่ที่มีโอกาสจะทำได้ นับว่าเป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญของการอ่าน เพราะว่าการอ่านและการพุดคุยก็เป็นลักษณะของการสื่อสารทั้งคู่ ความรู้จากภาษาพุดที่เด็กพัฒนามาจะค่อยๆ แปรรูปมาเป็นพื้นฐานของความรู้ในด้านภาษาเขียนก็จะทำให้เด็กเรียนรู้ที่จะสื่อสารถ่ายทอดความคิดของตนโดยการเขียนและการอ่านต่อไป

2. เล่นเกมกันภายในครอบครัวโดยเลือกเกมที่เหมาะสมกับเด็ก เช่น เกมต่อตัวอักษร เกมผัดกันบอกชื่อสัตว์ ต้นไม้ อาหาร ฯลฯ

3. อ่านหนังสือให้เด็กฟัง ควรจะอ่านให้เด็กฟังทุกๆ วัน แล้วเพิ่มเวลาในการอ่านขึ้นไปเรื่อยๆ จนกระทั่งถึง 15 นาทีต่อวัน เด็กเล็กบางคนชอบให้พ่อแม่อ่านหนังสือสิ่งของที่ตนคุ้นเคยจากหนังสือภาพ บางคนชอบที่จะฟังบทเห่กล่อมจากแม่ ดังนั้นผู้ปกครองควรใช้เวลาที่เหมาะสมกับความสนใจ เช่น เวลานอนพักหรือก่อนนอนตอนกลางคืน เป็นต้น การอ่านให้เด็กฟังเป็นสิ่งที่จะช่วยสร้างเจตคติที่ดีต่อการอ่านให้กับเด็ก เมื่อเด็กโตขึ้นเจตคติจะเป็นแรงกระตุ้นให้เด็กเลือกหาหนังสือและวัสดุการอ่านอื่นๆ มากขึ้น

4. ให้เด็กอ่านหนังสือเอง เด็ก ๆ ต้องการการยอมรับจากพ่อแม่ ในประสบการณ์เกี่ยวกับการอ่านของตน เมื่อเด็กแรกเริ่มอ่านหนังสือ เด็กอาจจะฝึกเปิดหน้าหนังสือเท่านั้นเอง ต่อมาเด็กฝึกหัดอ่านหรือพยายามอ่านจากรูปภาพหรือจากเรื่องโดยใช้ความจำในระหว่างพลิกหนังสือ ไม่ว่าจะเป็วิธีการใดต่างก็เป็นการฝึกหัดที่ดี และพฤติกรรมกรอ่านเหล่านี้ควรได้รับการสนับสนุนด้วยคำชม

5. ให้หนังสือเป็นของขวัญเพื่อที่เด็กจะได้สะสมเป็นห้องสมุดส่วนตัว

6. พาบุตรหลานไปห้องสมุดบ้าง โดยเฉพาะเวลาที่มีโปรแกรมพิเศษ เช่น ชั่วโมงเล่านิทาน เชิดหุ่น และสมัครให้ลูกเป็นสมาชิกห้องสมุด สนับสนุนให้ลูกได้เลือกยืมหนังสือกลับไปอ่านเอง

7. ถ้ามีเครื่องเล่นเทปควรซื้อเทปเปล่ามาแล้วอ่านหนังสืออัดลงในเทป หรือซื้อเทปเปล่ามาแล้วอ่านหนังสืออัดลงในเทป หรือซื้อเทปประกอบหนังสือหรือนิทานที่มีจำหน่ายตามทั้งตลาด เพื่อเปิดให้บุตรหลานฟัง

8. บอกรับวารสารสำหรับเด็ก หรือวารสารที่มีภาคพิเศษสำหรับเด็ก

9. ให้เด็กหัดเขียนเส้นหรือตัวอักษร หรือขีดเขียนวาดรูปตามอิสระของเด็ก

10. ผู้ปกครองจะต้องเป็นตัวอย่างที่ดีในการอ่านให้เด็กได้เห็นในหลายๆ สถานการณ์ในหนังสือหลากหลายประเภท เพื่อแสดงให้เด็กเห็นว่าสามารถเรียนรู้ได้จากหนังสือต่างๆ ชนิด และแสดงให้เห็นว่าพ่อแม่ชอบและสนุกสนานกับการอ่าน

11. เมื่อได้บทความหรือเรื่องราวที่น่าสนใจควรเล่าให้เด็กฟังบ้าง หรือถ้าหากไม่สามารถตอบคำถามบางอย่างของเด็กได้ก็ควรหาคำตอบร่วมกันกับเด็กโดยใช้หนังสือที่มีอยู่ในบ้าน และเมื่อต้องการเวลาเงียบๆ ก็ลองบอกเด็กว่าต้องการอ่านหนังสือ แล้วอาจจะให้เด็กอ่านหนังสือร่วมกัน

จากข้อมูลข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า นอกจากครูและผู้ปกครองจะเป็นผู้จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านแล้ว ห้องสมุดก็เป็นสถานที่ที่สำคัญอีกที่หนึ่งที่สามารถส่งเสริมการอ่านของเด็กได้เป็นอย่างดี

2 กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

2.1 กระบวนการพัฒนาคุณภาพแบบ PDCA

แนวคิดทฤษฎีที่ใช้

PDCA เป็นวงจรพัฒนาคุณภาพงาน เป็นวงจรพัฒนาพื้นฐานหลักของการพัฒนาคุณภาพทั้งระบบ (Total Quality Management: TQM) ผู้ที่คิดค้นกระบวนการหรือวงจรพัฒนาคุณภาพ PDCA คือ Shewhart นักวิทยาศาสตร์ชาวอเมริกัน แต่ Deming ได้นำไปเผยแพร่ที่ประเทศญี่ปุ่นจนประสบความสำเร็จ จนผลักดันให้ญี่ปุ่นเป็นประเทศมหาอำนาจของโลก คนทั่วไปจึงรู้จักวงจร PDCA จากการเผยแพร่ของ Deming จึงเรียกว่า “วงจร Deming” วงจร PDCA ประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. วางแผน (Plan – P) คือ การทำงานใด ๆ ต้องมีขั้นการวางแผน เพราะทำให้มีความมั่นใจว่าทำงานได้สำเร็จ เช่น วางแผนการสอน วางแผนการวิจัย หัวข้อที่ใช้ในการวางแผน คือ วางแผนในหัวข้อต่อไปนี้ 1) ทำทำไม 2) ทำอะไร 3) ใครทำ ทำกับกลุ่มเป้าหมายใด 4) ทำเวลาใด 5) ทำที่ไหน 6) ทำอย่างไร 7) ใช้งบประมาณเท่าไร การวางแผนวิจัยในชั้นเรียนเป็นการวางแผนตามคำถามต่อไปนี้ why what และ how

2. การปฏิบัติ (Do – D) เป็นขั้นของการลงมือปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ การปฏิบัติวิจัยในชั้นเรียนตามแผนการวิจัย คือ การลงมือเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อตอบปัญหาการวิจัยที่ตั้งไว้ในแผน

3. ตรวจสอบ (Check – C) เป็นขั้นของการประเมินการทำงานว่าเป็นไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่ มีเรื่องอะไรปฏิบัติได้ตามแผน มีเรื่องอะไรที่ไม่สามารถปฏิบัติได้ตามแผน หรือปฏิบัติแล้วไม่ได้ผล การตรวจสอบนี้จะได้สิ่งที่สำเร็จตามแผน และสิ่งที่ เป็นข้อบกพร่องที่ต้องแก้ไข

4. การปรับปรุงแก้ไข (Action – A) เป็นขั้นของการนำข้อบกพร่องมาวางแผนเพื่อ การปฏิบัติการแก้ไขข้อบกพร่อง แล้วลงมือแก้ไข ซึ่งในขั้นนี้อาจพบว่าประสบความสำเร็จ หรืออาจพบว่า มีข้อบกพร่องอีก ผู้วิจัยหรือผู้ทำงานก็ต้องตรวจสอบเนื้อหาเพื่อแก้ไข แล้วนำไปแก้ไขอีกต่อไป งานของการวิจัยในชั้นเรียนจึงเป็นการทำไปเรื่อย ๆ ไม่มีวันหยุด การทำวิจัยไปเรื่อย ๆ เป็นการพัฒนาให้ ดีขึ้นเรื่อย ๆ เป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืน

วงจร PDCA เป็นกระบวนการพัฒนางานวิจัยในชั้นเรียน เป็นการพัฒนาการเรียนรู้ ดังนั้น การวิจัยในชั้นเรียนด้วยการใช้วงจร PDCA จึงต้องเริ่มที่ละขั้น P ® D ® C ® A และเคลื่อนหมุน ไปเรื่อย ๆ ในแต่ละขั้นหรือแต่ละตัวของวงจรก็จะต้องมีวงจร PDCA ในตัวของมันเองด้วย

การจัดการเรียนรู้ด้วยวงจร PDCA จะต้องจัดให้ผู้เรียนใช้เทคนิคร่วมมือของเคแกน (Kagan, 1994) ให้ผู้เรียนได้ทำงานเป็นทีม หรือเป็นกลุ่มซึ่งเป็นกลุ่มขนาดเล็ก ประมาณ 2-6 คน และ ขนาดที่เหมาะสมที่สุดคือ 4 คน ที่จะเปิดโอกาสให้ทุกคนร่วมมืออย่างเท่าเทียมกัน เป็นวิธีการที่เคแกน กำหนดโครงสร้างหรือกิจกรรมให้ผู้เรียนปฏิสัมพันธ์กันด้วยเทคนิควิธีที่จะต้องเลือกใช้ให้ตรงกับ เป้าหมายที่ต้องการ แต่ละเทคนิคนั้นได้ออกแบบเหมาะกับเป้าหมายที่ต่างกัน การดำเนินการวางแผน ปฏิบัติการตรวจสอบ การปรับปรุงแก้ไขจะต้องใช้การร่วมมือกันตลอด

ขั้นตอนการจัดกระบวนการเรียนรู้

การจัดกระบวนการด้วยรูปแบบผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองด้วยกระบวนการ PDCA มีลำดับขั้นตอน คือ

ด้านการเตรียมการจัดกระบวนการเรียนรู้

1. ศึกษากระบวนการเรียนรู้สัมพันธ์กับกระบวนการธรรมชาติของผู้เรียน

P – วางแผน

วางแผนศึกษาเทคนิค วิธีการ กระบวนการ การจัดกระบวนการเรียนรู้ วางแผนการศึกษามิหลังผู้เรียน เนื้อหาวิชาและออกแบบรูปแบบการประเมินผล

D – การปฏิบัติ

เขียนแผนการสอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ เทคนิค วิธีการ เนื้อหาวิชา และธรรมชาติของผู้เรียน ออกแบบสร้างเครื่องมือวัดผลประเมินผลให้เหมาะสม

C – ตรวจสอบ

ตรวจสอบแผนการสอน ตรวจสอบเครื่องมือวัดประเมินผล

A – ปรับปรุง แก้ไข

แก้ไข ปรับปรุง แผนการสอน/เครื่องมือวัดผล ประเมินผล

2. พัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเทคนิค วิธีการ หรือกระบวนการ การจัดกิจกรรมเรียนรู้

P – วางแผน

วางแผนสืบค้นแหล่งเรียนรู้ จัดทำ จัดหาและพัฒนาสื่อวัสดุอุปกรณ์หรือสำรวจอุปกรณ์ที่ต้องใช้ต้องซ่อมแซม

D – การปฏิบัติ

จัดทำ จัดหา พัฒนาหรือซ่อมแซมแหล่งเรียนรู้สื่อและวัสดุอุปกรณ์

C – ตรวจสอบ

ตรวจสอบ ทดลองใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์ หาประสิทธิภาพการใช้ศึกษางาน ศึกษาความเหมาะสมหรือข้อเด่น ข้อด้อยของแหล่งการเรียนรู้ สื่อหรือวัสดุอุปกรณ์

A – ปรับปรุง แก้ไข

แก้ไข ปรับปรุง แหล่งเรียนรู้ สื่อและวัสดุอุปกรณ์ให้เหมาะสมโดยอาศัยข้อมูลจากการตรวจสอบ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1) ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย

P – วางแผน วางแผนปฏิบัติการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับแผนการสอน หาแนวทางแก้ไขปัญหา อุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้น

D – การปฏิบัติ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการสอน

C – ตรวจสอบ ตรวจสอบผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ข้อเด่น ข้อด้อย ปัญหาอุปสรรค

A – ปรับปรุง แก้ไข แก้ไข ปรับปรุง พัฒนา รูปแบบ วิธีการ กระบวนการในการจัดกิจกรรม

2) ตรวจสอบผลสำเร็จการเรียนรู้

P – Plan – วางแผน กำหนดการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง การนำเครื่องมือมาใช้ การชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้เรียน

D – Do – การปฏิบัติ วัดผลประเมินผลตามรูปแบบและเครื่องมือหรือวิธีการที่กำหนดไว้

C – Check – ตรวจสอบ นำผลการประเมินมาศึกษา วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของผู้เรียน ศึกษาข้อเด่น ข้อด้อย ของกระบวนการจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อ แหล่งเรียนรู้และกระบวนการวัดผลประเมินผล

A – Action – ปรับปรุง แก้ไข นำผลการตรวจสอบผลสำเร็จการเรียนรู้ของผู้เรียนมาศึกษาวิเคราะห์สอนซ่อมเสริม จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพิ่มเติมหรือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่องของผลงาน

3) ตรวจสอบผลสำเร็จการเรียนรู้

P – Plan – วางแผน นำผลสรุปการวัดผลประเมินผลทั้งด้านความรู้ ด้านกระบวนการ และด้าน เจตคติ/คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาศึกษาวิเคราะห์ข้อเด่น ข้อด้อยของการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนที่ 1 2 3 และ 4

D – Do – การปฏิบัติ แก้ไข ปรับปรุง พัฒนา การจัดกระบวนการเรียนรู้ในชั้นที่ 1 2 3 และ 4

C – Check – ตรวจสอบ ตรวจสอบผลการแก้ไข ปรับปรุง พัฒนา การจัดกระบวนการเรียนรู้ในชั้นที่ 1 2 3 และ 4 ให้มีความสมบูรณ์เหมาะสม

A – Action – ปรับปรุง แก้ไข ถ้าผลการแก้ไข ปรับปรุง พัฒนา การจัดกระบวนการเรียนรู้ในชั้นที่ 1 2 3 และ 4 ยังไม่สมบูรณ์หรือไม่สอดคล้องเหมาะสมก็ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงในข้อบกพร่องเหล่านั้นอีกครั้งหนึ่ง

ลักษณะเด่นของรูปแบบ

ผู้สอนและผู้เรียนวางแผนร่วมกัน ปฏิบัติงานร่วมกัน ตรวจสอบประเมินงานร่วมกัน ปรับปรุงงานร่วมกัน ซึ่งจะทำได้คุณภาพของผลงาน อันนำไปสู่แนวทางการทำงานอย่างมีคุณภาพใช้ในชีวิตจริงในอนาคตได้

3 ทฤษฎีการเรียนรู้(Learning Theory)

ทฤษฎีการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมากมายในโลก ล้วนเกิดจากความพยายามของมนุษย์ที่ต้องการหาคำตอบเพื่ออธิบายเรื่องราว เหตุการณ์และปรากฏการณ์ต่าง ๆ ให้บุคคลต่าง ๆ เข้าใจว่า เรื่องราวดังกล่าวมีสาเหตุมาจากสิ่งใด เกิดขึ้นได้เช่นไร มีอะไรเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเกิด เพื่อใช้ในการทำนายว่าถ้ามีผลอย่างนี้หรือเงื่อนไขเช่นนี้แล้วจะเกิดผลเช่นไร หรือ จะเกิดอะไรขึ้น เพื่อประโยชน์ในการประยุกต์ใช้ควบคุมเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์ดังกล่าว

ทฤษฎีการเรียนรู้จึงเป็นเครื่องมือช่วยให้นักออกแบบการสอน มีแนวทางในการออกแบบพัฒนาการเรียนการสอนมากขึ้น ซึ่งจะสรุปทฤษฎีการเรียนรู้ที่สำคัญ ๆ เกี่ยวข้องกับการออกแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ ดังนี้

3.1 ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ(Operant Conditioning Theory)

Burrhus F.Skinner ได้ให้แนวคิดว่า

หลักการสำคัญ

การเรียนรู้เกิดจากการที่มนุษย์มีการกระทำ และได้รับการเสริมแรง
การนำไปใช้ในการออกแบบ

1. สร้างนิสัยที่ดีให้แก่เด็กเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี
2. ลบนิสัยที่ไม่ดีออกจากเด็กโดยการปรับพฤติกรรม
3. ปลุกฝังค่านิยมให้แก่เด็ก
4. ให้การเสริมแรงแก่เด็กที่กระทำความดี
5. จัดประกวดเด็กดีเด่นและให้รางวัล

3.2 กระบวนการเรียนรู้

มนุษย์มีการเรียนรู้ตลอดเวลาตั้งแต่แรกเกิด ช่วยให้ผู้มีการพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีนักการศึกษาหลายคนได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ดังต่อไปนี้

ฮิลการ์ด (Hilgard 1975 : 194 อ้างถึงในครุฑ มณุษย์ 2544 : 56) ให้ความหมายไว้ว่า “การเรียนรู้ คือ กระบวนการเปลี่ยนแปลงของกิจกรรมโดยการแสดงปฏิกิริยาตอบสนองต่อสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง”

กันยา สุวรรณแสง (2532 : 155 อ้างถึงในครุฑ มณุษย์ 2544 : 56) ให้ความหมายไว้ว่า “การเรียนรู้ คือ กระบวนการที่มีประสบการณ์ตรงหรือประสบการณ์อ้อม กระทำให้อินทรีย์เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร แต่ไม่รวมถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากเหตุอื่น ๆ เช่น ภาวะความเจ็บป่วย ฤทธิ์ยา สารเคมี ยาเสพติด ฯลฯ

จิตรวาทกิจ (2531 : 70 อ้างถึงในครุฑ มณุษย์ 2544 : 56) กล่าวว่า “การเรียนรู้ คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งเป็นผลของปฏิกิริยาตอบสนองที่มีต่อสิ่งเร้า การเรียนรู้ยังหมายถึงการปรับปรุง และการปรับปรุงที่เกิดขึ้นนั้นอาจจะมีคุณค่าในทางที่ดีขึ้นหรือมีก็อาจเป็นไปได้”

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า การเรียนรู้ เป็นกระบวนการตอบสนองสิ่งเร้าต่าง ๆ ของมนุษย์ ซึ่งรูปแบบการตอบสนองจะเปลี่ยนไปตามประสบการณ์และสถานการณ์ ผลของการตอบสนองจะเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย

องค์ประกอบของการเรียนรู้

การเรียนรู้เกิดจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์เมื่อได้ปะทะกับสิ่งเร้า รูปแบบการตอบสนองจะแตกต่างกันไปตามประสบการณ์ สถานการณ์ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้ตามความคิดของนักการศึกษาต่างๆ ดังนี้

กฤษฎา ศักดิ์ศรี (2530 : 481 – 482 อ้างถึงในครรชิต มนูญผล 2544 : 56) อธิบายถึงองค์ประกอบของการเรียนรู้ มีดังนี้

1. แรงขับ (Drive) มี 2 ประเภท คือ แรงขับปฐมภูมิ (Primary Drive) เช่น ความหิวกระหาย แรงขับทุติยภูมิ (Secondary Drive) เป็นความต้องการทางจิตใจและสังคม เช่น ความวิตกกังวล ความต้องการ ความรัก ความปลอดภัย ฯลฯ

2. สิ่งเร้า (Stimulus) เป็นตัวการทำให้บุคคลมีปฏิกิริยาโต้ตอบออกมา สิ่งเร้าอาจจะเป็นเหตุการณ์หรือวัตถุอาจเกิดจากภายในหรือภายนอกร่างกายก็ได้ เช่น เสียงนาฬิกาปลุกทำให้ตื่น

3. อาการตอบสนอง (Response) เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกมาเมื่อได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้า

4. สื่อเสริมแรง (Reinforcement) คือ สิ่งที่มาเพิ่มเติมให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับอาการตอบสนอง เช่น รางวัล การลงโทษ เป็นต้น

องค์ประกอบการเรียนรู้มีมากมาย เป็นสิ่งเร้าที่มีผลต่อการตอบสนองของผู้เรียนทั้งสิ้น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทั้งครู ผู้ปกครอง พ่อแม่ ท้องถิ่น ควรร่วมกันวางแผนจัดและดูแลให้องค์ประกอบเหล่านั้นมีความพร้อม ทั้งจุดประสงค์การจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์ เพื่อให้เด็กสามารถตอบสนองหรือเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.5.1 การเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการสร้างนิสัย

หลักการสำคัญ

เป็นการสอนเพื่อปลูกฝังคุณลักษณะและบุคลิกภาพของผู้เรียน โดยจัดกิจกรรมเป็นขั้นตอนสอดคล้องกับระดับขั้นตอน พัฒนาการของผู้เรียน ซึ่งจะสามารถพัฒนาคุณลักษณะหรือนิสัยถาวรของผู้เรียน

การนำไปใช้ในการออกแบบ

1. ขั้นรับรู้ (สังเกต) : ผู้เรียนรับรู้โดยผ่านกิจกรรมต่างๆ ที่เหมาะสม
2. ขั้นวิเคราะห์ตัวอย่างเป็นระบบ : ครูจัดกิจกรรมกระตุ้นให้ผู้เรียนคิด แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่า คุณลักษณะ ผลกระทบของการปฏิบัติ ไม่ปฏิบัติต่อตนเองและสังคมเพื่อกระตุ้นจิตใ้่นักเรียนให้เริ่มยินยอมที่จะปฏิบัติ

3. **ขั้นสร้างแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม** : กระตุ้นให้นักเรียนคิดวิธีการปฏิบัติงานหรือวิธีปฏิบัติงานที่ดีที่สุดโดยพิจารณาข้อดีข้อเสียและผลกระทบอย่างรอบคอบ

4. **ขั้นลงมือปฏิบัติ** : ผู้เรียนลงมือปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดโดยมีครูคอยกระตุ้นแนะนำอย่างใกล้ชิด เพื่อให้ผู้เรียนเห็นประโยชน์ของการเรียนรู้ให้เห็นว่าการกระทำใดมีความหมายมีคุณค่าต่อตนเองสังคม

5. **ขั้นประเมินผลปรับปรุง** : กระตุ้นให้นักเรียนประเมินผลการปฏิบัติ และปรับปรุงให้เข้ากับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้อย่างเป็นระบบ

6. **ขั้นชื่นชมต่อการปฏิบัติ** : กระตุ้นความคิดความรู้สึกของผู้เรียนให้รู้สึกประสบความสำเร็จ พอใจและต้องการกระทำคุณลักษณะนั้นๆ ต่อไปเรื่อยๆ ครูหากวิธีเสริมแรงให้ผู้เรียนต้องการปฏิบัติต่อไปจนเป็นนิสัย

3.5.2 การเรียนรู้โดยการอภิปรายกลุ่มย่อย(Small Group Discussion Learning)

หลักการสำคัญ

เป็นรูปแบบการสอนที่ผู้เรียนทุกคนเกิดการเรียนรู้จากการมีส่วนร่วมในกิจกรรม มีโอกาสแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ช่วยให้เกิดปฏิสัมพันธ์การเรียนรู้ในเรื่องราวต่างๆ ได้อย่างกว้างขวาง

การนำไปใช้ในการออกแบบ

1. แบ่งกลุ่มย่อย แบ่งกลุ่มนักเรียน 4 – 6 คน อาจจะใช้วิธีการสุ่มหรือละความสามารถ หรือตามเพศ วัย ความสนใจ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของสิ่งที่จะอภิปราย

2. ตั้งประเด็นอภิปราย ครูและนักเรียนร่วมตั้งประเด็นอภิปราย ซึ่งไม่ควรมีประเด็นมากเกินไป ควรให้เหมาะสมกับเนื้อหาและเวลา

3. อภิปราย กำหนดบทบาทของสมาชิกในกลุ่ม เช่น ประธาน เลขานุการ ผู้จดบันทึก ผู้รักษาเวลา เป็นต้น พร้อมชี้แจงบทบาทหน้าที่ เน้นย้ำให้ความสำคัญของการอภิปราย และให้ทุกคนมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง

4. สรุปผลการอภิปราย สมาชิกของแต่ละกลุ่มร่วมกันสรุปผลการอภิปรายของกลุ่มตนเอง แล้วนำเสนอแลกเปลี่ยนกับกลุ่มอื่น

5. สรุปบทเรียน ครูผู้สอนเชื่อมโยงแนวคิดระหว่างเรื่องที่เรียนกับข้อสรุปที่ได้จากการอภิปรายมาใช้สรุปบทเรียนในครั้งนั้น

3.5.3 วิธีสอนที่เน้นกระบวนการ 9 ขั้น

หลักการสำคัญ

เป็นกระบวนการสอนที่ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน เป็นรูปแบบที่ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ เป็นผู้คิดด้วยตนเอง จนสำเร็จบรรลุผล โดยมีครูผู้สอนเป็นเพียงผู้คอยดูแล

การนำไปใช้ในการออกแบบ

1. ตระหนักในปัญหาและความจำเป็น
2. คิด วิเคราะห์ วิจัย
3. สร้างทางเลือกหลากหลาย
4. ประเมินและเลือกทางเลือก
5. กำหนดและลำดับขั้นตอนการปฏิบัติ
6. ปฏิบัติด้วยความซื่อสัตย์
7. ประเมินระหว่างปฏิบัติ
8. ปรับปรุงให้ดีขึ้นอยู่เสมอ
9. ประเมินผลรวมเพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจ

4. กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

การจัดกิจกรรมประกอบการเรียนการสอน เป็นการจัดสภาพการณ์เรียนรู้ให้เด็กได้มีส่วนร่วม โดยเด็กจะได้ใช้ทั้งร่างกายและสมอง เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เด็กจะรู้สึกสนุกสนานร่าเริงในการร่วมกิจกรรม การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านก็เช่นเดียวกัน จะช่วยให้เด็กรู้สึกสนุกสนานกับการอ่าน ทั้งยังจะช่วยสร้างทัศนคติที่ดีต่อการอ่าน ทำให้เด็กเกิดนิสัยรักการอ่านด้วย

4.1 ความหมายของกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของกิจกรรมส่งเสริมการอ่านไว้หลายประการ กล่าวคือ

แม้นมาส ชวลิต (อ้างถึงใน นุช ม่วงเก่า . 2533 : 25) กล่าวถึงความหมายของกิจกรรมส่งเสริมการอ่านไว้สรุปได้ว่า กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน คือ การกระทำต่างๆ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความสนใจในการอ่าน เห็นความสำคัญและความจำเป็นของการอ่าน เกิดความเพลิดเพลินในการอ่าน พยายามพัฒนาการอ่านของตนจนถึงระดับการอ่านเป็น และอ่านจนเป็นนิสัย กิจกรรมส่งเสริมการอ่านจะมีลักษณะดังนี้

1. เข้าใจบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เป็นเป้าหมายให้เกิดความอยากรู้อยากอ่านหนังสือ โดยเฉพาะหนังสือที่มีคุณภาพ และเพื่อให้เห็นความจำเป็นและความสำคัญของการอ่าน

2. เพื่อแนะนำชักชวนให้เด็ความพยายามที่จะอ่านให้แตกฉาน สามารถนำความรู้จากการอ่านไปใช้ประโยชน์ เกิดความเข้าใจในเรื่องต่างๆ ดีขึ้น

3. เพื่อกระตุ้นแนะนำให้อยากรู้อยากอ่านหนังสือหลายๆ อย่าง เปิดความคิดให้กว้างให้มีการอ่านต่อเนื่องจนเป็นนิสัย พัฒนาการอ่านจนสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์เรื่องที่อ่านได้

4. เพื่อสร้างบรรยากาศที่จูงใจให้อ่าน

อักษร รุ่งมณี (2526 : 51) ให้คำจำกัดความของคำว่า “กิจกรรมส่งเสริมการอ่านไว้ว่า หมายถึง สภาพการเรียนรู้ที่เด็กได้ใช้ทั้งร่างกายและสมองในการประกอบกิจกรรมเกี่ยวกับการอ่าน เช่น การเล่านิทาน การแสดงละคร เป็นต้น” เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางการอ่าน ทั้งด้านความเข้าใจการอ่านและทัศนคติที่ดีต่อการอ่าน

จึงสรุปได้ว่า กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน หมายถึง การกระทำใดๆ ที่จัดขึ้นเพื่อกระตุ้น เร้าใจ จูงใจ ปลุกฝัง ให้กลุ่มเป้าหมายสนใจอ่านหนังสือ เห็นความสำคัญและความจำเป็นของการอ่าน จนเกิดเป็นนิสัยรักการอ่าน

4.2 ประโยชน์ของกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

หนังสือเป็นคลังแห่งความรู้ความคิด วิทยาการทุกสาขา ทั้งรูปธรรม นามธรรม ทั้งความรู้เกี่ยวกับชีวิตและจิตใจ หนังสือจึงเป็นสิ่งที่ประมาค่ามิได้ หนังสือมีคุณค่าดังกล่าว การอ่านเป็นกิจกรรมจำเป็นต่อเนื่องกับหนังสือ เพื่อให้ได้คุณค่าจากหนังสือคนเราจำเป็นต้องอ่าน คุณค่าของการอ่านก็ต้องถูกทิ้งค้างไว้เช่นนั้น ไม่ได้รับการบริโภค การส่งเสริมการอ่านจึงเป็นสิ่งจำเป็นควบคู่ไปกับการอ่าน ดังคำบรรยายภาคทฤษฎีในการประชุมปฏิบัติการรณรงค์ส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน (สรุปรายงานการประชุมปฏิบัติการรณรงค์เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน อ้างถึงใน กรมวิชาการ 2529 : 14) กล่าวไว้ว่า การอ่านมิใช่เป็นทักษะซึ่งเกิดตามธรรมชาติต้องมีการสั่งสอน ฝึกฝน ให้โอกาส ในระยะแรกต้องทำให้สนใจและรู้สึกว่ามันง่าย การอ่านเป็นพฤติกรรมการสื่อสารและรับสาร จะเจริญงอกงามต่อเมื่อมีผู้เกี่ยวข้องมากกว่า 1 คน ทำให้เกิดความรู้สึกร่วมมือหรือแข่งขันกัน แม้จะมีผู้อ่านอยู่ในสังคมมากแล้ว กิจกรรมส่งเสริมการอ่านยังมีความจำเป็นเพื่อพัฒนาการอ่านให้ถึงระดับความสามารถใช้ประโยชน์จากสิ่งที่อ่านได้อย่างเต็มที่

อัจฉรา ชีวพันธ์ (อ้างถึงใน นุช ม่วงแก้ว 2533 : 26) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการส่งเสริมการอ่านไว้ดังนี้

1. ช่วยเหลือให้เกิดพัฒนาการทางความคิดแก่นักเรียน
2. ช่วยส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาด้านการฟัง พูด อ่าน เขียน
3. ช่วยทบทวนเนื้อหาวิชาต่าง ๆ
4. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความสามารถ

5. ช่วยประเมินผลการเรียนการสอน
6. ช่วยให้นักเรียนเกิดความเพลิดเพลินในการเรียน
7. ช่วยจูงใจและเร้าความสนใจของนักเรียน
8. ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามัคคี และเอื้อเฟื้อต่อกัน
9. ช่วยฝึกความรับผิดชอบและฝึกการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์
10. ช่วยให้ครูได้เห็นพฤติกรรมของเด็กเด่นชัดขึ้น
11. ใช้เป็นกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน เสริมบทเรียน และสรุปบทเรียน

4.3 ประเภทของกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

ในการเรียนการสอนโดยทั่ว ๆ ไป ครูต้องจัดกิจกรรมการสอนให้หลากหลาย เพื่อเร้าความสนใจเด็กตลอดเวลา และจัดกิจกรรมให้เหมาะกับเด็ก กิจกรรมส่งเสริมการอ่านก็เช่นเดียวกัน มีหลายแบบเพื่อเร้าความสนใจของเด็กวัยต่าง ๆ และตามสถานการณ์การเรียนการสอน

บันลือ พุกษะวัน (2521 : 129) แบ่งกิจกรรมส่งเสริมการอ่านตามจุดประสงค์การส่งเสริมการอ่านดังนี้

1. กิจกรรมที่ใช้เพื่อทบทวนการอ่าน
2. กิจกรรมเสริมการอ่าน เพื่อฝึกหลักเกณฑ์ในการอ่าน ฝึกความสามารถในการอ่าน
3. กิจกรรมเสริมการอ่านที่เน้นการฝึกความเข้าใจความหมายของคำ
4. กิจกรรมเสริมการอ่านเพื่อขยายความรู้

วาณี ฐาปนวงศ์สานติ (2521 : 103) แบ่งกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ห้องสมุดจัดออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. กิจกรรมที่เลือกจัดตามความเหมาะสมของเวลา เช่น นิทรรศการต่าง ๆ ป้ายนิเทศ
2. กิจกรรมเกี่ยวกับวิชาในหลักสูตร
3. กิจกรรมบนเวที เช่น การแสดงละคร
4. กิจกรรมประเภทแข่งขันหรือประกวด
5. กิจกรรมในรูปชุมชน

แมนมาส ขวลิขิต (2526-223-224) กล่าวถึงประเภทของกิจกรรมส่งเสริมการอ่านตามลักษณะกิจกรรมดึงดูดความสนใจทางประสาทสัมผัสอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกัน

1. กิจกรรมซึ่งเร้าโสตประสาท ได้แก่ การเล่านิทาน การเล่าเรื่องราวจากหนังสือ การอ่านหนังสือให้ฟัง การแนะนำหนังสือด้วยปากเปล่า การบรรยาย การอภิปราย การโต้เถียงเกี่ยวกับหนังสือ การบรรเลงดนตรี และร้องบทเพลงจากบทละครเรื่อง
2. กิจกรรมซึ่งเร้าจักษุประสาท เช่น การจัดแสดงภาพชนิดต่าง ๆ นิทรรศการหนังสือ

3. กิจกรรมซึ่งเราโตดประสาทและจกษประสาทในขณะเดียวกัน ได้แ่ การเล่านิทาน โดยให้ดูภาพประกอบ เล่านิทานโดยใช้โตดวัตถุประกอบ การสาธิตเทคนิควิธีการบางอย่างการจัด สัปดาห์ห้องสมุด

4. กิจกรรมซึ่งให้ผู้เป็นเป้าหมายได้ร่วมด้วย เช่น เล่านิทานโดยให้ผู้ฟังวาด ภาพประกอบหรือแสดงท่าประกอบ แข่งขันกันเล่าเรื่อง ตอบคำถามจากเรื่องที่ฟัง แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับตัวละครหรือเหตุการณ์ตอนใดตอนหนึ่ง การได้วาทีเกี่ยวกับหนังสือ รวมทั้งกิจกรรมซึ่งต้องใช้ เวลาเตรียมการล่วงหน้าพอสมควร เช่น โครงการยอคนักอ่าน การจัดค่ายภาคฤดูร้อน เพื่อการอ่านและ เขียน การจัดสัปดาห์การอ่าน เป็นต้น

กิจกรรมส่งเสริมการอ่านมีหลายปะเภทให้ครูได้เลือกจัดตามความเหมาะสมของ วัตถุประสงคของการจัดและสถานการณ์การเรียนการสอน นอกจากนี้กิจกรรมส่งเสริมการอ่านแต่ละ ปะเภทยังสามารถจัดได้ในรูปแบบต่าง ๆ อีกมากมาย ดังจะได้กล่าวต่อไป

4.4 รูปแบบของกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

จากปะเภทของกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่กล่าวมาแล้ว สามารถจัดเป็นกิจกรรมได้หลาย รูปแบบ แล้วแต่การประยุกตของครูผู้จัด ดังที่นักวิชาการหลายท่านเสนอไว้ คือ

ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์ (2526 : 117-119) ได้เสนอรูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการ อ่านของห้องสมุด สอดคล้องกับธิดพร ชังธาดา (อ้างถึงใน นุช ม่วงเก๋ 2533 : 29-30) กล่าวถึงรูปแบบ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของเด็กไว้ดังนี้

1. เล่านิทานให้เด็กฟัง
2. จัดประกวดการเล่านิทาน
3. สร้างบรรยากาศทั้งที่บ้านและที่โรงเรียนให้เด็กอยากอ่านหนังสือ เช่น การจัดมุม หนังสือ
4. จัดรายการหนังสือที่น่าสนใจปะเภทต่าง ๆ
5. จัดประกวดการอ่าน ทั้งอ่านออกเสียง อ่านเร็ว อ่านทำนองเสนาะ เป็นต้น
6. จัดโครงการยอคนักอ่าน
7. จัดอภิปรายหรือปาฐกถาเกี่ยวกับหนังสือ หรือการอ่าน
8. จัดทำวรรณกรรมสาธิตด้วยการจัดแสดงละคร เช่น การแสดงอื่น ๆ
9. จัดกิจกรรมสัมภาษณ์นักเขียน
10. จัดเสนอความเคลื่อนไหวในวงการหนังสือ
11. เลือกหนังสือดีให้เด็กอ่าน

12. พ่อแม่ ผู้ปกครองให้เด็กอ่านหนังสือให้ฟัง
13. ครูอ่านหนังสือให้เด็กฟัง
14. การเล่าเรื่องหนังสือ
15. การแนะนำหนังสือ
16. ประกวดเรียงความ โดยกำหนดหัวเรื่องและกำหนดหนังสืออ้างอิง
17. จัดทัศนอาจร แจกบรรณานุกรมหนังสือเกี่ยวกับสถานที่ที่จะไป
18. จัดเกมทายปัญหา
19. ให้นักเรียนช่วยกันทำวารสาร
20. จัดได้ว่าทีสำหรับนักเรียนเกี่ยวกับหนังสือที่อ่าน
21. จัดหาหนังสือสำหรับเด็กมาจำหน่ายในโรงเรียน
22. จัดนิทรรศการเกี่ยวกับหนังสือ
23. จัดตั้งห้องสมุดที่ดีในโรงเรียน
24. จัดตั้งชมรมห้องสมุด
25. จัดฉายภาพยนตร์ที่สร้างจากหนังสือ
26. จัดงานสัปดาห์หนังสือ
27. จัดสัปดาห์ห้องสมุด
28. จัดรายการแนะนำการอ่าน
29. จัดรายการวิจารณ์หนังสือ
30. นำเด็กไปชมนิทรรศการและฟังบรรยายเกี่ยวกับหนังสือ
31. ในการเรียนการสอน ครูใช้วิธีการส่งเสริมการอ่านดังนี้
 - 31.1 ครูชักชวนให้เด็กจัดมุมหนังสือในชั้นเรียน
 - 31.2 ครูบรรณารักษ์มอบให้นักเรียนช่วยงานห้องสมุด
 - 31.3 ครูแนะนำวิธีใช้ห้องสมุด
 - 31.4 ครูสอนให้นักเรียนรู้จักประโยชน์จากส่วนต่าง ๆ ของหนังสือ
 - 31.5 ครูจัดให้นักเรียนแสดงละครจากเรื่องในหนังสือ
 - 31.6 ครูสอนให้นักเรียนรู้จักบันทึกการอ่าน
 - 31.7 กำหนดให้นักเรียนอ่านหนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ แล้วให้ทำกิจกรรม

เช่น เล่าเรื่องที่อ่าน เขียนเล่าเรื่องที่อ่าน บรรยายความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน ย่อเรื่อง ฯลฯ

4.5 ลักษณะสำคัญของกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน คือ การกระทำต่าง ๆ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความสนใจในการอ่าน เห็นความสำคัญและความจำเป็นของการอ่าน เกิดความเพลิดเพลินในการอ่าน พยายามพัฒนาการอ่านของตนให้ถึงระดับการอ่านเป็น และอ่านจนเป็นนิสัย กิจกรรมส่งเสริมการอ่านมีลักษณะสำคัญดังนี้

1. เร้าความสนใจ เช่น การจัดนิทรรศการที่ดึงดูดความสนใจ การตอบปัญหา มีรางวัลต่าง ๆ การใช้สื่อเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาช่วย
2. ชูใจให้อยากอ่านและกระตุ้นให้อยากอ่าน เช่น ข่าวที่กำลังเป็นที่สนใจ หรือหัวข้อเรื่องที่เป็นที่สนใจ เช่น การวิจัย การเตรียมตัวสอบ การสมัครงาน เป็นต้น
3. ไม่ใช้เวลานาน ความยากง่ายของกิจกรรมเหมาะสมกับเพศ ระดับอายุ การศึกษา
4. เป็นกิจกรรมที่มุ่งไปสู่หนังสือ วัสดุการอ่าน โดยการนำหนังสือหรือวัสดุการอ่านมาแสดงทุกครั้ง
5. ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน แฝงการเรียนรู้ตามอัธยาศัย จากการร่วมกิจกรรมด้วย

ประเภทของกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

1 กิจกรรมการเล่านิทาน

1.1 ความหมายของกิจกรรม การเล่านิทาน

ลัดดา เหมทานนท์ (กระทรวงศึกษาธิการ 2543 : 106) กล่าวว่า การเล่านิทานเป็นศิลปะดั้งเดิมอย่างหนึ่งในการสื่อความหมายทางวาจาของมนุษย์ เป็นวิธีการหนึ่งที่ห้องสมุดใช้จูงใจเด็กให้เกิดความอยากอ่านหนังสือ

ผศ.บุบผา เรืองรอง ได้ให้ความหมายของการเล่า นิทานหมายถึง เรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมาหรือมีผู้แต่งขึ้นต้องการสอนคนในการดำรงชีวิตเพื่อความสุขสนุกสนานเพลิดเพลิน นิทานส่วนใหญ่จะถ่ายทอดด้วยวิธีมุขปาฐะที่ทั้งผู้เล่าและผู้ฟังต่างมุ่งสนองความสุขทางจิตใจของคน

จากความหมายที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่า การเล่านิทานหมายถึงการเล่าเรื่องราวที่ผู้แต่งต้องการสอนคนในการดำรงชีวิต เพื่อความสุขสนุกสนานเพลิดเพลิน

1.2 หลักการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน

ลัดดา เหมทานนท์ (กระทรวงศึกษาธิการ 2543 : 106) กล่าวว่า ในการเล่านิทานนั้น ควรดำเนินการ ดังนี้

กำหนดเวลาสำหรับการเล่านิทาน การกำหนดเวลาสั้นยาวขึ้นอยู่กับวัยของเด็ก เช่น เด็กอายุ 2-4 ปี ใช้เวลาประมาณ 3 -5 นาที เด็ก 5 – 7 ปี ใช้เวลา 8-10 นาที เด็กวัย 8 –12 ปี ใช้เวลาประมาณ 20 นาที

การเลือกหนังสือสำหรับเล่านิทาน ควรเลือกนิทานหลายๆ แนว ให้เหมาะสมกับวัย ม.ล.จ้อย นันทิวาชรินทร์ (อ้างถึงใน กระทรวงศึกษาธิการ 2544 : 109) ได้สรุปความสนใจของเด็กในระดับอายุต่างๆไว้ สำหรับเด็ก ช่วง อายุระหว่าง 9-12 ปี เด็กผู้หญิงจะสนใจเรื่องนางฟ้า บ้าน สัตว์ เลี้ยงธรรมชาติ การผจญภัย เรื่องรักๆใคร่ๆ ส่วนเด็กผู้ชายจะสนใจเรื่องการผจญภัย ประวัติศาสตร์ ความลึกลับ วิทยาศาสตร์

การเลือกนิทาน ให้เลือกตามที่คุณเล่านิทานชอบ เพราะจะทำให้เล่านิทานได้ดี ถ่ายทอดความรู้สึกไปยังผู้ฟังได้ดี

เลือกเรื่องที่มีเนื้อหาไม่วกวน

ตัวละครในนิทานเห็นลักษณะได้ชัดเจนจากการกระทำมากกว่าพรรณนาโวหาร

1.3 ลักษณะของนิทานที่เหมาะสมในการเล่า ควรมีลักษณะดังนี้

- มีความเคลื่อนไหวอยู่ในเรื่อง
- มีเนื้อเรื่องราวกว้าง
- พรรณนาโวหาร

1.4 รูปแบบของกิจกรรม การเล่านิทาน

วิธีการเล่านิทานแบ่งกันไปตามแต่ละเกณฑ์ ในที่นี้แบ่งวิธีการเล่านิทานตามลักษณะการเล่าเป็น 2 แบบ คือ

1. วิธีการเล่าปากเปล่า ครู (ผู้เล่า) จะใช้ร่างกายของคนเป็นส่วนสำคัญในการสื่อให้นิทานนั้นสนุกสนาน และเข้าใจได้ง่ายขึ้น วิธีเล่าเช่นนี้ แบ่งได้อีกหลายลักษณะ เช่น เล่าปากเปล่า ลักษณะการเล่าจะมุ่งอยู่ที่น้ำเสียงและคำพูดของตัวละครเล่าปากเปล่า ประกอบกิริยาท่าทาง เล่าปากเปล่าประกอบด้วยนิ้วมือ ครูเล่า นักเรียนท่าทางประกอบ นักเรียนเล่า นักเรียนแสดงท่าทางประกอบ ครูเล่า ครูและนักเรียนแสดงท่าทางประกอบ

2. วิธีการเล่าประกอบสื่อ สื่อต่าง ๆ ที่นำมาใช้ประกอบการเล่านิทาน จะช่วยให้เด็กสนใจ เข้าใจเรื่องราวของนิทานได้ดี สื่อที่ใช้ในการเล่านิทานได้แก่ เพลง เทปบันทึกเสียง เทปบันทึกภาพ แผ่นภาพ รูปภาพ แผ่นใส หุ่นต่าง ๆ หนังสือนิทานกระดาษพับเป็นรูปต่าง ๆ กระดาษเส้น เป็นต้น

1.5 ประโยชน์ของกิจกรรมการเล่านิทาน

นอกจากความรักความอบอุ่นที่จะเกิดขึ้นกับเด็กแล้ว เด็กจะได้รับประสบการณ์การอ่านเพิ่มขึ้นจากการฟัง และจากการใช้สายตาดูภาพ

ภาษา – หนังสือภาพเปรียบเสมือนคลังภาษาสำหรับเด็ก เด็กจะเรียนรู้ภาษาจากประสาทสัมผัสทางหู เด็กที่ฟังบ่อย ๆ จะเก็บสิ่งที่ได้ไว้ในสมอง เด็กจะมีคำศัพท์เพิ่มขึ้นกว่าเด็กปกติที่ไม่

มีการอ่านหนังสือให้ฟัง ภาษาเหล่านี้จะเป็นเครื่องมือที่เด็กนำไปใช้สื่อสารต่อไป และภาษายังเป็นเครื่องมือให้เด็ก ๆ ได้เรียนรู้และเข้าใจสิ่งรอบตัวมากยิ่งขึ้น

จินตนาการ – หนังสือภาพเป็นเรื่องเล่าที่สนุกให้เด็กได้จินตนาการและได้คิดตาม การได้ฟังบ่อย ๆ จะช่วยกระตุ้นให้เด็กได้จินตนาการ จินตนาการเป็นสิ่งสำคัญ เพราะการสร้างสรรพทุกอย่างเกิดจากภาพจินตนาการผุดขึ้นมาก่อนนำไปสู่การคิดหาข้อเท็จจริง นักวิทยาศาสตร์ที่มีชื่อเสียงอย่าง “อัลเบิร์ต ไอน์สไตน์” ยังให้การยอมรับว่าเขาอาศัยจินตนาการในการช่วยสร้างภาพมิติต่าง ๆ จนเขาสามารถคิดทฤษฎีที่มีมนุษย์ไม่ก่อกวนในสมัยนั้นเข้าใจ ดังวาตะของเขาที่ได้รับการกล่าวอ้างเสมอ “จินตนาการสำคัญกว่าความรู้”

สัญลักษณ์ – นักการศึกษาหลายท่านเชื่อว่าเด็กเรียนรู้จากการจดจำสัญลักษณ์ เด็กจะจดจำบางสิ่งได้จากการเห็นบ่อยๆ เช่น มะม่วง เด็กจะไม่รู้ความหมายว่าเป็นมะม่วง แต่เด็กเห็นรูปสัญลักษณ์และได้ฟังเสียงคำว่ามะม่วง หรือเลขแปดมีลักษณะคล้ายปลา เมื่อบอกเด็กว่าแปดเหมือนปลา เด็ก ๆ ก็จะนึกภาพปลาก่อนจากนั้นก็เชื่อมโยงเป็นเลขแปด หนังสือภาพหลายเล่มพยายามที่จะเน้นสัญลักษณ์ต่าง ๆ ให้เด็กจดจำได้ง่ายโดยเฉพาะการใช้สัญลักษณ์แทนตัวเลขและแทนอักษร จะช่วยให้เด็กเชื่อมโยงเกิดความเข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น

ความคิด – สมอของเด็กรจะถูกกระตุ้นให้คิดและเรียนรู้ตลอดเวลาจากการที่เราอ่านหนังสือให้ฟัง จากการสัมผัสหรือจากการที่เด็ก ๆ เห็นรูปและได้ฟัง ก็จะเกิดความอยากรู้อยากเห็น เด็ก ๆ จะคิดและจินตนาการตามไปด้วย การคิดบ่อย ๆ เซลล์สมองยิ่งแตกแขนงออกไปมาก ยิ่งมากยิ่งขึ้นเกิดความฉลาดกับเด็ก

สมาธิ – จากการทดลองกับเด็กในหลาย ๆ รุ่น โดยเฉพาะเด็กที่เข้าร่วมอยู่ในโครงการต่าง ๆ ของสมาคมไทสร้างสรรค์ จะพบว่าเด็กที่คุณพ่อคุณแม่หรือคุณครูอ่านหนังสือให้ฟังอยู่เสมอในช่วงเวลา 1 ปี จะมีสมาธิเพิ่มขึ้นกว่าเด็กปกติร้อยละ 20 ขึ้นไป กล่าวคือเด็กที่ได้ฟังการอ่านหนังสืออยู่บ่อย ๆ จะมีสมาธิทำกิจกรรมใด ๆ ได้อย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน และจะมีความสนใจจดจ่อกับสิ่งนั้น เช่นนี้แล้วหนังสือภาพนอกจากจะเป็นเครื่องมือชิ้นเยี่ยมที่ช่วยกระตุ้นพัฒนาการด้านสติปัญญาแก่เด็กแล้ว การอ่านหนังสือภาพให้เด็กฟังยังช่วยให้เด็กเรียนรู้การอ่าน ปลุกฝังให้เห็นคุณค่าของการอ่าน ที่สำคัญหนังสือภาพยังทำหน้าที่เป็นสื่อกลางเชื่อมโยงสายสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่และลูกให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น สัมผัสแห่งการโอบกอดที่เด็กได้รับ ยังอบอวลด้วยความรัก สร้างความอบอุ่นทางใจแก่เด็กด้วยเช่นกัน

2. กิจกรรมการเล่าเรื่องจากหนังสือ

2.1 ความหมาย

รสา วงศ์ยังอยู่ (กระทรวงศึกษาธิการ 2543 : 253) ได้ให้ความหมายของการเล่าเรื่องจากหนังสือว่า หมายถึงการนำหนังสือมาพูดให้ผู้ฟังเกิดความสนใจ โดยเลือกจุดเด่น ๆ ของหนังสือมาเล่า พร้อมทั้งแสดงรูปเล่มของหนังสือนั้นๆ ให้ดูด้วย นับเป็นวิธีเชิญชวนให้สนใจ เพื่ออยากอ่านต่อไป แตกต่างจากการเล่านิทาน เพราะไม่ต้องเล่าจนจบเล่ม และแตกต่างจากการแนะนำหนังสือ เพราะการแนะนำหนังสือเป็นเพียงการบอกเรื่องย่อ จุดเด่น จุดด้อยของหนังสือ

2.2 หลักการเล่าเรื่องจากหนังสือ

- ผู้เล่า ต้องอ่านหนังสือมาก ต้องเป็นผู้พูดที่ดี มีศิลปะในการพูด มีความมั่นใจในเรื่องที่เล่า
- ประเภทของหนังสือที่จะเล่า ควรเป็นเรื่องใหม่ เหมาะสมกับวัย ผู้ฟังจะได้ทั้งความเพลิดเพลินและสนุกสนาน และประโยชน์ไปด้วยในตัว
- การกำหนดเวลาเล่า ขึ้นอยู่กับวัยของผู้ฟัง อาจจะเป็น 15 หรือ 30 นาที
- จำนวนหนังสือ อาจจะเป็น 1 เล่ม หรือหลายเล่มก็ได้

2.3 ประโยชน์ของการเล่าเรื่องจากหนังสือ

เมื่อผู้ฟัง ฟังเรื่องจากการเล่าแล้ว ทำให้อยากอ่านเรื่องราวจนจบ ทำให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น

3 กิจกรรมการแนะนำหนังสือ

3.1 ความหมายของกิจกรรม การแนะนำหนังสือ

รสา วงศ์ยังอยู่ (กระทรวงศึกษาธิการ 2543 : 249) ได้ให้ความหมายของการแนะนำหนังสือว่า เป็นวิธีการชักชวนหรือทำให้ผู้ฟังสนใจในการอ่าน วิธีหนึ่ง ซึ่งแตกต่างจากการเล่าเรื่องจากหนังสือเล็กน้อย ผู้แนะนำไม่ต้องเล่าเรื่องโดยละเอียด เพียงบอกเรื่องย่อ ๆ พอสังเขป เน้นการวิเคราะห์ข้อดี ข้อบกพร่อง

3.2 หลักการจัดกิจกรรมการแนะนำหนังสือ

- การเลือกหนังสือที่จะแนะนำ ควรเลือกหนังสือที่มีประโยชน์ ตรงกับที่ใช้ในหลักสูตร วัฒนธรรม สารคดี นวนิยาย ฯลฯ
- ระยะเวลา แล้วแต่จำนวนเล่ม และกลุ่มผู้ฟัง อาจจะเป็น 5 15 30 หรือ 45 นาทีก็ได้
- การเตรียมตัวแนะนำ อ่านหนังสือที่จะแนะนำอย่างละเอียด

- วิธีแนะนำ มีความมั่นใจ นำหนังสือมาให้ดูด้วย ให้ข้อมูลทาง
บรรณานุกรมอย่างแจ่มแจ้ง เสียงดังฟังชัด ให้แก่งคิดที่เป็นประโยชน์

3.3 รูปแบบของการแนะนำหนังสือ

- แนะนำด้วยวาจา
- จัดนิทรรศการหนังสือ
- เขียนปิดประกาศ
- พิมพ์ไว้ในวารสารต่างๆ

3.4 ประโยชน์ของการแนะนำหนังสือ

ผู้อ่านได้พบเห็นหนังสือที่ตนสนใจเพิ่มขึ้น เป็นวิธีการชักชวนให้ผู้ฟังสนใจ
อ่านหนังสือมากขึ้น

4 กิจกรรมยอดนักอ่าน

การสร้างยอดนักอ่านในโรงเรียนมีขั้นตอนตามลำดับคือ เตรียมงาน
ประชาสัมพันธ์ รับสมัครนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม ปฏิบัติตามกิจกรรม และประเมินผล

4.1 ขั้นเตรียมงาน ดำเนินการดังนี้

- ศึกษาความเป็นไปได้ของกิจกรรม
- แต่งตั้งคณะทำงาน
- พิจารณาคัดเลือกหนังสือที่จะนำมาให้นักเรียนอ่าน
- จัดทำบัญชีหนังสือเพื่อประกาศให้นักเรียนทราบ
- ร่วมกันกำหนดกติกาต่างๆ ระหว่างครูกับนักเรียน
- กำหนดวิธีการประเมินผล
- จัดหารางวัล

4.2 ขั้นประชาสัมพันธ์

- ปิดประกาศ
- ชี้แจงในห้องเรียน

4.3 ขั้นดำเนินการ

- แจกแบบรับสมัครเข้าร่วมกิจกรรม ให้นักเรียนกรอกข้อความ
- ครูรวบรวมใบสมัครมอบแก่บรรณารักษ์
- นักเรียนยืมหนังสือพร้อมแบบบันทึกการอ่าน ครั้งละ 1 เล่ม
- นักเรียนส่งแบบบันทึกการอ่านและส่งหนังสือคืน พร้อมยืมเล่มต่อไป

4.4 ขั้นประเมินผล

- ประเมินความก้าวหน้าในการอ่านของนักเรียนเป็นรายบุคคล จากจำนวนหนังสือที่อ่านและแบบบันทึกการอ่าน ซึ่งจะแสดงให้เห็นว่านักเรียนสามารถจับประเด็นของเรื่องที่อ่านได้ถูกต้องหรือไม่ อาจจะเจ้งนักเรียนด้วยวาจา

- ประเมินความก้าวหน้าในการอ่านของนักเรียนทั้งโรงเรียน ประเมินจากสถิติการอ่านของนักเรียนทั้งหมดก่อนดำเนินการและหลังดำเนินการว่าการอ่านหนังสือเพิ่มขึ้นมากน้อยเพียงใด

4.5 กิจกรรมต่อเนื่อง

- ประกาศยกย่องยอดนักอ่าน
- จัดนิทรรศการหนังสือที่อ่านพร้อมบันทึกการอ่านที่เขียนได้

5 ค่ายผู้นำเยาวชนรักการอ่าน

5.1 ความหมาย

แม่นมาส ชวลิต (กระทรวงศึกษาธิการ 2543 : 299) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ค่ายเยาวชน หมายถึง สถานที่ซึ่งจัดขึ้น หรือใช้ฝึกเยาวชนให้รู้จักดำรงชีวิตเป็นหมู่คณะ โดยให้ร่วมกิจกรรมต่างๆ ให้รู้จักช่วยตนเอง ช่วยหมู่คณะ รู้จักระเบียบวินัย ค่ายรักการอ่าน หมายถึง สถานที่สำหรับครูผู้สอน ครูบรรณารักษ์ นักเรียน ผู้ปกครอง มารวมกัน ณ สถานที่จัดกิจกรรม โดยมีวัตถุประสงค์กระตุ้นให้เกิดความสนใจในหนังสือ การใช้ห้องสมุดเพื่อค้นคว้าหาความรู้

5.2 หลักการจัดกิจกรรม

- ให้กลุ่มเป้าหมายได้มาอ่านด้วยกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการอ่านของตนกับเพื่อนๆ ทำให้เกิดผลสำเร็จในการอ่านมากขึ้น
- ให้กลุ่มเป้าหมายรู้จัก คำนึงเกี่ยวกับหนังสือและสื่ออื่นๆ
- เวลาที่ใช้ อาจจะเป็น 1 วัน หรือ 2 วัน แล้วแต่ความเหมาะสม
- สถานที่ อาจจะเป็นในโรงเรียนหรือนอกโรงเรียนก็ได้
- งบประมาณ อาจจะจัดสรรจากงบประมาณของโรงเรียน
- การประเมินผล ประเมินจากพฤติกรรมการอ่านของนักเรียน โดยครู ตัวนักเรียน ตรวจสอบการบันทึกการอ่าน

5.3 ประโยชน์ของการจัดกิจกรรม

- ผู้เข้าค่ายได้รับแรงบันดาลใจในการอ่านหนังสือ
- ผู้เข้าค่ายได้รับการพัฒนาหลายด้าน ทั้งด้านภาษา สังคม การเข้าใจตนเอง

5. การสังเกต

การสังเกตคือการเฝ้าดูสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างใส่ใจและมีระเบียบวิธี เพื่อวิเคราะห์หรือหาความสัมพันธ์ของสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นกับสิ่งอื่น (สุภาวศ์ จันทวานิช, 2549: 45)

5.1 ประเภทของการสังเกต การสังเกตที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพมี 2 แบบ คือ

5.1.1. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation)

คือการสังเกตที่ผู้สังเกตเข้าไปใช้ชีวิตร่วมกับกลุ่มคนที่ถูกศึกษา มีการทำกิจกรรมร่วมกัน จนผู้ถูกศึกษายอมรับว่าผู้สังเกตมีสถานภาพบทบาทเช่นเดียวกับตน ผู้สังเกตจะต้องปรับตัวให้เข้ากับกลุ่มคนที่ศึกษา โดยอาจเข้าไปฝังตัวอยู่ในเหตุการณ์ เข้าไปอาศัยอยู่ในชุมชนเป็นเวลานาน จนคนในชุมชนรู้สึกว่าเป็นเรื่องธรรมดาที่มึนักวิจัยมาอาศัยอยู่

ข้อดีของวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

1. ทำให้ผู้วิจัยได้รับการยอมรับและสนิทสนมกับกลุ่มที่จะศึกษา โดยที่ผู้ถูกสังเกตไม่รู้ตัวว่าถูกสังเกตหรือเฝ้าดู จึงมีพฤติกรรมที่เป็นไปตามธรรมชาติ ทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริง

2. ทำให้เห็นภาพรวมของเหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นธรรมชาติมากที่สุด ทำให้เข้าถึงข้อมูลได้ง่าย

3. สามารถตรวจสอบข้อมูลได้ซ้ำๆ

ข้อจำกัดของวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

1. มักใช้ได้กับการศึกษากลุ่มเล็กๆ

2. นักวิจัยต้องระวังมิให้ตนเองเข้าไปมีความรู้สึกร่วมและผูกพันทางอารมณ์จนขาดความเที่ยงตรง อาจเป็นเหตุให้มีอคติ หรือเข้าข้างกลุ่มที่กำลังศึกษาได้ ข้อมูลก็จะขาดความเที่ยงตรง

4. การจดบันทึกเหตุการณ์ต่างๆ ทำได้ลำบากขณะอยู่ร่วมกิจกรรมกับกลุ่ม

5.1.2 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) คือการสังเกตที่ผู้วิจัยเฝ้าสังเกตอยู่ภายนอก ไม่เข้าไปร่วมในกิจกรรมที่ทำอยู่

ข้อดีของวิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

1. มักใช้ในการเริ่มต้นเก็บข้อมูล ทำได้ง่าย

2. ไม่ต้องเสียเวลาให้ได้รับการยอมรับจากกลุ่มศึกษา เพราะมีบทบาทเป็นคนนอก ทำให้มีโอกาสเกิดอารมณ์ร่วมน้อย

3. เก็บข้อมูลในระยะสั้นและสั้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อยกว่าวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

ข้อจำกัดของวิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

1. ถ้าผู้สังเกตรู้ว่าถูกสังเกต อาจทำให้ไม่แสดงพฤติกรรมที่เป็นธรรมชาติออกมา

2. ข้อมูลที่ได้ไม่ละเอียดหรือสมบูรณ์เท่าวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

กล่าวโดยสรุป ทั้งการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมนั้น ต่างมีวัตถุประสงค์ เพื่อสังเกตพฤติกรรมและเหตุการณ์ เพื่อนำมาหาความสัมพันธ์และความหมายของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ในภาพรวมการสังเกตมีข้อดีและข้อจำกัดดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.2 สิ่งที่ต้องสังเกต (สุภาวศ์ จันทวานิช, 2549: 50 -55) ก่อนที่จะทำการสังเกตผู้วิจัยควรกำหนดกรอบที่ใช้ในการสังเกตดังนี้ คือ

5.2.1 การกระทำของแต่ละบุคคล (Acts) คือการสังเกตวิธีการดำเนินชีวิตของผู้ถูกศึกษา เช่น ลักษณะเสื้อผ้าที่ใส่ อาหารที่รับประทาน สถานที่อยู่อาศัย

5.2.2 แบบแผนการกระทำ (Activities) คือการสังเกตการกระทำหรือพฤติกรรมที่เป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนและมีลักษณะต่อเนื่องจนเป็นแบบแผน เช่น การปรุงอาหาร การเพาะปลูก การจัดงานประจำปี การรักษาพยาบาล การสังเกตแบบแผนการกระทำเหล่านี้จะชี้ให้เห็นถึงสถานภาพบทบาท และหน้าที่ของสมาชิกในสังคมได้

5.2.3 ความสัมพันธ์ (Relationship) คือการสังเกตความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในชุมชน เช่น ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ ความสัมพันธ์ทางการเมือง ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ การสังเกตความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลจะช่วยให้เข้าใจถึงโครงสร้างทางสังคมที่ต้องการศึกษาได้เป็นอย่างดี

5.2.4 การมีส่วนร่วม (Participation) คือการสังเกตการมีส่วนร่วมกิจกรรมของผู้ถูกศึกษา การสังเกตในประเด็นนี้จะช่วยให้ผู้วิจัยเข้าใจถึงโครงสร้างทางสังคมที่ต้องการศึกษาอีกทางหนึ่ง

5.2.5 องค์ประกอบของสิ่งแวดล้อม (Setting) คือการสังเกตองค์ประกอบของสิ่งแวดล้อมที่ใช้เป็นพื้นที่ศึกษา เป็นการสังเกตสถานที่ในความหมายทางภูมิศาสตร์ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล วัฒนธรรม ความเชื่อ วิถีชีวิต ฯลฯ

5.3 ความถูกต้องของการสังเกต (Validity)

เราสามารถตรวจสอบความถูกต้องของการสังเกตได้จาก

1. วิธีที่ใช้ในการสังเกต พิจารณาว่าวิธีการสังเกตที่ใช้อยู่นั้นจะได้ข้อมูลถูกต้องครบถ้วนมากน้อยเพียงใด
2. ความสอดคล้อง ชัดเจน และครบถ้วนของข้อมูลและลักษณะข้อมูลที่กำหนดไว้ให้สังเกตกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย
3. ทักษะและความสามารถของผู้สังเกต

5.4 บทบาทของผู้สังเกต โดยทั่วไปเราแบ่งบทบาทของผู้สังเกตออกเป็น 4 แบบ คือ

- 5.4.1 ผู้เข้าร่วมโดยสมบูรณ์ (Complete participant)
- 5.4.2 ผู้เข้าร่วมในฐานะนักสังเกต (Participant - as - Observer) การสังเกตในบทบาทนี้ผู้ถูกสังเกตจะรู้ว่าตนถูกสังเกต

5.4.3 นักสังเกตในฐานะผู้เข้าร่วม (Observer – as – Participant) ผู้สังเกตแสดงบทบาทของผู้สังเกตแบบเป็นทางการในระยะเวลาสั้นๆและผิวเผิน

5.4.4 นักสังเกตโดยสมบูรณ์ (Complete Observer) ผู้สังเกตในบทบาทนี้จะไม่มีความสัมพันธ์กับผู้ถูกสังเกตเลย ผู้ถูกสังเกตจะไม่รู้ตัวว่าถูกสังเกตอยู่

6. การสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์เป็นการเก็บรวบรวมที่มีการนำมาใช้บ่อยในการวิจัย โดยทั่วไปการสัมภาษณ์แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

6.1 การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง หรือการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Structured interview or Formal Interview)

6.2 การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non -Structured interview) ซึ่งในที่นี้จะขกกล่าวเฉพาะในส่วนของการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีการใช้บ่อยในการวิจัยเชิงคุณภาพ

6.3 ขั้นตอนการสัมภาษณ์

6.3.1 การเตรียมการสัมภาษณ์

- 1) การเลือกกลุ่มตัวอย่าง (ใคร จำนวน)
- 2) การวางแผนการสัมภาษณ์ (แนวคำถาม กำหนดเวลาในการสัมภาษณ์นัดหมาย)
- 3) เตรียมอุปกรณ์การจดบันทึกให้เหมาะสมกับสถานการณ์

6.3.2 การเริ่มสัมภาษณ์

- 1) แนะนำตนเอง
- 2) สร้างบรรยากาศให้รู้สึกเป็นกันเอง
- 3) บอกวัตถุประสงค์ในการมาสัมภาษณ์
- 4) ถ้าต้องจดบันทึก หรือใช้เครื่องบันทึกเสียงต้องแจ้งให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ทราบ

6.3.3 การสัมภาษณ์

1) ใช้แนวคำถาม (Interview Guide) ที่เตรียมมา (แนวคำถาม คือรายการหัวข้อและคำถามที่นักวิจัยสร้างขึ้นและจัดลำดับไว้ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์)

- 2) ฟังอย่างตั้งใจ ใส่ใจ และป้อนคำถามเหมาะสมกับเวลา
- 3) เป็นผู้ถูกถามบ้าง (Two ways)
- 4) หักมองไม่เห็นบ้าง (Expressing cultural ignorance)

6.3.4 การบันทึกข้อมูลและการสิ้นสุดการสัมภาษณ์

- 1) รับประทานอาหารให้สมบูรณ์หลังจากการสัมภาษณ์เสร็จสิ้น

6.4 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก คือการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล (In-depth interview) เป็นการซักถามพูดคุยกันระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นการถามเจาะลึกถึงคำตอบอย่างละเอียดถี่ถ้วน การถามนอกจากจะให้อธิบายแล้ว จะต้องถามถึงเหตุผลด้วย การสัมภาษณ์แบบนี้ จะใช้ได้ดีกับการศึกษาวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคล เจตคติ ความต้องการ ความเชื่อ ค่านิยม บุคลิกภาพในลักษณะต่างๆ

ข้อดีของวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

- 1) เป็นวิธีการที่ทำให้ผู้สัมภาษณ์ได้พูดอย่างละเอียดและลึกในหัวข้อเฉพาะที่ต้องการ
- 2) เป็นการติดต่อสื่อสารโดยตรง สามารถทำให้เข้าใจในข้อมูลระหว่างกันและกันได้ดี ถ้ามีความเข้าใจผิดก็สามารถแก้ไขได้ทันที
- 3) มีลักษณะยืดหยุ่นได้มาก สามารถดัดแปลงและแก้ไขคำถามจะกว่าผู้ตอบจะเข้าใจคำถาม
- 4) ขณะที่ทำการสัมภาษณ์ผู้วิจัยสามารถใช้วิธีการสังเกตไปด้วยได้ว่าผู้ตอบมีความจริงใจกับการตอบหรือไม่

ข้อจำกัดของวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

- 1) ความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับผู้ถูกสัมภาษณ์ และความไว้วางใจ อาจมีผลต่อการให้ข้อมูล
- 2) การที่ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่สนใจมิติของเวลา อาจหลงลืมเล่าบางอย่าง หรือคิดว่าเป็นเรื่องธรรมดาหรือไม่สำคัญอย่างที่คุณสัมภาษณ์มองเห็น เขาก็จะไม่เอ่ยถึง ทำให้เกิดการละทิ้งรายละเอียดต่างๆ ไปมาก
- 3) ต้องระวังไม่ใ้ความคิดของตนเองลงไปในการคิดของผู้ถูกสัมภาษณ์
- 4) สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมาก (ใช้เวลานาน งบประมาณ และพลังงานมาก)
- 5) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะเชื่อถือได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับความร่วมมือและความเต็มใจของผู้ถูกสัมภาษณ์
- 6) ความสำเร็จในการเก็บข้อมูลวิธีนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้สัมภาษณ์
- 7) การสัมภาษณ์ขึ้นอยู่กับสภาพทางอารมณ์ ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดการบิดเบือนได้
- 8) การสัมภาษณ์บางครั้งขึ้นอยู่กับอคติที่เห็นใจทันทีทันใดและความจำของผู้ถูกสัมภาษณ์ ทำให้ ข้อมูลอาจผิดพลาดได้

จากบทความข้างต้น พอสรุปได้ว่า การสัมภาษณ์เป็นการเก็บข้อมูลวิธีหนึ่งที่เหมาะกับข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรม เจตคติ ความรู้สึก ความต้องการ ความเชื่อ ค่านิยม การสัมภาษณ์ มีทั้งข้อดี และ

ข้อเสีย ฉะนั้นในการสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ต้องเตรียมตัวให้พร้อม เตรียมประเด็นที่จะสัมภาษณ์ไว้ให้ชัดเจน และต้องมีท่าทีที่เป็นกัลยาณมิตร จึงจะทำให้ได้ข้อมูลที่ตรงตามสภาพจริง

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรมวิชาการ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพการอ่านของนักเรียนและการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียน พบว่า นักเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่มีความสนใจในการอ่านหนังสือถึงร้อยละ 97 โดยให้เหตุผลในการอ่าน เรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ช่วยเพิ่มพูนความรู้ ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน และชอบอ่าน สำหรับหนังสือที่ชอบอ่าน ได้แก่ หนังสือเรียน หนังสือการ์ตูน นิทาน สถานที่ที่นักเรียนชอบไปอ่าน คือ ห้องสมุดโรงเรียนอุปสรรคในการอ่าน ได้แก่ นักเรียนต้องช่วยทำงานบ้าน กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่นักเรียนอยากให้ครูจัดมากที่สุด คือ การเล่านิทาน และการแนะนำหนังสือ

กรมวิชาการ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพการผลิตและพัฒนาหนังสือสำหรับเด็ก พบว่า นิสัยและความต้องการในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ส่วนใหญ่ร้อยละ 92.5 อ่านหนังสืออื่น ๆ ที่ไม่ใช่หนังสือเรียน โดยหนังสือที่นักเรียนชอบอ่านมาก คือ หนังสือภาพ หนังสือการ์ตูน และหนังสือพิมพ์

สมหมาย อ่องชุ่ม (บทคัดย่อ : 2534) ได้ศึกษาความสนใจในการอ่านและวิจารณ์งานในการอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยแบ่งนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มทดลองกลุ่มที่ 1 ได้รับกิจกรรมการเล่าเรื่องจากหนังสือพิมพ์ สนทนาเรื่องจากหนังสือพิมพ์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง เป็นเวลา 8 สัปดาห์ กลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับกิจกรรมส่งเสริมการอ่านโดยการทายปัญหาจาก เนื้อหาและคอลัมน์ในหนังสือพิมพ์ จากแบบสอบถามความสนใจและการทดสอบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ พบว่านักเรียนกลุ่มที่ 1 มีความสนใจในการอ่านมากกว่าก่อนดำเนินการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 นักเรียนกลุ่มทดลองกลุ่มที่ 2 มีความสนใจในการอ่านมากกว่าก่อนดำเนินการ อย่างมีนัยสำคัญที่ .01 พบว่านักเรียนกลุ่มที่ 1 มีความสนใจในการอ่านไม่แตกต่างจากกลุ่มที่ 2 แต่นักเรียนกลุ่มที่ 1 มีความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญที่ .01 และนักเรียนกลุ่มที่ 1 มีความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณมากกว่านักเรียนกลุ่มที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญที่ .05

มาณี ปีประทุม (อ้างถึงใน นุช ม่วงแก้ว 2533 : 47) ได้ศึกษาเรื่อง ผลการใช้กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณหลักทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูง ปานกลาง และต่ำ มี

ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 นักเรียนกลุ่มทดลองที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง มีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญ ที่ ระดับ .05

เพ็ญแข ประทุมชาติ (บทคัดย่อ : 2549) ได้ศึกษาผลการดำเนินโครงการส่งเสริมโภชนาการตามกระบวนการ PDCA ของนักเรียนมัธยมศึกษา ในโรงเรียนพังทวยพัฒนศึกษา อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลการดำเนินโครงการส่งเสริมโภชนาการของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตามกระบวนการ PDCA ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนได้รับความรู้ด้านอาหารหลังการดำเนินการเพิ่มมากขึ้น แตกต่างจากก่อนดำเนินโครงการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กรองกาญจน์ กรณกิจ (บทคัดย่อ : 2551) ได้ศึกษาผลการใช้สื่อประสมประกอบการสอนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระนาฏศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านโหล่ง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลการใช้สื่อประสมประกอบการสอนในสาระนาฏศิลป์ ตามแบบกระบวนการ PDCA ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนสนใจเรียน เรียนรู้ด้วยความสุข และมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น

โสรัฏฐา วงศ์รัชนี (บทคัดย่อ : 2549) ได้ศึกษาผลการใช้กระบวนการ PDCA ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในการพัฒนาประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานกลุ่ม ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 2 สาขางานการบัญชี ปีการศึกษา 2549 วิทยาลัยพาณิชยการเซตุน มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลการใช้กระบวนการ PDCA ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนสามารถทำแบบทดสอบหลังการอบรมความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานกลุ่มตามกระบวนการ PDCA ได้คะแนนมากกว่าแบบทดสอบก่อนการอบรม ซึ่งแสดงให้เห็นว่านวัตกรรมมีประสิทธิภาพ

จากเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องที่กล่าวมาแล้วนั้น จะเห็นได้ว่า การอ่านเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญยิ่งที่จะทำให้เกิดการพัฒนาทางด้านสติปัญญา ความรู้ความสามารถ ประสิทธิภาพพฤติกรรมและการดำเนินชีวิต อันจะส่งผลไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมบุคคลที่จะมีบทบาทสำคัญในการสร้างนิสัยรักการอ่าน ได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูผู้สอน คุรุบรรณารักษ์ และผู้บริหารโรงเรียน และกระบวนการที่นำไปใช้แล้วมีประสิทธิภาพในการพัฒนา คือ กระบวนการ PDCA

บทที่ 3

วิธีดำเนินการ

ในการศึกษากระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน ปีการศึกษา 2551-2552 ผู้ศึกษาได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยไว้ตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
3. วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
4. วิธีดำเนินการศึกษา
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

นักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 64 คน และ จำนวน 56 คน ในปีการศึกษา 2552 ผู้ปกครอง จำนวน 64 คน ในปีการศึกษา 2551 และ 56 คน ในปีการศึกษา 2552 และครูโรงเรียนบ้านโคกโดน ที่สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในปีการศึกษา 2551-2552 จำนวน 5 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างผู้ศึกษามุ่งศึกษาจากผู้ให้ข้อมูลเป็นสำคัญ ได้เลือกวิธีการหาข้อมูล (Key Information) ประกอบด้วยตัวแทนของนักเรียน จำนวน 20 คน จากนักเรียน 64 คน ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เป็นนักเรียนชั้น ป.4-5 ในปีการศึกษา 2551 และเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ในปีการศึกษา 2552 แต่อ่านหนังสือน้อยกว่าสัปดาห์ละ 4-5 วันต่อสัปดาห์ และได้ผ่านการทดสอบการอ่าน และการเขียน โดยครูผู้สอนวิชาภาษาไทย ว่าเป็นนักเรียน ที่อ่านออก เขียนได้ ผู้ปกครอง นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน ครูผู้สอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในปีการศึกษา 2551-2552 จำนวน 5 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

2.1 กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน

ผู้ศึกษาได้ออกแบบและพัฒนาโดยใช้กระบวนการ PDCA ของเดมมิ่ง

2.2 แบบสัมภาษณ์สภาพการอ่านหนังสือของนักเรียน

แบบสัมภาษณ์ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น จำนวน 10 ข้อ มีจำนวน 3 ชุด ชุดที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์สำหรับนักเรียน ชุดที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ปกครอง ชุดที่ 3 เป็นแบบสัมภาษณ์สำหรับครูผู้สอน

2.3 แบบสอบถามลักษณะนิสัยรักการอ่าน

แบบสอบถามที่ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้น โดยใช้แบบของผจงวาด พูลแก้ว (แบบฝึกทักษะ ฟัง พูด อ่าน เขียน 2547 : 157) นำมาพัฒนาเป็นแบบมาตรฐานค่า จำนวน 25 ข้อ

2.4 แบบสังเกตพฤติกรรมการอ่าน

ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้น โดยใช้เกณฑ์การประเมินนักเรียนรักการอ่าน นำมาพัฒนา เป็นแบบเลือกตอบ จำนวน 10 ข้อ

2.5 ตัวผู้ศึกษา

เป็นผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในโรงเรียน สนับสนุนกับนักเรียน ผู้ปกครอง และครู และได้ร่วมปฏิบัติกิจกรรมกับนักเรียนด้วย

2.6 บันทึกการสัมภาษณ์

เป็นบันทึกที่ผู้ศึกษาได้จดบันทึกการสัมภาษณ์นักเรียน ผู้ปกครองและครู

3. วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

3.1 กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน

1) แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อร่วมกันศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน กระบวนการเรียนรู้ กระบวนการบริหารจัดการ กิจกรรมการส่งเสริมการอ่าน นำมาออกแบบกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน ดังนี้

(1) กระบวนการ PDCA

คณะทำงานได้ศึกษากระบวนการบริหารหลายๆกระบวนการแล้วมาวิเคราะห์พบว่า กระบวนการที่เหมาะสมในการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน คือ เทคนิคการควบคุมคุณภาพ ซึ่งประกอบด้วยวงจร PDCA ทั้งนี้เพราะเป็นวงจรที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

(2) ทฤษฎีการเรียนรู้ ได้นำทฤษฎีการเรียนรู้แบบเชื่อมโยงต่อเนื่อง (Thorn Dike)

ทฤษฎีการเสริมแรงของ Skinner ทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความสุข

(3) การเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการสร้างนิสัย การนำไปใช้ในการออกแบบ

ขั้นที่ 1 ขั้นรับรู้ : นักเรียนรับรู้ผ่านการจัดกิจกรรมต่างๆ

ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์ตัวอย่างเป็นระบบ : ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่า

คุณลักษณะ และผลกระทบต่อการปฏิบัติไม่ปฏิบัติต่อตนเอง สังคม

ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม : กระตุ้นให้นักเรียนคิดวิธีปฏิบัติ

ขั้นที่ 4 ขั้นลงมือปฏิบัติ ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ : โดยครูคอยแนะนำอย่างใกล้ชิด

ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผล ปรับปรุง : นักเรียนประเมินผลการปฏิบัติและปรับปรุงให้เข้ากับคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ขั้นที่ 6 ขั้นที่ชื่นชมต่อการปฏิบัติ : กระตุ้นความคิดความรู้สึกของผู้เรียนให้รู้สึกประสบความสำเร็จ พอใจและต้องการกระทำคุณลักษณะนั้นๆ ต่อไปเรื่อยๆ

(4) กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการ 9 ขั้น นำไปใช้ในการออกแบบ

กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน

ขั้นที่ 1 ตระหนักในปัญหาและความจำเป็น

ขั้นที่ 2 คิดวิเคราะห์ วิจัย

ขั้นที่ 3 สร้างทางเลือกที่หลากหลาย

ขั้นที่ 4 ประเมินทางเลือกและเลือกทางเลือก

ขั้นที่ 5 กำหนดและลำดับขั้นตอนการปฏิบัติ

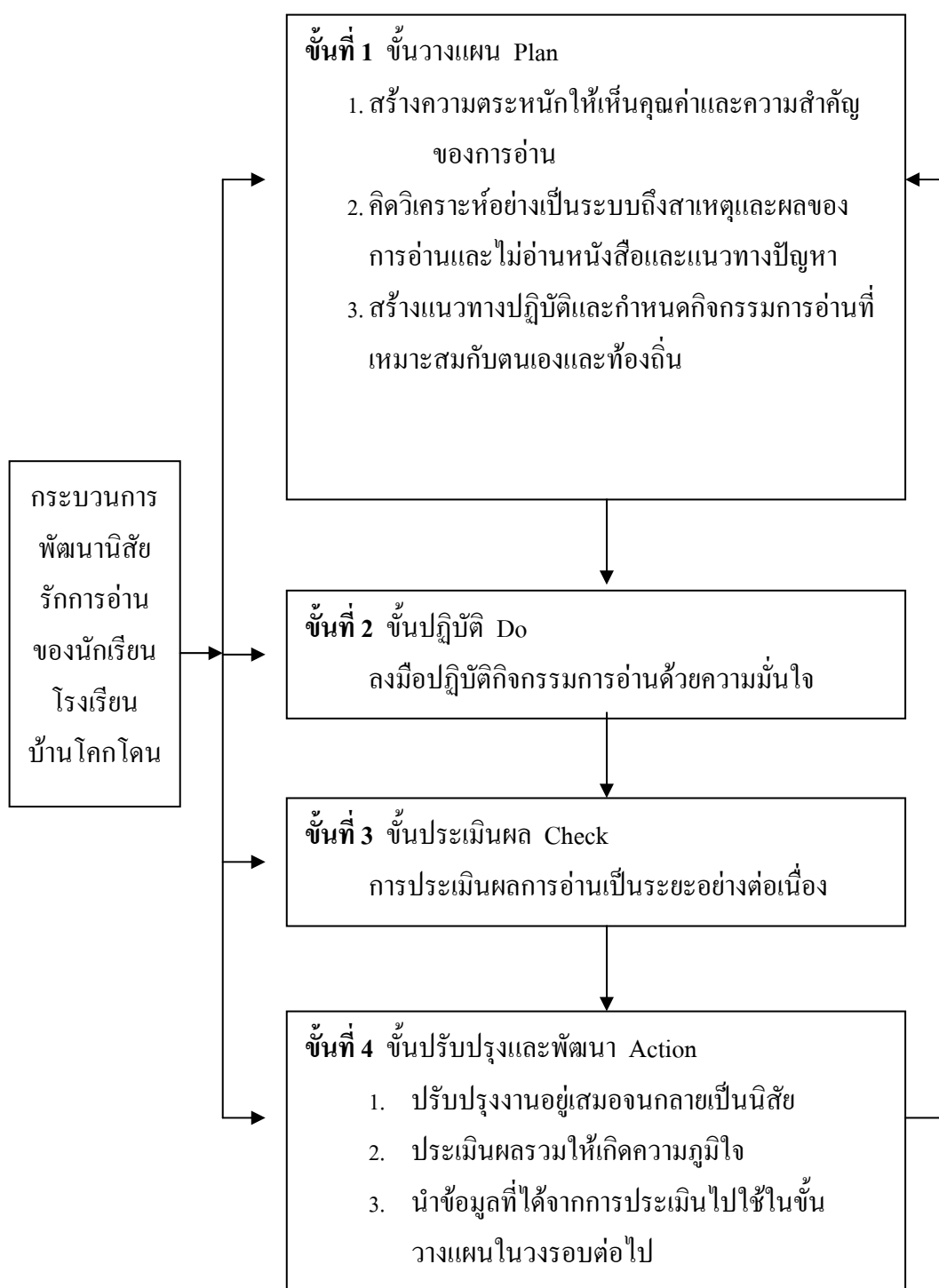
ขั้นที่ 6 ปฏิบัติด้วยความชื่นชม

ขั้นที่ 7 ประเมินระหว่างปฏิบัติ

ขั้นที่ 8 ปรับปรุงให้ดีขึ้นอยู่เสมอ

ขั้นที่ 9 ประเมินผลรวมเพื่อให้เกิดความภูมิใจ

เมื่อนำกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการ PDCA นำมาสังเคราะห์เป็นรูปแบบกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน ดังนี้

รูปแบบกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน

3) นำกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรง โครงสร้าง และเนื้อหา จำนวน 3 คน ดังนี้

(1) นายบุญชูบ กาญจนพันธ์ ข้าราชการบำนาญ อดีตผู้อำนวยการสถานศึกษา ระดับ 9 จังหวัดพัทลุง

(2) นางธิดิมาพร เป็นดั่ง ครูโรงเรียนวัดเกาะยาง วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ (ภาษาไทย)

(3) นางเพ็ญศรี ชูช่วย ครูโรงเรียนบ้านโคกโดน การศึกษาปริญญาตรี วิชาเอก บรรณารักษ์

โดยหาค่าความสอดคล้อง IOC การตรวจพิจารณา 3 ประเด็น คือ ความเหมาะสม ไม่แน่ใจ และเหมาะสม จะได้ค่าอยู่ระหว่าง -1 ถึง 1 ค่า 100 ที่ได้ควร ≥ 50

นำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุง กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของ นักเรียน

4) นำกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่ได้รับการปรับปรุง แก้ไข เรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้น ป.4-6 โรงเรียนบ้านโคกโดน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 คน เป็นเวลา 10 วัน พบว่ากระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนยังมีข้อบกพร่องเกี่ยวกับ ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการสร้างความตระหนัก พบว่าประเด็นที่ผู้ศึกษานำมาใช้เป็นประเด็นสนทนา แลกเปลี่ยน ก่อนข้างเข้าใจยาก ผู้ปกครองไม่เข้าใจ ตอบคำถามไม่ตรง และไม่กล้าแสดงความคิดเห็น จึงได้ปรับประเด็นคำถามใหม่ ได้ปรับแบบสอบถามลักษณะนิสัยรักการอ่าน เนื่องจากข้อคำถามบาง คำถามนักเรียนไม่เข้าใจ จึงได้ปรับโดยใช้ภาษาง่าย ๆ

5) นำประเด็นคำถามที่ปรับใหม่เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อขอคำแนะนำอีกครั้ง

6) นำกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านที่ปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้กับ นักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4-5 โรงเรียนบ้านโคกโดน ปีการศึกษา 2551 จำนวน 9 คน จำนวน 10 วัน พบว่า นักเรียน ครูและผู้ปกครอง เข้าใจการดำเนินงานตามกระบวนการที่กำหนดไว้ ได้ปรับปรุงการพิมพ์ เนื่องจากมีการพิมพ์สะกดผิดหลายคำ

7) เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินรูปแบบกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน

8) ทดลองใช้กับนักเรียนโรงเรียนอนุบาลควนขนุน ซึ่งเป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนในระดับอนุบาล 1 – ประถมศึกษาปีที่ 6 ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของโรงเรียนบ้านโคกโดน ห่างจาก โรงเรียนบ้านโคกโดน จำนวน 3 กิโลเมตร เป็นโรงเรียนที่มีบริบทใกล้เคียงกับโรงเรียนบ้านโคกโดน มาก จำนวน 30 คน พบว่า นักเรียน ครูและผู้ปกครอง มีความเข้าใจ และดำเนินการตามกระบวนการ ได้ดี แต่เนื่องจากเวลาที่นำไปใช้ มีระยะสั้น ทำให้การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ทำได้ไม่ครบทุก กิจกรรม หลังจากนั้นได้นำกระบวนการมาใช้จริงกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน

การออกแบบและขั้นตอนการพัฒนากระบวนการนิยัรักการอ่านของนักเรียน

1. ขั้นตอนออกแบบ

- 1.1 ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา จุดหมายหลักสูตร และคุณลักษณะที่พึงประสงค์
- 1.2 ศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้กระบวนการบริหารกระบวนการเรียนรู้
- 1.3 กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
- 1.4 ออกแบบกระบวนการพัฒนา

2. ขั้นพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการพัฒนานิยัรักการอ่าน

- 2.1 นำรูปแบบกระบวนการพัฒนาที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ
- 2.2 ทดลองใช้กับนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน จำนวน 3 คน ปรับปรุงแก้ไข
- 2.3 นำรูปแบบกระบวนการพัฒนา เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อขอคำแนะนำอีกครั้ง
- 2.4 ทดลองใช้กับนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน จำนวน 9 คน เพื่อปรับปรุงแก้ไข
- 2.5 เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินรูปแบบกระบวนการพัฒนานิยัรักการอ่านของนักเรียน
- 2.6 ทดลองใช้กับนักเรียนโรงเรียนอนุบาลควนขนุน จำนวน 30 คน
- 2.7 นำไปใช้จริงกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 โรงเรียนบ้านโคกโดน ปีการศึกษา 2551 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ในปีการศึกษา 2552 จำนวน 20 คน

3.2 การสร้างแบบสัมภาษณ์สภาพการอ่านของนักเรียน

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์ ตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 3.2.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ดี และวิธีการหาความเชื่อมั่น ความเที่ยงตรงของแบบสัมภาษณ์ ใช้รูปแบบของ พิสนุ พองศรี(2550 : 152)
- 3.2.2 กำหนดขอบเขตเนื้อหา โดยศึกษาเอกสารเกี่ยวกับพฤติกรรมการอ่านหนังสือ
- 3.2.3 สร้างแบบสัมภาษณ์ โดยสร้างแบบสัมภาษณ์ จำนวน 3 ชุด ชุดที่ 1 สำหรับนักเรียน ชุดที่ 2 สำหรับผู้ปกครอง ชุดที่ 3 สำหรับครู
- 3.2.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อปรับปรุงและแก้ไขแบบสัมภาษณ์ให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น
- 3.2.5 นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว พร้อมทั้งแบบประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบสอบถามกับเนื้อหาให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน ดังนี้
 - 1) นางพรทิพย์ ปานนิล ครูโรงเรียนอนุบาลควนขนุน อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ระดับการศึกษาปริญญาโท วิชาเอก การวัดผลและประเมินผล
 - 2) นายนิพนธ์ บุญพรานชู ศึกษาานิเทศก์ 7 ฝ่ายวิจัยและประเมินผล ระดับการศึกษาปริญญาโท วิชาเอก บริหารการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง เขต 1
 - 3) นางธิดาภรณ์ แป้นด่าง ครู โรงเรียนวัดเกาะยาง วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ (ภาษาไทย) อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง
- 3.2.6 ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำ

3.3 แบบสอบถามลักษณะนิสัยรักการอ่านของนักเรียน

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามลักษณะนิสัยรักการอ่านของนักเรียน โดยใช้แบบของ ผจงวาด พูลแก้ว (แบบฝึกทักษะ ฟัง พูด อ่าน เขียน 2547 : 157) และได้นำมาพัฒนาตามลำดับขั้นตอนดังนี้

- 3.3.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามที่ดี และวิธีการหาความเชื่อมั่น ความเที่ยงตรงของแบบสัมภาษณ์ ใช้รูปแบบของ พิสนุ พองศรี(2550 : 152)
- 3.3.2 กำหนดขอบเขตเนื้อหา โดยศึกษาเอกสารเกี่ยวกับพฤติกรรมการอ่านหรือนิสัยรักการอ่าน
- 3.3.3 สร้างแบบสอบถาม โดยสร้างแบบสอบถาม จำนวน 25 ข้อ
- 3.3.4 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อปรับปรุงและแก้ไขแบบสอบถามให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

3.3.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว พร้อมทั้งแบบประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบสอบถามกับเนื้อหาให้ผู้เชี่ยวชาญประเมิน ดังนี้

1) นางพรทิพย์ ปานนิล ครูโรงเรียนอนุบาลควนขนุน อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ระดับการศึกษาปริญญาโท วิชาเอก การวัดผลและประเมินผล

2) นายนิพัฒน์ บุญพรานชู ศึกษานิเทศก์7 ฝ่ายวิจัยและประเมินผล ระดับการศึกษาปริญญาโท วิชาเอก บริหารการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง เขต 1

3) นางธิดาภรณ์ เป็นดั่ง ครู โรงเรียนวัดเกาะยาง วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ (ภาษาไทย) อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

3.3.6 ปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำ

3.4 แบบสังเกตพฤติกรรมการอ่าน

ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้น โดยใช้แบบของเกณฑ์การประเมินนักเรียนรักการอ่าน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นำมาพัฒนา โดยมีขั้นตอนการพัฒนา ดังนี้

3.4.1 ศึกษาทฤษฎี หลักการ แนวคิด ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในเรื่องดังต่อไปนี้

- 1) ความสนใจ และความต้องการในการอ่านของนักเรียน
- 2) การส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน
- 3) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
- 4) พฤติกรรมการอ่านของนักเรียน
- 5) หลักการสร้างแบบสังเกต

นำแนวคิดทฤษฎีที่ศึกษามากำหนดเป็นข้อกระทงหรือรายการพฤติกรรมการอ่านของนักเรียน

3.4.2 กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน โดยให้คะแนน 5 ระดับ คือ

ระดับ 1	หมายถึง ไม่เคยร่วมหรือปฏิบัติกิจกรรม
ระดับ 2	หมายถึง ปฏิบัติกิจกรรมเดือนละ 1-2 ครั้ง
ระดับ 3	หมายถึง ปฏิบัติกิจกรรมสัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง
ระดับ 4	หมายถึง ปฏิบัติกิจกรรมสัปดาห์ละ 4-6 ครั้ง
ระดับ 5	หมายถึง ปฏิบัติกิจกรรมทุกวัน

3.4.3 นำเครื่องมือข้อ 2 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและเชิงเนื้อหาและข้อเสนอแนะ

1) นางพรทิพย์ ปานนิล ครูโรงเรียนอนุบาลควนขนุน จบการศึกษาระดับปริญญาโท วิชาเอกวัดผลและประเมินผล

2) นางธิดาพร เป้นค้วง ครูโรงเรียนบ้านเกาะยาง วิทยฐานะ
ครูชำนาญการพิเศษ (ภาษาไทย)

3) นางเพ็ญศรี ชูช่วย ครูโรงเรียนบ้านโคกโดน การศึกษาระดับปริญญาตรี
วิชาเอกบรรณารักษ์

3.4.4 นำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข นำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 คน ปรากฏว่ามีข้อบกพร่องเกี่ยวกับความถี่พฤติกรรมที่วัดจึงได้แก้ไขใหม่แล้วนำมาทดลองใช้กับนักเรียนจำนวน 9 คน ที่ไม่เป็นกลุ่มตัวอย่าง นักเรียนทำแบบสังเกตได้ดี

3.5 ตัวผู้ศึกษา

ศึกษาวิธีการสัมภาษณ์ ที่ดี ทำความคุ้นเคยกับนักเรียนและผู้ปกครองให้มากขึ้น

3.6 บันทึกการสัมภาษณ์

จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ ในการจดบันทึก

4. วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษากระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน ปีการศึกษา 2551 - 2552

4.1 การกำหนดรูปแบบของการศึกษา

ผู้ศึกษาได้กำหนดรูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวความคิดของ เดมมิง (Deming) ซึ่งมี 4 ขั้นตอน ที่ประกอบด้วยการวางแผน (Plan) การปฏิบัติ (Do) การประเมินผล (Check) และการปรับปรุงและพัฒนา (Action)

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยวิธีการ ดังนี้

4.2.1 ศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลจากหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่ส่งผลต่อการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน กำหนดเป็นรูปแบบกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน

4.2.2 การสัมภาษณ์ระดับลึก กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน ผู้ปกครอง 20 คน และครู จำนวน 5 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น เก็บข้อมูล 2 ครั้ง คือ ก่อนการใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน และหลังจากการใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน

4.2.3 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยและคณะครู อีก 2 คน เป็นผู้สังเกตพฤติกรรมการอ่านของนักเรียนในโรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง สังเกตพฤติกรรมการอ่านของนักเรียนที่บ้าน และนักเรียนกลุ่มตัวอย่างประเมินพฤติกรรมการอ่านของตนเอง

4.2.4 การสนทนากลุ่ม ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งในการศึกษาข้อมูล ตามระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่เป็นพลวัตของกลุ่ม จะเป็นสิ่งกระตุ้นให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นและทัศนคติของตนเองออกมาอย่างเปิดเผย โดยผู้เข้าร่วมสนทนาเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้ปกครองกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 20 คน ตัวแทนครู 5 คน

4.3 แผนการดำเนินการวิจัย

กิจกรรม	เป้าหมาย	ระยะเวลา	ผู้เกี่ยวข้อง	วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล	เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล	แหล่งข้อมูลหรือผู้ให้ข้อมูล
1. ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับหลักการทฤษฎีกระบวนการกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน	1 เพื่อทราบและออกแบบกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโลกโดน	10 สิงหาคม - 30 ตุลาคม 2551	ผู้ศึกษาและคณะ	ศึกษาเอกสาร	แบบบันทึกข้อมูล	อินเทอร์เน็ต ห้องสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ ผู้เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพัทลุง
2 ศึกษาสภาพการอ่านของนักเรียนก่อนการใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน	เพื่อทราบข้อมูลสภาพการอ่านของนักเรียนก่อนนำกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านไปใช้	5 – 25 พฤศจิกายน 2551	ผู้ศึกษาและคณะ	สัมภาษณ์นักเรียน ผู้ปกครองครู	แบบสัมภาษณ์	1 นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 2 ผู้ปกครองของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 3. ครูผู้สอนชั้น ป. 4 – 6
3 ศึกษาลักษณะนิสัยรักการอ่านของนักเรียน	เพื่อทราบข้อมูลสภาพลักษณะนิสัยรักการอ่านของนักเรียนก่อนนำกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านไปใช้	26 -30 พฤศจิกายน 2551	ผู้ศึกษาและคณะ	1 สอบถามนักเรียน	แบบสอบถาม	1 นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

กิจกรรม	เป้าหมาย	ระยะเวลา	ผู้เกี่ยวข้อง	วิธีเก็บ รวบรวม ข้อมูล	เครื่องมือเก็บ รวบรวม ข้อมูล	แหล่งข้อมูล หรือผู้ให้ ข้อมูล
4 การนำกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนมาใช้ 4.1 ขั้นตอนที่ 1 ขั้นวางแผน 1) สร้างความตระหนัก 2) คิดวิเคราะห์ ผลดีผลเสีย 3) กำหนดแนวทางการปฏิบัติ 4.2 ขั้นตอนที่ 2 ขั้นปฏิบัติ นักเรียนยืมหนังสือไปอ่านและโรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน 5 กิจกรรม 1) กิจกรรมเล่านิทาน 2) กิจกรรมเล่าเรื่องจากหนังสือ 3) กิจกรรมแนะนำหนังสือ 4) กิจกรรมขอดนักร้อง 5) กิจกรรมถ่ายเยาวชนรักการอ่าน	นักเรียน ครูผู้ปกครองมีความตระหนัก รู้ถึงผลดีผลเสียที่เกิดจากการอ่านและไม่อ่านหนังสือ และร่วมกันกำหนดแนวทางปฏิบัติในการอ่านที่เหมาะสม นักเรียนอ่านหนังสือตามแนวทางปฏิบัติในการอ่านและร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน	11 - 20 ธันวาคม 2551 ธันวาคม 2551 – มิถุนายน 2552	ผู้ศึกษา และคณะ ผู้ศึกษา และคณะ	จัดเวที เสวนา สังเกตการอ่านของนักเรียน ตรวจบันทึกการอ่าน นับจำนวนหนังสือที่นักเรียนยืมอ่าน	แบบบันทึก ข้อมูล แบบสังเกตพฤติกรรม การอ่าน แบบบันทึกการอ่าน ทะเบียนการยืมหนังสือ	ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ครู ผู้ปกครอง นักเรียน ครู บรรณารักษ์

กิจกรรม	เป้าหมาย	ระยะเวลา	ผู้เกี่ยวข้อง	วิธีเก็บ รวบรวม ข้อมูล	เครื่องมือเก็บ รวบรวม ข้อมูล	แหล่งข้อมูล หรือผู้ให้ ข้อมูล
4.3 ขั้นตอนที่ 3 ขั้นประเมินผล	เพื่อประเมิน ความก้าวหน้าใน การอ่านของ นักเรียน	ธันวาคม 2551 – มิถุนายน 2552	ผู้ศึกษา และคณะ	สังเกตการ อ่านของ นักเรียน เดือนละ 1 ครั้ง ตรวจ บันทึกการ อ่าน นับจำนวน หนังสือที่ นักเรียน ยืมอ่าน	แบบสังเกต พฤติกรรม การอ่าน แบบบันทึก การอ่าน ทะเบียนการ ยืมหนังสือ	ครู ผู้ปกครอง นักเรียน ครู บรรณารักษ์
4.4 ขั้นตอนที่ 4 ขั้นปรับปรุงและ พัฒนา 1) ปรับปรุง พฤติกรรมการอ่าน การเขียนบันทึก การอ่าน 2) ประเมิน ผลรวมให้เกิดความ ภาคภูมิใจ 3) นำข้อมูลที่ได้ จากการประเมิน ไปใช้ในชั้น วางแผนในวงรอบ ต่อไป	เพื่อให้ นักเรียนได้ ปรับปรุงและ พัฒนาพฤติกรรม การอ่าน และเกิด ภาคภูมิใจในตนเอง	ธันวาคม 2551 - มิถุนายน 2552	ผู้ศึกษา และคณะ	สังเกต พฤติกรรม การอ่าน บันทึกการ อ่าน จัดเวที เสวนา	แบบสังเกต พฤติกรรม การอ่าน แบบบันทึก การอ่าน ทะเบียนการ ยืมหนังสือ บันทึกการ เสวนา	ครู ผู้ปกครอง นักเรียน

กิจกรรม	เป้าหมาย	ระยะเวลา	ผู้เกี่ยวข้อง	วิธีเก็บ รวบรวม ข้อมูล	เครื่องมือเก็บ รวบรวม ข้อมูล	แหล่งข้อมูล หรือผู้ให้ ข้อมูล
5 ศึกษาสภาพการ อ่านของนักเรียน หลังการใช้ กระบวนการพัฒนา นิสัยรักการอ่าน	เพื่อทราบข้อมูล สภาพการอ่านของ นักเรียนก่อนนำ กระบวนการพัฒนา นิสัยรักการอ่านไป ใช้	9-15 กรกฎาคม 2552	ผู้ศึกษา และคณะ	สัมภาษณ์ นักเรียน ผู้ปกครอง ครู	แบบ สัมภาษณ์	1 นักเรียน กลุ่มตัวอย่าง 2 ผู้ปกครอง ของนักเรียน กลุ่มตัวอย่าง 3. ครูผู้สอน ชั้น ป. 4 – 6
6 ศึกษาลักษณะ นิสัยรักการอ่าน ของนักเรียนหลัง การใช้ กระบวนการพัฒนา นิสัยรักการอ่าน	เพื่อทราบข้อมูล สภาพลักษณะนิสัย รักการอ่านของ นักเรียนหลังนำ กระบวนการพัฒนา นิสัยรักการอ่านไป ใช้	21 -23 กรกฎาคม 2551	ผู้ศึกษา และคณะ	สอบถาม นักเรียน	แบบสอบถาม	นักเรียน กลุ่มตัวอย่าง

4.4 ดำเนินการศึกษา

4.4.1 การศึกษาสภาพการอ่านและลักษณะนิสัยรักการอ่านของนักเรียนก่อนการดำเนินการทดลองใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน

- 1) สัมภาษณ์นักเรียนและผู้ปกครองแบบเจาะลึกถึงสภาพการอ่านของนักเรียนก่อนใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่ผู้ศึกษาได้กำหนดขึ้น บันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์ วิเคราะห์และเก็บเป็นข้อมูลก่อนการใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน
- 2) สอบถามลักษณะนิสัยรักการอ่านของนักเรียนก่อนใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน บันทึกข้อมูลของนักเรียน เป็นรายบุคคลไว้เป็นลักษณะนิสัยรักการอ่านก่อนใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน

4.4.2 การใช้ กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน กับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย

นำกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดนไปที่ผ่านการปรับปรุงแล้วไปใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 โรงเรียนบ้านโคกโดน ระหว่างวันที่ 1 ธันวาคม 2551 – 29 มีนาคม 2552 และนำไปใช้กับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 โรงเรียนบ้านโคกโดน

ปีการศึกษา 2552 ตั้งแต่วันที่ 16 พฤษภาคม 2552 - วันที่ 15 มิถุนายน 2552 ดำเนินการจัดกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดนที่กำหนดไว้ ตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผน ดำเนินการดังนี้

1. สร้างความตระหนักให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของการอ่าน เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มแบบเจาะจงจะมีคุณลักษณะใกล้เคียงกัน คือ อ่านออก เขียนได้ แต่ไม่สนใจการอ่าน ผู้ศึกษาได้จัดกิจกรรมเพื่อสร้างความตระหนัก ดังนี้

1.1 จัดเวทีเสวนาครูกับผู้ปกครอง ถึงความสำคัญของผู้ปกครอง เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2551 เวลา 13.00 น ณ โรงเรียนบ้านโคกโดน มีผู้ปกครองเข้าร่วมเสวนา 18 คน และครู 5 คน ประเด็นที่ใช้มีดังนี้

1) การอ่านมีความสำคัญกับการดำเนินชีวิตประจำวันหรือไม่ ร่วมกันแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ได้จากการอ่านและการไม่อ่านหนังสือ

2) การอ่านหนังสือส่งผลต่อตนเอง ท้องถิ่น สังคม ประเทศชาติอย่างไรบ้าง

3) การไม่อ่านหนังสือจะส่งผลต่อตนเอง ท้องถิ่น สังคม ประเทศชาติอย่างไรบ้าง

4) เปรียบเทียบผลดี ผลเสีย ของการอ่านและการไม่อ่านหนังสือต่อตนเอง สังคมและประเทศชาติ

5) ยกตัวอย่างบุคคลในชุมชนที่ประสบความสำเร็จในชีวิต หน้าที่การงาน พวกเขาทำอะไรบ้าง ในหัวข้อต่อไปนี้

(1) ความขยันหมั่นเพียร

(2) ความมีระเบียบวินัยในตนเอง

(3) ความอดทน

(4) นิสัยใฝ่รู้

(5) ความประหยัด

6) ครัวให้ข้อมูลบางประเด็นจากการสัมภาษณ์กับผู้ปกครอง เช่น การดูแลโทรทัศน์กับการอ่านหนังสือ

7) ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการส่งเสริมการอ่านให้แก่บุตรหลาน สรุปเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

1.2 จัดเวทีสนทนาของนักเรียน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ได้จากการอ่านและไม่อ่านหนังสือ จัดเมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2551 เวลา 13.30 น. มีนักเรียนเข้าร่วมสนทนา 20 คน ครู 3 คน ประเด็นที่ใช้ในการสนทนา มีดังนี้

- 1) การอ่านมีความจำเป็นกับชีวิตของนักเรียนหรือไม่
- 2) การอ่านหนังสือส่งผลดีต่อตัวนักเรียนอย่างไร
- 3) การไม่อ่านหนังสือส่งผลเสียต่อนักเรียนอย่างไรและต่อประเทศชาติอย่างไร
- 4) ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของผลดีและผลเสียของการอ่านและไม่อ่านหนังสือ

5) ศึกษารูปแบบพฤติกรรมของเพื่อนที่ประสบความสำเร็จในการเรียน นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่าบุคคลเหล่านั้นทำอย่างไร ปฏิบัติเช่นไรในหัวข้อต่อไปนี้

- (1) นิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน
- (2) ความขยันหมั่นเพียร
- (3) ความอดทน
- (4) ความมีระเบียบวินัยในตนเอง
- 6) ครูเล่านิทานเกี่ยวกับความสำเร็จของการอ่านให้นักเรียนฟัง
- 7) นักเรียนและครูร่วมสรุปถึงผลดีของการอ่านหนังสือ

2. กิตติวิเคราะห์ อย่างเป็นระบบถึงสาเหตุและผลของการอ่านและไม่อ่านหนังสือ

นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ถึงสาเหตุของการไม่อ่านหนังสือและผลที่เกิดจากการไม่อ่านหนังสือ และแนวทางในการแก้ปัญหา รวมทั้งวิธีการอ่านหนังสือที่ถูกต้อง ครูให้ความรู้เพิ่มเติม เกี่ยวกับวิธีอ่านหนังสือที่ถูกต้อง

3. สร้างแนวทางการปฏิบัติและกำหนดกิจกรรมการอ่านที่เหมาะสมกับตนเองและท้องถิ่น

3.1 นักเรียนร่วมกันกำหนดแนวปฏิบัติในการพัฒนาการอ่านหนังสือของตนเอง สรุปเป็นของกลุ่ม กำหนดปฏิทิน และตารางการอ่านของนักเรียน

3.2 นักเรียนคัดเลือกหนังสือที่ตนเองสนใจ การจัดกิจกรรม ต้องการอ่าน ตามบัญชีรายชื่อหนังสือที่ครูให้

3.3 ผู้ศึกษานำเสนอข้อมูลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเสนอต่อนักเรียน เพื่อประเมินทางเลือกในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ดังนี้

- 1) กิจกรรมการเล่านิทาน
- 2) กิจกรรมแนะนำหนังสือ
- 3) กิจกรรมเล่าเรื่องจากหนังสือ
- 4) กิจกรรมสนทนาเรื่องหนังสือ
- 5) กิจกรรมตอบปัญหาจากหนังสือ

- 6) กิจกรรมจัดนิทรรศการหนังสือ
- 7) กิจกรรมภาษาไทยวันละคำ
- 8) กิจกรรมไต่วาที
- 9) กิจกรรมการประกวดขอดนักร้อง
- 10) กิจกรรมค่ายเยาวชนรักการอ่าน

ให้นักเรียนแต่ละคนตรวจสอบข้อมูล ความรู้ วิธีการ และทางเลือกของตนเองในการพัฒนาการอ่านว่าวิธีใด จะส่งผลดีและเหมาะสมกว่ากันทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

ขั้นที่ 2 การปฏิบัติ DO ดำเนินการดังนี้

ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมการอ่านด้วยความมั่นใจ โดยใช้กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่นักเรียนร่วมกันคัดเลือกซึ่งมีทั้งหมด 5 กิจกรรม

ขั้นที่ 3 ประเมินผลการอ่านเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง (Check) ดำเนินการดังนี้

ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลจากการปฏิบัติการอ่านของนักเรียนโดยการสังเกตพฤติกรรมการอ่านอย่างละเอียดและรอบด้าน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน ข้อมูลที่เก็บเพื่อใช้ในการ ประเมินความก้าวหน้าพฤติกรรมการอ่านของนักเรียน มีดังนี้

- 1 สังเกตพฤติกรรมการอ่าน โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการอ่าน ดำเนินการสังเกตโดยนักเรียน ครู และผู้ปกครอง บันทึกผลการสังเกต เดือนละ 1 ครั้ง
- 2 ตรวจจากบันทึกการอ่าน สัปดาห์ละ 1 ครั้ง โดยคณะทำงาน

ขั้นที่ 4 ขั้นปรับปรุงและพัฒนา(Action) ดำเนินการดังนี้

- 1 ปรับปรุงงานอยู่เสมอจนกลายเป็นนิสัย ดำเนินการโดย ครูและผู้ปกครอง สังเกตพฤติกรรมการอ่านของนักเรียน และตรวจผลการบันทึกการอ่านของนักเรียนแล้ว หากนักเรียนยังบกพร่องในส่วนใด ก็แจ้งให้นักเรียนทราบและให้เสนอแนวทางในการปรับปรุงด้วย
- 2 ประเมินผลรวมให้เกิดความภาคภูมิใจ เมื่อโครงการเสร็จสิ้น จัดในวันที่ 15 มิถุนายน 2552 ณ โรงเรียนบ้านโคกโดน ดำเนินการดังนี้

1) จัดเวทีเสวนาร่วมกันระหว่างผู้ปกครอง ครู และนักเรียน ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ถึงพฤติกรรมการอ่านของนักเรียน ผลดีผลเสียที่เกิดจากการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโดยใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน

- 2) แสดงผลงานของนักเรียน
- 3) นักเรียนร่วมกันเล่าถึงหนังสือที่ตนเองอ่านแล้วประทับใจ
- 4) เสนอแนะแนวทางในการพัฒนากระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน

3 นำผลการประเมินมาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนานิสัยรักการอ่าน
 ของนักเรียนในวงรอบที่ 2 ของกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน (PDCA)

4.4.3 การศึกษาสภาพการอ่านและลักษณะนิสัยรักการอ่านของนักเรียนหลังการใช้

กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน

เมื่อนำกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนมาใช้สิ้นสุดแล้ว ใน 1 วงรอบ
 PDCA ผู้ศึกษาได้เก็บข้อมูลหลังการใช้ ดังนี้

- 1) สัมภาษณ์ นักเรียน ผู้ปกครอง และครู แบบเจาะลึก โดยใช้แบบสัมภาษณ์ ชุด
 เดิม เก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล ใช้เป็นข้อมูลครั้งที่ 2
- 2) สอบถามนักเรียนถึงลักษณะนิสัยการอ่านของนักเรียน โดยใช้แบบสอบถาม
 ลักษณะนิสัยรักการอ่านชุดเดิม เก็บข้อมูล ใช้เป็นข้อมูลครั้งที่ 2

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลสภาพการอ่านของนักเรียนและลักษณะนิสัยรักการอ่านของ
 นักเรียนกลุ่มเป้าหมายก่อนใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน โดยใช้แบบสัมภาษณ์
 และแบบสอบถาม

5.2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์สภาพการอ่านและลักษณะนิสัยรักการอ่านของนักเรียน
 กลุ่มเป้าหมายหลังการใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน เสร็จสิ้น ครบ 1 วงรอบ

5.3 เก็บข้อมูลพฤติกรรมการอ่านของนักเรียน โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการอ่านของนักเรียน
 โดยครู ผู้ปกครอง และตัวนักเรียน เป็นผู้ประเมิน

5.4 เก็บรวบรวมข้อมูลจากปริมาณการยืมหนังสือจากห้องสมุด และบันทึกการอ่านของนักเรียน
 จากทะเบียนการยืมหนังสือห้องสมุดและสมุดบันทึกการอ่าน

5.5 เก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นจากการจัดเวทีเสวนาของตัวแทนนักเรียน ตัวแทนผู้ปกครอง
 และตัวแทนครู ในขั้นตอนที่ 4 ขั้นปรับปรุงและพัฒนาของกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน ถึงผลดี
 ผลเสีย ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการนำกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนมาใช้ โดยใช้
 แบบบันทึกข้อมูลภาคสนาม

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ ศึกษาการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน โดยใช้เครื่องมือวิจัยแบบสอบถามนิสัยรักการอ่าน ซึ่งผู้ศึกษาสร้างขึ้น ให้นักเรียนประเมินตนเองก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม และให้นักเรียนประเมินตนเองหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมเสร็จสิ้นแล้ว จากนั้นนำแบบสอบถามไปวิเคราะห์ตามเกณฑ์การให้คะแนน วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ร้อยละ และใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการอ่านของนักเรียน ในขณะร่วมกิจกรรม โดยครู ผู้ปกครอง และนักเรียนเป็นผู้ประเมิน จากนั้นนำผลจากแบบสังเกต มาวิเคราะห์ตามเกณฑ์การให้คะแนน และเกณฑ์การแปลความหมาย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ

6.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิเคราะห์เนื้อหา และนำเนื้อหาบางส่วนที่ได้มาจัดเรียงลำดับโดยใช้ความถี่

7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่เก็บรวบรวม ผู้ศึกษาได้ ดำเนินการจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงสถิติ โดยใช้สูตรคำนวณ ดังนี้

7.1 ค่าความถี่ (Frequency Distribution) ใช้การแจกแจงความถี่แบบไม่จัดกลุ่ม

7.2 ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้สัญลักษณ์ % การคำนวณใช้สูตร ดังนี้

$$\text{ร้อยละ} = \frac{\text{ตัวเลขที่ต้องการเปรียบเทียบ} \times 100}{\text{จำนวนเต็ม}}$$

7.3 สถิติที่ใช้หาความตรง ใช้วิธีการคำนวณหาค่า IOC ดังนี้

$$\text{IOC} = \frac{\sum R}{n}$$

เมื่อ $\sum R$ = ผลรวมคะแนนของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

n = จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

(พิสนุ พองศรี, 2550 : 179)

7.4 การหาประสิทธิภาพของกระบวนการ 75/75 ในการคำนวณจะนำคะแนนที่ได้หาประสิทธิภาพของสิ่งที่พัฒนาโดยใช้สูตรในการคำนวณ ดังนี้

$$E_1 = \frac{\frac{\sum x}{N}}{A} \times 100 \quad \text{หรือ} \quad E_1 = \frac{\bar{x}}{A} \times 100$$

เมื่อ	E_1	คือ	ประสิทธิภาพของกระบวนการ
	$\sum x$	คือ	ผลรวมของคะแนนที่ได้จากการวัดระหว่างเรียน
	N	คือ	จำนวนผู้เรียน
	A	คือ	คะแนนเต็มจากการวัดระหว่างเรียน
	$\bar{x}$	คือ	คะแนนเฉลี่ยของผู้เรียนที่ได้จากการวัดระหว่างเรียน

$$E_2 = \frac{\frac{\sum y}{N}}{B} \times 100 \quad \text{หรือ} \quad E_2 = \frac{\bar{y}}{B} \times 100$$

เมื่อ E_2 คือ ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ ได้จากคะแนนเฉลี่ยของการทำแบบทดสอบหลังเรียนของผู้เรียนทั้งหมด

$\sum y$	คือ	ผลรวมของคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียน
N	คือ	จำนวนผู้เรียน
B	คือ	คะแนนเต็มของการสอบหลังเรียน

เกณฑ์ที่ยอมรับได้ว่าชุดการสอนมีประสิทธิภาพ คือ ด้านพุทธิพิสัย E_1/E_2 มีค่า 75/75 ขึ้นไป โดยที่ค่า E_1/E_2 ต้องไม่ต่างกันเกินร้อยละ 5
(พิสนุ พองศรี, 2550 : 185)

บทที่ 4

ผลการดำเนินงาน

ผู้ศึกษาได้ศึกษาเรื่องกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน ผู้ศึกษาขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของโรงเรียนบ้านโคกโดน

โรงเรียนบ้านโคกโดน ตั้งอยู่เลขที่ 190 หมู่ที่ 2 ถนน - ตำบลโดนดด้วน อำเภอกวนขนุนจังหวัดพัทลุง รหัสไปรษณีย์ 93110 โทรศัพท์ 074 682410 โทรสาร - e-mail - เปิดสอนตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา (อนุบาล 1) ถึงระดับประถมศึกษา(ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6) มีเขตพื้นที่บริการ 3 หมู่บ้าน

ปัจจุบันโรงเรียนมีข้อมูลนักเรียน (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2551) 143 คน มีนักเรียนที่มีความบกพร่องเรียนร่วม 6 คน นักเรียนที่มีภาวะทุพโภชนาการ 17 คน มีนักเรียนขาดแคลนที่ต้องช่วยเหลือ 59 คน จำนวนนักเรียนต่อห้อง(เฉลี่ย) 18 คน สัดส่วนครู : นักเรียน = 1 : 11 รางวัลดีเด่นที่ได้รับ คือ

1 ได้รับรางวัลเป็นผู้สืบค้น ประเภทครูดี ระดับ ดีเด่น โครงการลดความเหลื่อมล้ำคนดีเขตพื้นที่พัทลุง ประจำปีการศึกษา 2551

2 การแข่งขันกิจกรรมทักษะภาษาอังกฤษ การอ่าน ได้รับรางวัล เหรียญเงิน

3 การแข่งขันกิจกรรมทักษะภาษาอังกฤษ การพูดในที่ชุมชน ได้รับรางวัลเหรียญเงิน

4 การแข่งขันการตอบปัญหาจากสารานุกรมไทยเยาวชน ได้รับรางวัลเหรียญทอง

สภาพชุมชน

สภาพชุมชนรอบโรงเรียนมีลักษณะเป็นชุมชนไม่แออัด อยู่กระจัดกระจาย มีประชากรประมาณ 1,549 คน บริเวณใกล้เคียงโดยรอบโรงเรียนได้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลโดนดด้วน วัดโคกโดน สถานีอนามัยตำบลโดนดด้วน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลโดนดด้วน สำนักงานเกษตรอำเภอกวนขนุน สำนักงานพัฒนาที่ดินจังหวัดพัทลุง อาชีพหลักของชุมชนคือ เกษตรกรรม เนื่องจากภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม และอาชีพรับจ้างทั่วไป ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ประเพณี

ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นที่รู้จักโดยทั่วไปคือ การรำกลองยาว มโนราห์ การทำขนมเดือนสิบ และ ประเพณีสงกรานต์ ผู้ปกครองส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับ ประถมศึกษา

โอกาสและข้อจำกัดของโรงเรียน

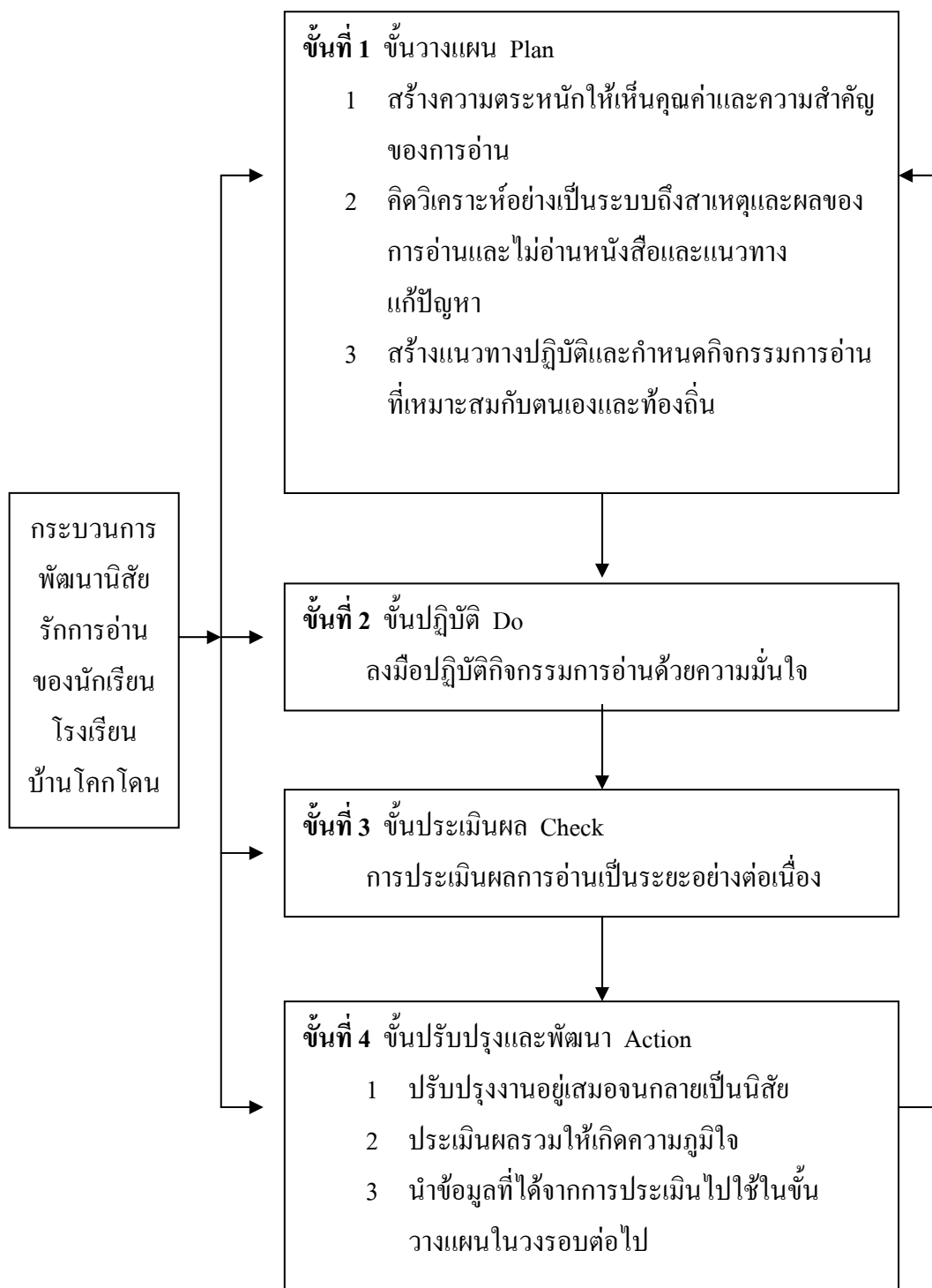
โอกาส คือ โรงเรียนบ้านโคกโดนอยู่ในตำบลโดนดด้วน ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณ ในด้านการพัฒนา การศึกษา สื่อการเรียนการสอนจากองค์การบริหารส่วนตำบลโดนดด้วน ผู้นำ หมู่บ้าน เป็นอย่างดี นอกจากนี้เจ้าอาวาสวัดโคกโดนได้ให้การช่วยเหลือในด้านทุนการศึกษา อุปกรณ์ เครื่องใช้ อีกทั้งผู้ปกครองทุกคนนับถือศาสนาพุทธ ทำให้สะดวกในการจัดกิจกรรมทางศาสนาและให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาเป็นอย่างดี และชุมชนมีแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นหลายสาขา เช่น กลองยาว มโนราห์ การทำกรอบรูปวิทยาศาสตร์ การทำขนมเดือนสิบ ฯลฯ ทำให้โรงเรียนมี โอกาสในการจัดการศึกษาอย่างหลากหลาย

ข้อจำกัด คือ ผู้ปกครองใช้เวลาหลังฤดูทำนาประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ทำให้ไม่มีเวลาในการดูแลและกวดขันนักเรียนในการเรียน และผู้ปกครองส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา จึงไม่สามารถดูแลและช่วยเหลือนักเรียนในการเรียนได้อย่างเต็มที่

2. รูปแบบกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน

สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 ในปีการศึกษา 2551 และชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5-6 ในปีการศึกษา 2552 โดยได้ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและการทดลองใช้แล้ว เรียบเรียงโดยยึดกระบวนการ PDCA เป็นแกนหลัก แล้วมาบูรณาการกับทฤษฎีการเรียนรู้ และกระบวนการเรียนรู้ แล้วนำมาปรับให้เหมาะกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น โดยมุ่งหวังให้โรงเรียนได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน มีดังนี้

รูปแบบกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน

ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผน Plan ได้ดำเนินการดังนี้

1 สร้างความตระหนักให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของการอ่าน ผู้ศึกษาได้จัดกิจกรรมเพื่อสร้างความตระหนัก ดังนี้

1.1 จัดเวทีเสวนาครูกับผู้ปกครอง ถึงความสำคัญของการอ่าน มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1.1.1 จัดทำหนังสือเชิญประชุมผู้ปกครอง ให้ทราบล่วงหน้า ก่อน 3 วัน พร้อมแนบประเด็นที่จะนำมาเสวนาด้วย

1.1.2 จัดสถานที่ในการจัดเวทีเสวนา โดยจัดเป็นวงกลม พุดคุยแบบไม่เป็นทางการ ครุ่นั่งสลับกับผู้ปกครอง ผู้ศึกษาเป็นผู้ดำเนินการเสวนา เปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นโดยใช้คำถามกระตุ้นให้พูด ประเด็นที่ใช้ในการเสวนา มีดังนี้

- 1) การอ่านมีความสำคัญกับการดำเนินชีวิตประจำวันหรือไม่ ร่วมกันแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ได้จากการอ่านและการไม่อ่านหนังสือ
- 2) การอ่านหนังสือส่งผลต่อตนเอง ท้องถิ่น สังคม ประเทศชาติ อย่างไรบ้าง
- 3) การไม่อ่านหนังสือจะส่งผลต่อตนเอง ท้องถิ่น สังคม ประเทศชาติอย่างไร
- 4) เปรียบเทียบผลดี ผลเสีย ของการอ่านและการไม่อ่านหนังสือต่อตนเอง สังคมและประเทศชาติ

5) ยกตัวอย่างบุคคลในชุมชนที่ประสบความสำเร็จในชีวิต หน้าที่การงาน พวกเขาทำอย่างไรบ้าง ในหัวข้อต่อไปนี้

- (1) ความขยันหมั่นเพียร
- (2) ความมีระเบียบวินัยในตนเอง
- (3) ความอดทน
- (4) นิสัยใฝ่รู้
- (5) ความประหยัด

6) ระบุให้ข้อมูลบางประเด็นจากการสัมภาษณ์กับผู้ปกครอง เช่น การดูโทรทัศน์กับการอ่านหนังสือ

7) ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการส่งเสริมการอ่านให้แก่บุตรหลาน สรุปเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

1.1.3 จัดให้มีอาหารและเครื่องดื่มบริการ

1.1.4 จัดครู 2 คน นั่งข้างหลังผู้ปกครอง จัดบันทึกการเสวนา

ผลการจัดเวทีเสวนาของผู้ปกครองและครู

ผู้ปกครองและคณะครูได้ร่วมกันอภิปรายในประเด็นต่าง ๆ พอสรุปได้ดังนี้

1 ผู้ปกครองและครูทุกคน มีความเห็นตรงกันว่า การอ่านหนังสือ มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตเป็นอย่างมาก โดยให้เหตุผลว่า ในปัจจุบันสังคมมีความเจริญ จึงต้องอ่านหนังสือให้มากจึงจะมีความรู้เท่าทันกับสภาพปัจจุบัน ทำให้การประกอบอาชีพมีความก้าวหน้าขึ้น เช่น การใช้ปุ๋ย การพัฒนาที่ดินให้สมบูรณ์ ประสบการณ์ที่ได้จากการไม่อ่านหนังสือแล้วเกิดความผิดพลาดขึ้น เช่น การกินยาซึ่งเป็นยาก่อนอาหาร แต่กลับมากินหลังอาหาร เพราะจำว่า เจ้าหน้าที่อนามัย อธิบายอย่างนั้น แต่เมื่อลูกมาอ่านฉลากยา พบว่า เป็นยาหลังอาหาร จึงได้ปรับเปลี่ยนการกินเสียใหม่ ให้ถูกต้อง ถ้าคนในประเทศทุกคนชอบอ่านหนังสือ ผู้ปกครองเห็นว่า ประเทศชาติจะเจริญก้าวหน้า โรงเรียนก็ไม่ต้องสอนหนังสือมาก ครูก็ไม่ต้องเฝ้าดูนักเรียนอ่าน เพราะเห็นแบบอย่างการอ่านจากผู้ใหญ่

2 ปัญหาและอุปสรรคที่ผู้ปกครองไม่ค่อยได้อ่านหนังสือ คือ หนังสือราคาแพง ไม่มีหนังสืออ่าน และไม่มีเวลาอ่าน ทำงานหนัก ทำให้เหนื่อย กลับจากทำงานอยากนอนพัก และทำให้ไม่ค่อยได้ดูแลลูกด้วย

3 วิธีการส่งเสริมให้ลูกอ่านหนังสือ ตามที่ผู้ปกครองและคณะครูได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น พอสรุปได้ดังนี้

- 3.1 พ่อแม่ควรอ่าน เพื่อเป็นแบบอย่าง
- 3.2 ควรปิดโทรทัศน์เวลาให้ลูกอ่านหนังสือ
- 3.3 ควรเฝ้าดูอย่างใกล้ชิด ให้คำแนะนำ หรือสอนข้อความที่ลูกอ่านไม่ได้
- 3.4 ไม่ควรให้ลูกเที่ยวเล่นมากเกินไป
- 3.5 ชื้อหนังสือให้ลูกอ่าน ตามที่ลูกสนใจ

1.2 จัดเวทีสนทนากับนักเรียน มีขั้นตอนการจัดเสวนา ดังนี้

1.2.1 แจ้งให้นักเรียนทราบล่วงหน้าก่อน 3 วัน โดยเล่ารายละเอียดของกิจกรรมให้ทราบ และให้นักเรียนเตรียมข้อมูล เพื่อใช้มาร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

1.2.2 จัดเวทีเสวนา โดยจัดเป็นวงกลม ผู้ศึกษาเป็นผู้ดำเนินการจัดเสวนา ใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นทุกคน ให้ครูบันทึกการเสวนา ประเด็นที่ใช้ในการสนทนามีดังนี้

- 1) การอ่านมีความจำเป็นกับชีวิตของนักเรียนหรือไม่
- 2) การอ่านหนังสือส่งผลดีต่อตัวนักเรียนอย่างไร
- 3) การไม่อ่านหนังสือส่งผลเสียต่อนักเรียนอย่างไรและต่อประเทศชาติอย่างไร

4) ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของผลดีและผลเสียของการอ่านและไม่อ่านหนังสือ

5) ปัญหาในการอ่านมีอะไรบ้าง มีวิธีการแก้ปัญหาอย่างไรบ้าง

6) ศึกษารูปแบบพฤติกรรมของเพื่อนที่ประสบความสำเร็จในการเรียน นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นว่าบุคคลเหล่านั้นทำอย่างไร ปฏิบัติเช่นไรในหัวข้อต่อไปนี้

- (1) นิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน
- (2) ความขยันหมั่นเพียร
- (3) ความอดทน
- (4) ความมีระเบียบวินัยในตนเอง

7) ครูเล่านิทานเกี่ยวกับความสำเร็จของการอ่านให้นักเรียนฟัง

8) นักเรียนและครูร่วมกันสรุปถึงผลดีของการอ่านหนังสือ

ผลการจัดเวทีเสวนาของนักเรียน

จากอภิปราย ของนักเรียน สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1 นักเรียนทุกคน เห็นว่าการอ่านมีความสำคัญต่อการเรียนและการดำรงชีวิตประจำวัน

2 ปัญหาในการอ่านหนังสือ พอสรุปได้ดังนี้

- 2.1 ไม่ชอบอ่าน ชอบดูโทรทัศน์ วิดีโอมากกว่า
- 2.2 ชอบไปเล่นกับเพื่อนมากกว่าการอ่านหนังสือ
- 2.3 ไม่มีหนังสือที่ชอบ
- 2.4 ลืมอ่าน (ไม่ได้คิดถึงหนังสือในขณะที่อยู่บ้าน)
- 2.5 มีการบ้านมาก

3 เมื่อให้นักเรียนศึกษาพฤติกรรมของเพื่อนที่ประสบความสำเร็จ นักเรียนสรุปได้ดังนี้

- 3.1 ขยันอ่าน ขยันเรียน
- 3.2 ตั้งใจเรียน ขณะที่เรียนหนังสือ
- 3.3 ทำการบ้านเสมอ

2. คัดวิเคราะห์ อย่างเป็นระบบ ถึงสาเหตุและผลของการอ่านและไม่อ่านหนังสือ

นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ถึงสาเหตุของการไม่อ่านหนังสือและผลที่เกิดจากการไม่อ่านหนังสือ และแนวทางในการแก้ปัญหา รวมทั้งวิธีการอ่านหนังสือที่ถูกต้อง ครูให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีอ่านหนังสือที่ถูกต้อง

ผลจากการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน มีดังนี้

2.1 นักเรียนได้ให้เหตุผลของการไม่อ่านหนังสือ โดยนักเรียนสามารถให้เหตุผลได้คนละมากกว่า 1 สาเหตุ ไว้ดังนี้

- 1) ไม่ชอบอ่านหนังสือ ชอบดูโทรทัศน์มากกว่า ดูโทรทัศน์แล้วรู้สึกสนุก ได้เห็นรูปภาพด้วย เห็นเหมือนของจริง ดูแล้วตื่นเต้น ไม่เบื่องาน
- 2) ไปเล่นกับเพื่อนสนุกกว่าอ่านหนังสือ กิจกรรมที่เล่นกับเพื่อนได้แก่ ปลูกผัก หน่อกะเจ้ ปั่นจักรยานแข่งกัน จำนวน 12 คน
- 3) อ่านแล้วไม่เข้าใจ ทำให้ไม่อยากอ่าน
- 4) มีการบ้านมาก ต้องใช้เวลาทำการบ้าน ครั้งละประมาณ 1 ชั่วโมง
- 5) ต้องช่วยผู้ปกครองทำงานบ้าน เช่น นักเรียน จำนวน 4 คน ต้องตัดหญ้าให้วัว ล้างจานและหุงข้าว 5 คน และช่วยเลี้ยงนอน 3 คน
- 6) ไม่มีหนังสือที่ชอบ
- 7) ชอบเล่นกีฬามากกว่าอ่านหนังสือ
- 8) เมื่อไม่อ่านหนังสือ พ่อแม่ก็ไม่ทำอะไร จึงไม่อ่าน
- 9) ที่บ้านไม่มีใครอ่านหนังสือเลยสักคน ทำให้ไม่อยากอ่าน
- 10) ไม่ชอบครูที่สอน ทำให้ไม่อยากอ่านหนังสือ
- 11) ห้องสมุดควรมีหนังสือมาก ๆ ด้วย

2.2 นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นถึงผลที่เกิดจากการไม่อ่านหนังสือ ดังนี้

- 1) สอบได้คะแนนน้อย
- 2) อ่านหนังสือไม่คล่อง
- 3) มีความรู้รอบตัวน้อย
- 4) ทำให้ไม่กล้าตอบคำถามของครู
- 5) ไม่ชอบเรียนหนังสือ เพื่อการเรียน
- 6) ทำการบ้านไม่ถูก
- 7) ไม่ทันเหตุการณ์
- 8) เขียนหนังสือผิดมาก
- 9) พูดยาวไม่คล่อง

2.3 นักเรียนและครูร่วมกันแสดงความคิดเห็นถึงแนวทางในการแก้ปัญหาการไม่อ่านหนังสือ ดังนี้

- 1) ลดการเที่ยว การเล่นเกม และการดูโทรทัศน์
- 2) อ่านหนังสือทุกเล่มที่พบ

- 3) ให้พ่อ หรือแม่อยู่เป็นเพื่อนในขณะที่อ่าน
- 4) จัดทำตารางการอ่านของตนเอง จัดทำแบบตารางเรียน
- 5) ถ้าอ่านแล้วไม่เข้าใจให้ถามครูทันที
- 6) ให้โรงเรียนหรือพ่อแม่ ซื้อหนังสือที่ชอบอ่านมาให้
- 7) โรงเรียนควรมีรางวัลให้กับนักเรียนที่อ่านมาก
- 8) ให้ครูเล่าเรื่องในหนังสือให้ฟัง

3. สร้างแนวทางการปฏิบัติและกำหนดกิจกรรมการอ่านที่เหมาะสมกับตนเองและท้องถิ่น

3.1 นักเรียนร่วมกันกำหนดแนวปฏิบัติในการพัฒนาการอ่านหนังสือของตนเอง สรุปเป็นของกลุ่ม กำหนดปฏิทิน และตารางการอ่านของนักเรียนเป็นรายบุคคลตามความต้องการของนักเรียน ดังนี้

- 1) อ่านหนังสือทุกวัน
- 2) ลดการดูโทรทัศน์ในช่วงเวลาใดก็ได้ อย่างน้อยวันละ 30 นาที – 1 ชั่วโมง
- 3) บอกพ่อและแม่หรือผู้ปกครองไม่ให้เปิดโทรทัศน์ในขณะที่ลูกจะอ่านหนังสือ
- 4) ให้พ่อ หรือ แม่ หรือพี่ นั่งเป็นเพื่อนในขณะที่อ่านหนังสือ เพราะถ้าอ่านไม่ได้จะ
ได้ถามทันที

- 5) จัดทำตารางการอ่านของนักเรียนแต่ละคน นำไปใช้ขณะอ่านหนังสือที่บ้าน
- 6) อ่านหนังสือในโรงเรียนให้ได้วันละอย่างน้อย 10 นาที
- 7) ให้เพื่อนช่วยเพื่อน
- 8) จัดห้องสมุดให้น่าเข้าไปใช้บริการ ห้องสมุดจัดกิจกรรมมาก ๆ

3.2 ช่วยกันจัดบรรยากาศในโรงเรียนให้เอื้อต่อการอ่าน โดยจัดที่นั่งใต้ต้นไม้เพิ่มขึ้น 4 จุด จัดแปลงดอกไม้อยู่ใกล้ ๆ ที่นั่งอ่านหนังสือ จัดบริการห้องสมุดเคลื่อนที่

3.3 นักเรียนคัดเลือกหนังสือที่ตนเองสนใจ ตามบัญชีรายชื่อหนังสือที่ครูให้และนักเรียนเสนอรายชื่อหนังสือที่สนใจเพิ่มเติม เพื่อให้ครูจัดซื้อจัดหาไว้ในห้องสมุดโรงเรียน

3.4 ผู้ศึกษานำเสนอข้อมูลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ต่อนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเลือก เป็นกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ดังนี้

- 1) กิจกรรมการเล่านิทาน
- 2) กิจกรรมแนะนำหนังสือ
- 3) กิจกรรมเล่าเรื่องจากหนังสือ
- 4) กิจกรรมสนทนาเรื่องหนังสือ
- 5) กิจกรรมตอบปัญหาจากหนังสือ

- 6) กิจกรรมจัดนิทรรศการหนังสือ
- 7) กิจกรรมภาษาไทยวันละคำ
- 8) กิจกรรมไฉ่วาทิ
- 9) กิจกรรมการประกวดขียนักอ่าน
- 10) กิจกรรมค่ายเยาวชนรักการอ่าน

ให้นักเรียนแต่ละคนตรวจสอบข้อมูล ความรู้ วิธีการ และทางเลือกของตนเองในการพัฒนาการอ่านว่าวิธีใด จะส่งผลดีและเหมาะสมกว่ากันทั้งต่อตนเองและผู้อื่น เสนอในที่ประชุม จัดเรียงลำดับกิจกรรมที่นักเรียนสนใจมากที่สุดจนถึงน้อยที่สุด โดยโรงเรียนเลือกจัดกิจกรรมที่นักเรียนส่วนใหญ่เลือก จำนวน 5 กิจกรรม

ผลการคัดเลือกกิจกรรม

นักเรียนได้คัดเลือกกิจกรรม นำเสนอ คนละ 5 กิจกรรม และคัดเลือกกิจกรรมที่นักเรียนคัดเลือกมากที่สุดตามลำดับดังนี้

- 1) กิจกรรมการเล่านิทาน
- 2) กิจกรรมแนะนำหนังสือ
- 3) กิจกรรมเล่าเรื่องจากหนังสือ
- 4) กิจกรรมการประกวดขียนักอ่าน
- 5) กิจกรรมค่ายเยาวชนรักการอ่าน

4 แต่งตั้งคณะทำงาน จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน กำหนดปฏิทิน เตรียมวัสดุ อุปกรณ์ ที่เกี่ยวข้องให้พร้อม

ขั้นที่ 2 การปฏิบัติ DO ดำเนินการดังนี้

ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมการอ่านด้วยความมั่นใจ โดยใช้กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ที่นักเรียนร่วมกันคัดเลือก เป็นกิจกรรมสนใจ หรือสร้างความสนใจของนักเรียน ทำให้นักเรียนสนใจที่จะอ่านหนังสือ

- 1) กิจกรรมการเล่านิทาน
- 2) กิจกรรมแนะนำหนังสือ
- 3) กิจกรรมเล่าเรื่องจากหนังสือ
- 4) กิจกรรมการประกวดขียนักอ่าน
- 5) กิจกรรมค่ายเยาวชนรักการอ่าน

มีรายละเอียดในการดำเนินงาน ดังนี้

1) กิจกรรมเล่านิทาน

- (1) วิธีการเล่านิทาน เล่าโดยใช้หนังสือภาพประกอบ ใช้หุ่นมือ เล่าปากเปล่า
- (2) ระยะเวลา วันพุธ ตอนเที่ยง เดือนละ 3 ครั้ง ใช้เวลา ประมาณ 10 นาทีจำนวน 12 ครั้ง
- (3) ผู้ดำเนินการเล่า ครูสุคนธ์ เนตรนพรัตน์ จำนวน 4 ครั้ง ครูสาตี ขุนชู จำนวน 4 ครั้ง รับอาสาสมัคร จากนักเรียนกลุ่มทดลอง จำนวน 4 ครั้ง
- (4) การประเมินผล ใช้แบบสอบถามความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเล่านิทาน และสุ่มให้ตัวแทนนักเรียน 4 คน เล่านิทานย้อนกลับจากนิทานที่นักเรียนได้ฟัง
- (5) ผลการดำเนินงาน ผู้ศึกษาได้สอบถามความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถาม มีผลการดำเนินงานดังนี้

รายการที่ศึกษา	ผลการศึกษาความพึงพอใจเฉลี่ย	การแปลผล
1 ระยะเวลาที่ใช้ในการเล่านิทานแต่ละครั้งมีความเหมาะสม	3.54	มาก
2 สถานที่มีความเหมาะสม	4.51	มากที่สุด
3 วิธีการเล่านิทานน่าสนใจ ทำให้สนุก	4.02	มาก
4 ผู้เล่านิทาน เล่าได้อย่างคล่องแคล่ว ชัดเจน	4.10	มาก
5 นิทานที่คัดเลือกมาเล่ามีข้อคิดและเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์	4.10	มาก
6 หนังสือ หรือหุ่นมือ หรืออุปกรณ์ที่นำมาใช้ประกอบการเล่านิทาน น่าสนใจ ทำให้เข้าใจนิทานได้ดีขึ้น	4.10	มาก
7 นักเรียนมีความสุขในขณะที่ฟังนิทาน	4.80	มากที่สุด
8 เมื่อนักเรียนฟังนิทานแล้ว ทำให้นักเรียนอยากอ่านหนังสือนิทานเล่มนั้นอีกครั้ง	4.80	มากที่สุด
9 การฟังนิทาน ทำให้นักเรียนชอบอ่านหนังสือมากขึ้น	4.60	มากที่สุด
10. อยากให้มีเล่านิทาน บ่อยขึ้นกว่าเดิม	3.90	มาก
เฉลี่ย	4.24	มาก

นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมเล่านิทาน อยู่ในระดับมาก และนักเรียนสามารถเล่านิทานย้อนกลับได้เป็นอย่างดี นักเรียนจะมีความสุขมากที่สุดในขณะที่ฟังนิทาน

2) กิจกรรมเล่าเรื่องจากหนังสือ

- (1) วิธีดำเนินการ นัดหมายนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง คัดเลือกหนังสือที่จะนำมาเล่าเรื่องก่อน 1 สัปดาห์ ให้ผู้รับผิดชอบเล่าเรื่องได้เตรียมตัว
- (2) ระยะเวลา ใช้เวลาครั้งละประมาณ 15 – 20 นาที ในตอนเที่ยงของวันศุกร์ จำนวน 10 ครั้ง
- (3) ผู้ดำเนินการ ครูศุคนธ์ เนตรนพรัตน์ ครูจิราภรณ์ ศรีสุวรรณวิเชียร
- (4) การประเมินผล ใช้แบบสอบถามความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเล่าเรื่องจากหนังสือ ของนักเรียน
- (5) ผลการดำเนินงาน

รายการที่ศึกษา	ผลการศึกษาความพึงพอใจเฉลี่ย	การแปลผล
1 ระยะเวลาที่ใช้ในการเล่าเรื่องจากหนังสือแต่ละครั้งมีความเหมาะสม	3.60	มาก
2 สถานที่มีความเหมาะสม	4.51	มากที่สุด
3 วิธีการเล่าเรื่องน่าสนใจ ทำให้สนุก	3.96	มาก
4 ผู้เล่าเรื่องหนังสือ เล่าได้อย่างคล่องแคล่ว ชัดเจน	4.10	มาก
5 หนังสือที่คัดเลือกมาเล่ามีข้อคิดและเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์	4.60	มากที่สุด
6 หนังสือที่นำมาเล่าน่าสนใจ	4.60	มากที่สุด
7 นักเรียนมีความสุขในขณะที่ฟัง การเล่าเรื่องหนังสือ	4.35	มาก
8 เมื่อนักเรียนฟังการเล่าเรื่องหนังสือแล้ว ทำให้นักเรียนอยากอ่านหนังสือนิทานเล่มนั้น	4.51	มากที่สุด
9 การฟังเรื่องเล่าจากหนังสือ ทำให้นักเรียนชอบอ่านหนังสือมากขึ้น	4.53	มากที่สุด
10. อยากให้มีการจัดกิจกรรมเล่าเรื่องจากหนังสือต่อไป	3.90	มาก
เฉลี่ย	4.27	มาก

นักเรียนมีความพึงพอใจกิจกรรมนี้อยู่ในระดับมาก และพบว่าหนังสือที่นำมาเล่าเรื่อง จะมีนักเรียนยืมอ่านทุกเล่ม

3) กิจกรรมแนะนำหนังสือ

(1) วิจัยดำเนินการ แนะนำหนังสือ โดยแนะนำชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่ง ปีที่แต่งและเรื่องย่อเล็กน้อย

(2) ระยะเวลา ทุกวันจันทร์ พุธ ศุกร์ หน้าแถวตอนเช้า ใช้เวลาครั้งละประมาณ 5 นาที

(3) ผู้ดำเนินการ ครูเพ็ญศรี ชูช่วย นางจิราภรณ์ ศรีสุวรรณวิเชียร และนักเรียนทั่วไปที่อาสาสมัคร

(4) การประเมินผล ใช้แบบสอบถามความพึงพอใจต่อกิจกรรมการแนะนำหนังสือของนักเรียน

(5) ผลการดำเนินกิจกรรม

รายการที่ศึกษา	ผลการศึกษาความพึงพอใจเฉลี่ย	การแปรผล
1 ระยะเวลาที่ใช้ในการแนะนำหนังสือแต่ละครั้งมีความเหมาะสม	4.60	มากที่สุด
2 สถานที่มีความเหมาะสม	3.90	มาก
3 วิธีการแนะนำหนังสือน่าสนใจ	3.96	มาก
4 ผู้แนะนำหนังสือ แนะนำหนังสือได้ถูกต้อง คล่องแคล่ว ชัดเจน	3.90	มาก
5 หนังสือที่คัดเลือกมาแนะนำ มีข้อคิดและเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์	4.60	มากที่สุด
6 หนังสือที่นำมาแนะนำ มีหลายประเภท	4.36	มาก
7 นักเรียนมีความสุขในขณะที่ฟัง การแนะนำหนังสือ	3.85	มาก
8 เมื่อนักเรียนฟังการแนะนำหนังสือแล้ว ทำให้นักเรียนอยากอ่านหนังสือนิทานเล่มนั้น	4.38	มาก
9 การฟังการแนะนำหนังสือแล้ว ทำให้นักเรียนชอบอ่านหนังสือมากขึ้น	4.15	มาก
10. อยากให้มีการจัดกิจกรรมแนะนำหนังสือต่อไป	3.90	มาก
เฉลี่ย	4.18	มาก

นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการแนะนำหนังสือ อยู่ในระดับมาก นักเรียนนักเรียนพอใจที่ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมครั้งละ 5 นาที แต่ก็ไม่ค่อยพอใจที่จัดที่หน้าเสาธง เนื่องจาก

โรงเรียนจัดกิจกรรมหน้าเสาธงหลายกิจกรรม ทำให้ความสนใจต่อการจัดกิจกรรมแนะนำหนังสือลดลง อีกทั้งอากาศในขณะเช้าแถวเริ่มร้อน ทำให้นักเรียนมีสมาธิลดลง รวมทั้งระบบเครื่องขยายเสียงที่ไม่มีประสิทธิภาพ ดังข้าง ไม่ดังข้าง เป็นปัจจัยหนึ่งด้วยที่ทำให้การจัดกิจกรรมได้รับความสนใจน้อยกว่ากิจกรรมอื่น ๆ ดังนั้น ในการจัดกิจกรรมแนะนำหนังสือควรจะคัดเลือกสถานที่ที่อากาศดี มีกิจกรรมอื่น ๆ ไม่มาก และควรเป็นเวลาที่นักเรียนมาอยู่รวมกันมาก ๆ

4) กิจกรรมยอคนักอ่าน

(1) วิธีดำเนินการ

-ประกาศรายชื่อหนังสือในห้องสมุด

-ชี้แจงรายละเอียดของกิจกรรมให้นักเรียนทราบ

-นักเรียนยืมหนังสือหรือเข้าไปอ่านหนังสือในห้องสมุด ให้ยืม ครั้งละ 1 เล่ม เป็นเวลา 5 วัน เมื่อนักเรียนอ่านเสร็จหรือหมดเวลา ยืม ให้คืนหนังสือพร้อมบันทึกการอ่านให้แก่ครู บรรณารักษ์

-นักเรียนอ่านหนังสือจากแหล่งอื่น ๆ พร้อมบันทึกการอ่าน ส่งครู บรรณารักษ์

- ครูตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน เก็บข้อมูลการการอ่าน หนังสือ

- ยกย่อง นักเรียนยอคนักอ่าน พร้อมให้รางวัล

(2) ระยะเวลา เดือน ธันวาคม 2551 - มิถุนายน 2552

(3) ผู้ดำเนินการ ครูอุพิน เทพเกลี้ยง ครูเพ็ญศรี ชูช่วย

(4) การประเมินผล ตรวจสอบบันทึกการอ่าน เพื่อดูความก้าวหน้าในการอ่านของ นักเรียนรายบุคคล และคู่มือการยืมหนังสือของนักเรียน

(5) ผลการประเมิน จากการตรวจสอบบันทึกการอ่านของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง มีผลการดำเนินงานดังนี้

สถิติการอ่านหนังสือของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง เก็บข้อมูลจากการบันทึกการอ่านของนักเรียน

เวลา	สถิติการอ่านหนังสือของนักเรียน กลุ่มตัวอย่าง (เล่ม)	หมายเหตุ
ธันวาคม	113	
มกราคม	124	
กุมภาพันธ์	108	นักเรียนต้องเตรียมตัวสอบ O-NET
มีนาคม	72	นักเรียนต้องเตรียมตัวสอบปลายปี
เมษายน	-	ไม่เก็บข้อมูลเนื่องจากปิดภาคเรียน
พฤษภาคม	83	
มิถุนายน	106	

จากตาราง จะเห็นได้ว่านักเรียนยืมหนังสืออ่านมากขึ้น และสามารถสรุปใจความสำคัญของหนังสือที่อ่านได้

5) กิจกรรมค่ายเยาวชนรักการอ่าน

(1) วิธีดำเนินการ ประชาสัมพันธ์การเข้าค่ายเยาวชนรักการอ่านให้นักเรียน และผู้ปกครองทราบ รับสมัครนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม เตรียมเอกสาร ประสานวิทยากร เตรียมสถานที่เข้าค่ายเยาวชนรักการอ่าน 2 วัน

(2) ระยะเวลา 4 - 5 มิถุนายน 2552

(3) ผู้ดำเนินการ นางจิราภรณ์ ศรีสุวรรณวิเชียรและคณะครู 5 คนวิทยากร

ภายนอก 2 คน

(4) การประเมินผล ใช้แบบสอบถามความพึงพอใจต่อกิจกรรมค่ายเยาวชนรักการอ่านของนักเรียน

(5) ผลการดำเนินการ จากการสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างต่อการจัดกิจกรรมค่ายเยาวชนรักการอ่าน มีผลความพึงพอใจ ดังนี้

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจเฉลี่ย	การแปลผล
1. ระยะเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม	4.10	มาก
2. กิจกรรมที่ใช้ในการจัด กิจกรรม	4.25	มาก
3. วิทยากรและคณะกรรมการดำเนินกิจกรรม มีความรู้ความสามารถ และถ่ายทอดความรู้ได้เข้าใจ	4.36	มาก
4. หนังสือที่จัดให้มีเพียงพอและน่าสนใจ	4.51	มากที่สุด
5. สถานที่มีความเหมาะสม	4.60	มากที่สุด
6. ความร่วมมือของสมาชิกภายในกลุ่ม	4.58	มากที่สุด
7. การนำเสนอของแต่ละกลุ่มน่าสนใจ	4.85	มากที่สุด
8. การจัดกิจกรรมนี้ ทำให้เห็นคุณค่าของการอ่านมากขึ้น	4.60	มากที่สุด
9. การจัดกิจกรรมนี้ ทำให้ได้อ่านหนังสือเพิ่มมากขึ้น	4.52	มากที่สุด
10. การจัดกิจกรรมนี้ ทำให้สนใจและชอบ อ่านหนังสือมากขึ้น	4.68	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.51	มากที่สุด

จากตารางพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในการเข้าค่าย ระดับมากที่สุด เนื่องจากการจัดกิจกรรมครั้งนี้ได้จัดเป็นครั้งแรก มีการเตรียมความพร้อมในการจัดกิจกรรมเป็นอย่างดี คณะวิทยากรมีความสามารถในการดำเนินการจัดกิจกรรมมาก นักเรียนจะตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา การจัดกิจกรรมจะให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมตลอดเวลา อีกทั้งนักเรียนทุกคนให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมเป็นอย่างมาก และนักเรียนทุกคนเห็นว่าการจัดกิจกรรมนี้ทำให้สนใจและชอบอ่านหนังสือมากขึ้น ทั้งนี้เพราะนักเรียนเข้าใจเนื้อหาของหนังสือได้ดีขึ้น วิเคราะห์หนังสือได้ และเข้าใจเจตนารมณ์ของผู้เขียนมากขึ้น รู้ลึกซึ้งซึ่งในอรรถรสของหนังสือและมีความสนุกสนานกับเนื้อหาสาระของเรื่องที่อ่าน

ขั้นที่ 3 ประเมินผลการอ่านเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง (Check)

การประเมินความก้าวหน้าพฤติกรรมการอ่าน ของนักเรียน ประเมินโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการอ่าน โดยนักเรียน ครูและผู้ปกครอง บันทึกผลการสังเกต เดือนละ 1 ครั้ง

ขั้นที่ 4 ขั้นปรับปรุงและพัฒนา(Action) ดำเนินการดังนี้

4.1 การปรับปรุงงานอยู่เสมอนกลายเป็นนิสัย ดำเนินการโดย ครูและผู้ปกครองสังเกตพฤติกรรมการอ่านของนักเรียน และตรวจผลการบันทึกการอ่านของนักเรียนแล้ว หากนักเรียนยังบกพร่องในส่วใด ก็แจ้งให้นักเรียนทราบและให้เสนอแนวทางในการปรับปรุงด้วย

4.2 ประเมินลักษณะนิสัยรักการอ่านของนักเรียนโดยใช้แบบสอบถามลักษณะนิสัยรักการอ่าน

4.3 ประเมินผลรวมให้เกิดความภาคภูมิใจ เมื่อโครงการเสร็จสิ้น โดย

1) จัดเวทีเสวนาร่วมกันระหว่างผู้ปกครอง ครู และนักเรียน ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ถึงพฤติกรรมการอ่านของนักเรียน ผลดีผลเสียที่เกิดจากการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโดยใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน

2) แสดงผลงานของนักเรียน

3) นักเรียนร่วมกันเล่าถึงหนังสือที่ตนเองอ่านแล้วประทับใจ

4) เสนอแนะแนวทางในการพัฒนากระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน

3 ผลการพัฒนาระบบการพัฒนานิสัยรักการอ่าน

3.1 ประสิทธิภาพของระบบการพัฒนานิสัยรักการอ่าน

ผู้ศึกษาได้หาประสิทธิภาพของระบบการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 ในปีการศึกษา 2551 และชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5-6 ในปีการศึกษา 2552 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน มีผลการประเมินระหว่างเรียนและหลังเรียน ดังปรากฏในตารางที่ 4

ตาราง 4 แสดงผลการหาประสิทธิภาพของระบบการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน
โรงเรียนบ้านโคกโดน

ผลการประเมิน	ร้อยละ	เกณฑ์
ผลการประเมินที่ได้ในระหว่างทดลองใช้ระบบการพัฒนา นิสัยรักการอ่าน	82.54	75
ผลการประเมินที่ได้หลังทดลองใช้ระบบการพัฒนา นิสัยรักการอ่าน	84.28	75

จากตาราง พบว่า ผลการประเมินของนักเรียนระหว่างเรียนโดยใช้ระบบการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 82.54 และผลการประเมินหลังการใช้ระบบการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดนมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 84.28 เมื่อเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน 75/75 แล้วปรากฏว่าระบบการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ 82.54/84.28

3.2 ศึกษาผลการใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน

1) สภาพการอ่านของนักเรียน ตามความคิดเห็นของนักเรียน

ผู้ศึกษาได้สัมภาษณ์แบบเจาะลึกถึงสภาพการอ่านของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 20 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่ผู้ศึกษาได้จัดทำขึ้น เปรียบเทียบข้อมูลก่อนและหลังการใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ความถี่ และวิเคราะห์เนื้อหา ได้ผลดังนี้

(1) นักเรียนกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 12 คน เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 8 คน ในปีการศึกษา 2551 และเป็นนักเรียนที่กำลังเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 12 คน เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 8 คน ดังปรากฏในตารางที่ 5

ตาราง 5 แสดงถึงจำนวนนักเรียนและชั้นเรียนที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2551- 2552

ปีการศึกษา	ประถมศึกษาปีที่ 4	ประถมศึกษาปีที่ 5	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2551	12	8	-
2552	-	12	8

ตาราง 6 แสดงการอยู่อาศัยของนักเรียน

การอยู่อาศัย	จำนวน
1. พ่อ แม่	16
2. พ่อ หรือ แม่	2
3. ปู่ ย่า ตา ยาย หรือ ญาติ	2

จากตาราง พบว่านักเรียนส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับพ่อ แม่

ตาราง 7 เปรียบเทียบสภาพการอ่านหนังสือของนักเรียนนอกเหนือจากการเรียนใน ห้องเรียน

สภาพการอ่าน	ก่อนการใช้	หลังการใช้
	กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน	กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน
นักเรียนอ่านหนังสือ นอกเหนือจากที่เรียนในห้องเรียน	12	20
นักเรียนไม่อ่านหนังสือ นอกเหนือจากการเรียนในห้อง	8	-

จากตาราง แสดงให้เห็นว่าหลังจากนำกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านมาใช้แล้วนักเรียนอ่านหนังสือนอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียนทุกคน

ตาราง 8 แสดงความถี่ในการอ่านหนังสือนอกเหนือจากที่เรียนในห้องเรียนของนักเรียน

ความถี่ในการอ่าน	ก่อนการใช้	หลังการใช้
	กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน	กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน
1.อ่านทุกวัน	-	6
2.สัปดาห์ละ 4-6 วัน	-	10
3.สัปดาห์ละ 2-3 วัน	3	4
4. สัปดาห์ละ 1 วัน	4	-
5.อ่านเดือนละ 1-2 วัน	5	-

จากตาราง พบว่า หลังจากการใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน นักเรียนอ่านหนังสือมากขึ้น

ตาราง 9 แสดงระยะเวลาที่นักเรียนใช้ในการอ่านโดยเฉลี่ยแต่ละวัน

ระยะเวลาที่ใช้ในการอ่านแต่ละครั้ง โดยเฉลี่ย	ก่อนการใช้ กระบวนการพัฒนานิสัยรัก การอ่าน	หลังการใช้ กระบวนการพัฒนานิสัย รักการอ่าน
1 - 15 นาที	12	-
15 - 30 นาที	10	5
30 - 1 ชั่วโมง	-	12
1 ชั่วโมงขึ้นไป	-	3

จากตาราง พบว่าหลังจากการใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนแล้ว นักเรียนใช้เวลาในการอ่านในแต่ละครั้งโดยเฉลี่ยเพิ่มมากขึ้น

(2) ศึกษาเวลาที่นักเรียนใช้อ่านหนังสือ ก่อนใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน พบว่า มีนักเรียนใช้เวลาอ่านหนังสือในตอนเที่ยง และก่อนนอน จำนวน 8 คน และใช้เวลาในตอนเย็น และตามที่มีเวลาอ่านอีก 4 คน แต่เมื่อนำกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านมาใช้ พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 20 คน จะอ่านหนังสือทุกคน โดยจะใช้เวลาว่างในแต่ละวันอ่านหนังสือ จำนวน 12 คน อีก 4 คน จะใช้เวลาตอนเที่ยงวันและอีก 4 คน จะใช้เวลาก่อนนอน

(3) ศึกษาประเภทของหนังสือที่นักเรียนชอบอ่านนอกเหนือจากเวลาเรียนทั้งก่อนและหลังใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านมีผลการศึกษาไม่แตกต่าง เรียงตามลำดับ จากมากไปน้อย ดังนี้

- 1 หนังสือเรียน
- 2 หนังสือการ์ตูน
- 3 หนังสือพจนานุกรม เลิกกลับ นักสืบ
- 4 หนังสือประวัติศาสตร์
- 5 หนังสือวรรณคดี
- 6 หนังสือนิทาน
- 7 หนังสือพิมพ์รายวัน
- 8 หนังสือนวนิยาย
- 9 หนังสือเรื่องสั้น
- 10 หนังสือวิทยาศาสตร์การทดลอง
- 11 หนังสือไสยศาสตร์ ผี ทำนายฝัน ดูดวง
- 12 หนังสือประติมากรรมของเล่น

13 หนังสือคารา เพลง

(4) ศึกษาเกี่ยวกับความจำเป็นในการอ่านหนังสือนอกเหนือจากเวลาเรียน ตามความคิดเห็นของนักเรียน ก่อนใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน นักเรียนจำนวน 3 คน เห็นว่าไม่จำเป็นต้องอ่านหนังสือนอกเหนือจากเวลาเรียน อีก 17 คน เห็นว่ามีความจำเป็น นักเรียนให้เหตุผลที่เห็นว่าจำเป็นเพราะทำให้ได้ความรู้เพิ่มเติมมากขึ้น ได้ทบทวนบทเรียน ครูให้ความรู้ไม่เพียงพอต้องการความรู้เพิ่มเติม

แตเมื่อนำกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านมาใช้แล้วพบว่า นักเรียนทุกคนเห็นว่า การอ่านหนังสือเพิ่มเติมนอกเหนือจากเวลาเรียน มีความจำเป็น เพราะจะทำให้มีความรู้เพิ่มขึ้นและมีความสุขจากการอ่านด้วย

(5) ศึกษาเปรียบเทียบกิจกรรมที่นักเรียนทำหลังเลิกเรียน พบว่า ก่อนใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน นักเรียนทุกคนจะใช้เวลาหลังเลิกเรียน 16.00-18.00 น. ช่วยงานบ้านและเล่นกับเพื่อน หลังจากนั้นจะดูโทรทัศน์จนถึงเวลาเข้านอน แต่หลังจากใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านพบว่า กิจกรรมที่นักเรียนเคยทำทำยังเหมือนเดิม แต่ลดเวลาดูโทรทัศน์ลงในวันจันทร์ – ศุกร์ วันละประมาณ 30 นาที เพื่ออ่านหนังสือ โดยจะลดเวลาในช่วงค่ำ จากการดูโทรทัศน์ วันละ 30 นาที

(6) ศึกษารายการโทรทัศน์ที่นักเรียนดู พบว่า รายการโทรทัศน์ที่นักเรียนดูเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้

- 1 รายการละคร เวลา 18.00 – 20.00 น
- 2 รายการละครหลังข่าว เวลา 20.00 – 20.30 น.
- 3 รายการข่าว เวลา 20.00 – 20.30 น.
- 4 รายการแดนสนธยา บันทึกใกล้กลับ

(7) นักเรียนต้องการให้ครูและโรงเรียนช่วยเหลือเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้

- 1 จัดหาหนังสือที่ชอบให้ 19 คน
- 2 ให้ครูจัดตารางการอ่านให้ 19 คน
- 3 อ่านหนังสือให้ฟัง 14 คน
- 4 เล่าเรื่องในหนังสือให้ฟัง 14 คน
- 5 ครูแนะนำหนังสือใหม่ 10 คน
- 6 ครูเล่านิทานให้ฟังก่อนแล้วยืมหนังสือไปอ่าน 9 คน

(8) กิจกรรมที่นักเรียนคิดว่าโรงเรียนควรจัดให้มีขึ้น เรียงตามลำดับความต้องการจากมากไปน้อย มีดังนี้

- 1 กิจกรรมการเล่นกีฬา
- 2 กิจกรรมแนะนำหนังสือ
- 3 กิจกรรมเล่าเรื่องจากหนังสือ
- 4 กิจกรรมยอคนักอ่าน
- 5 กิจกรรมค่ายเยาวชนรักการอ่าน
- 6 กิจกรรมตอบปัญหาจากหนังสือ
- 7 กิจกรรมจัดนิทรรศการหนังสือ
- 8 กิจกรรมสนทนาเรื่องหนังสือ
- 9 กิจกรรมโต้วาที
- 10 กิจกรรมภาษาไทยวันละคำ

(9) นักเรียนให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมตรงกันว่า นักเรียนจะอ่านหนังสือ 5 วันต่อสัปดาห์ โดย นักเรียน 18 คน จะอ่านหนังสือเพิ่มเติมขณะที่อยู่ที่บ้านในวัน จันทร์ – ศุกร์ ส่วนนักเรียนอีก 2 คน จะอ่านในวัน พุธ พฤหัสบดี ศุกร์ เสาร์ อาทิตย์ โดยให้ครูช่วยจัดตารางการอ่านหนังสือที่บ้านให้

3.3 สภาพการอ่านของนักเรียน ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง

จากการศึกษาสภาพการอ่านของนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้ปกครองโดยการสัมภาษณ์ มีผลการศึกษาดังนี้

- 1) อาชีพของผู้ปกครองของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้

ตาราง 10 แสดงอาชีพของผู้ปกครองของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

อาชีพของผู้ปกครอง	จำนวน
1 ทำนาทำสวน	12
2 รับจ้าง	5
3 รับราชการ/ลูกจ้างประจำ	2
4 รับเหมาก่อสร้าง	1

จากตาราง พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีอาชีพ ทำนา ทำสวนและรับจ้าง

2) จากการศึกษาสภาพการอ่านหนังสือของนักเรียนขณะอยู่ที่บ้านนั้น ผู้ปกครองจำนวน 15 คน บอกว่านักเรียนอ่านหนังสือเพียงเล็กน้อย ประมาณ สัปดาห์ละ 1 วัน หรือน้อยกว่า ส่วนผู้ปกครองอีก 5 คน บอกว่านักเรียนอ่านหนังสือบ่อยๆ ประมาณ 4–5 วันต่อสัปดาห์

หลังจากการใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนแล้ว ผู้ปกครองทุกคน มีความคิดเห็นตรงกันว่า นักเรียนอ่านหนังสือบ่อยขึ้น อ่านเกือบทุกวัน ยกเว้นผู้ปกครองของนักเรียน 2 คน ที่เห็นว่านักเรียนอ่านหนังสือเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย

3) จากการศึกษาเวลาที่นักเรียนอ่านหนังสือตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง นักเรียนอ่านหนังสือ ตอนเย็น และก่อนนอน

หลังจากการใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนแล้ว ผู้ปกครองทุกคน มีความคิดเห็นตรงกันว่า นักเรียนใช้เวลาตอนเย็นและก่อนนอน อ่านหนังสือ

4) ประเภทของหนังสือที่นักเรียนอ่านหนังสือนอกเหนือจากเวลาเรียน ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง พบว่า นักเรียนจะอ่านหนังสือเรียนมากที่สุด รองลงมาคือ หนังสือการ์ตูน

หลังจากการใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนแล้ว ผู้ปกครองทุกคนบอกว่า นักเรียนยังคงอ่านหนังสือเรียนมากที่สุด รองลงมาคือหนังสือการ์ตูน หนังสือนิทาน หนังสือประวัติศาสตร์ หนังสือเรื่องสั้น หนังสือพิมพ์ หนังสือที่มีภาพประกอบ

5) ผู้ปกครองคิดว่าการอ่านหนังสือนอกเหนือจากเวลาเรียน มีความจำเป็น โดยให้เหตุผล มีความถี่ เรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ทำให้นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น ทำให้ได้ทบทวนบทเรียน ทำให้นักเรียนทำข้อสอบได้ ทำให้นักเรียนอ่านหนังสือได้คล่องขึ้น ทำให้นักเรียนไม่ต้องดูโทรทัศน์มาก ทำให้นักเรียนไม่ต้องไปเที่ยว ได้อยู่กับบ้าน

หลังจากการใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนแล้ว ผู้ปกครอง มีความคิดเห็นเหมือนเดิม คือ มีความจำเป็น ทำให้นักเรียนอ่านหนังสือได้คล่องขึ้น ทำข้อสอบได้ดี ดูโทรทัศน์น้อยลง

6) กิจกรรมที่นักเรียนทำหลังเลิกเรียนแล้ว ตามความเห็นของผู้ปกครอง ผู้ปกครองจำนวน 15 คน บอกว่า นักเรียนช่วยงานบ้านเล็กน้อยแล้วไปเที่ยวกับเพื่อน กลับถึงบ้านประมาณ 18.00- 18.30 น. เมื่อกลับไปถึงบ้าน ดูโทรทัศน์ อาบน้ำกินข้าว แล้วมาดูโทรทัศน์ ทำการบ้าน แล้วเข้านอน อ่านหนังสือบ้างเป็นบางวันที่ครูสั่งให้อ่าน ส่วนผู้ปกครองอีก 5 คน บอกว่า เมื่อกลับมาบ้าน นักเรียนก็จะออกไปเที่ยวเล่นกับเพื่อน กลับบ้านประมาณ 18.00 – 18.30 น. จากนั้นจะดูโทรทัศน์ อาบน้ำ กินข้าว แล้วดูโทรทัศน์ต่อจนเข้านอน ไม่ค่อยอ่านหนังสือ นานๆ จึงจะอ่านบ้าง

หลังจากการใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนแล้ว ผู้ปกครองทุกคน มีความคิดเห็นตรงกันว่า เมื่อนักเรียนเลิกเรียนแล้ว ได้ช่วยงานบ้านบ้าง นักเรียนจะอ่านหนังสือเพิ่มขึ้น ลดการดูโทรทัศน์ลง

7) รายการโทรทัศน์ที่นักเรียนดู ตามความเห็นของผู้ปกครอง บอกว่า รายการโทรทัศน์ที่นักเรียนชอบและใช้เวลาดูมากที่สุด เรียงตามลำดับ จากมากไปหาน้อย คือ ละคร เวลา 18.30 – 20.00 น. ดูสลับกันทุกช่อง ช่องที่ดูมากที่สุด คือช่อง 7 รองลงมาคือ ช่อง 3 ช่อง 5 และช่อง 9 ตามลำดับ

หลังจากการใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนแล้ว ผู้ปกครองทุกคน มีความคิดเห็นตรงกันว่า นักเรียนดูโทรทัศน์น้อยลงกว่าเดิมเล็กน้อย

8) ขณะอยู่ที่บ้าน พบว่ามีผู้ปกครอง จำนวน 5 คน ส่งเสริมการอ่านของนักเรียน โดยสอนให้อ่านให้ถูกต้อง ส่วนผู้ปกครองอีก 15 คน ไม่ได้มีกิจกรรมส่งเสริมการอ่านแก่บุตรหลาน โดยให้เหตุผลว่า โรงเรียนมีหน้าที่โดยตรงที่จะต้องจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ นักเรียนชอบอ่านหนังสือ ถ้าให้ผู้ปกครองรับผิดชอบจะพัฒนาได้ยาก เนื่องจากผู้ปกครองไม่มีเวลา อ่านหนังสือไม่คล่อง ไม่เข้าใจเนื้อหาของหนังสือ ไม่มีเงินที่จะซื้อหนังสือได้บ่อย ๆ

หลังจากการใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนแล้ว ผู้ปกครองทุกคน มี การส่งเสริมการอ่านแก่บุตรหลาน โดยการดัดเตือนให้อ่านหนังสือ ให้ดูโทรทัศน์น้อยลง จัดหาหนังสือให้บุตรหลาน อ่านหนังสือให้ฟัง นั่งเป็นเพื่อนขณะบุตรหลานอ่านหนังสือ

9) จากการศึกษา เกี่ยวกับกิจกรรมที่โรงเรียนควรจัด เพื่อให้ นักเรียนชอบอ่านหนังสือมากขึ้น ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองนั้น ผู้ปกครองจำนวน 15 คน ให้ความเห็นว่าโรงเรียนมีหน้าที่โดยตรงที่จะต้องจัดกิจกรรมต่าง ๆ กิจกรรมที่ควรจัด มีดังต่อไปนี้ เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ คือ โรงเรียนจัดหาหนังสือให้นักเรียนยืมให้มาก โรงเรียนให้การบ้านให้นักเรียนอ่านหนังสือทุกวัน โรงเรียนควรจัดให้เด็กได้อ่านหนังสือให้มากๆ ส่วนผู้ปกครองอีก 5 คน บอกว่าแล้วแต่ความพร้อมของโรงเรียน แต่ควรจัดให้มีบ้าง

หลังจากการใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนแล้ว ผู้ปกครองทุกคน มีความคิดเห็นตรงกันว่า โรงเรียนควรจัดกิจกรรมพัฒนานิสัยรักการอ่านให้มาก ๆ เพราะขณะนี้ นักเรียนอ่านหนังสือมากกว่าเดิม

3.4 สภาพการอ่านของนักเรียน ตามความคิดเห็นของครู

จากการศึกษาสภาพการอ่านของนักเรียนตามความคิดเห็นของครู จำนวน 5 คน เปรียบเทียบก่อนและหลังการใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน มีรายละเอียดดังนี้

1) จากการศึกษาสภาพการอ่านของนักเรียน นอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียน ตามความคิดเห็นของครู นักเรียนส่วนใหญ่ไม่อ่านหนังสือ นอกเหนือจากที่ครูกำหนดให้อ่าน มีเพียง 5 คนที่อ่านหนังสืออยู่บ้าง แต่ก็เพียงเล็กน้อย ส่วนใหญ่นักเรียนจะใช้เวลาว่างในการวิ่งเล่นกับเพื่อน มากกว่า

หลังจากใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านแล้ว ครูทุกคนเห็นตรงกันว่านักเรียน กลุ่มตัวอย่าง อ่านหนังสือมากขึ้นกว่าเดิม ยกเว้น นักเรียน 2 คนที่ยังไม่ค่อยสนใจอ่านเหมือนคนอื่น ๆ

2) จากการศึกษา เวลาที่นักเรียนใช้อ่านหนังสือนอกเหนือจากเวลาเรียน ตามความคิดเห็นของครู พบว่า มีนักเรียน จำนวน 5 คน จะอ่านหนังสือในเวลาพักเที่ยง โดยอ่านที่ห้องสมุด ส่วนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างอีก 15 คน จะไม่อ่านหนังสือ ขณะที่อยู่ในโรงเรียน

หลังจากใช้กระบวนการพัฒนาการอ่านแล้ว ครูมีความเห็นว่า พฤติกรรมการอ่าน ของนักเรียนเปลี่ยนไปในทิศทางที่ดีขึ้น คือนักเรียนจะอ่านหนังสือในขณะที่มีเวลาว่างมากขึ้น

3) จากการศึกษาประเภทหนังสือที่นักเรียนอ่านนอกเหนือจากเวลาเรียน ตามความคิดเห็นของครู พบว่า นักเรียนอ่านหนังสือพิมพ์มากที่สุด รองลงมา คือหนังสือการ์ตูน หนังสือ นิทาน การผจญภัย และหนังสือเรียน ตามลำดับ

หลังจากการใช้กระบวนการพัฒนาแล้ว ครูมีความคิดเห็นว่า นักเรียนเลือกอ่าน หนังสือ หลายประเภทมากขึ้น เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ คือ หนังสือพิมพ์ หนังสือการ์ตูน หนังสือนิทาน หนังสือเรื่องสั้น หนังสือสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน

4) จากการศึกษาคำคิดเห็นของคุณครู ว่าการอ่านหนังสือนอกเหนือจากเวลาเรียน มีความจำเป็นหรือไม่ ครูทุกคนมีความคิดเห็นตรงกันว่า มีความสำคัญ เพราะจะทำให้ นักเรียนอ่าน หนังสือคล่องขึ้น อ่านจับใจความได้ดีขึ้น มีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น ทำให้ผลการเรียนดีขึ้น เป็น การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

5) จากการศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมที่โรงเรียนควรจัด เพื่อทำให้นักเรียนชอบอ่าน หนังสือมากขึ้น ตามความคิดเห็นของครู เรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ คือ การจัดหาหนังสือให้เพียงพอ และตรงกับความต้องการของนักเรียน มีการแนะนำหนังสืออยู่เสมอ อาจจะใช้เวลาหน้าแถวเพียงเล็กน้อย เพื่อให้นักเรียนทราบว่าโรงเรียนมีหนังสืออะไรบ้าง และในหนังสือนั้นมีเรื่องราวเกี่ยวกับอะไร จัด ห้องสมุดเคลื่อนที่ โดยนำหนังสือใส่ตะกร้าไปวางไว้ได้ต้นไม้ หรือที่ที่นักเรียนไปเล่นมาก ๆ ในตอน พักเที่ยง นักเรียนจะเข้าถึงหนังสือได้มากขึ้น กระตุ้นให้นักเรียนได้ยืมหนังสืออ่านอยู่เสมอ มีการให้ รางวัล สำหรับนักเรียนที่อ่านหนังสือมาก

3.5 การสังเกตพฤติกรรมการอ่านของนักเรียนโดยครู ผู้ปกครอง และนักเรียน

จากการศึกษาพฤติกรรมการอ่านของนักเรียน ในระหว่างการใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน ตามความคิดเห็นของครู ผู้ปกครอง และนักเรียน เปรียบเทียบค่าร้อยละของคะแนน ครั้งที่ 1 กับครั้งสุดท้าย และร้อยละของความก้าวหน้าของการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน ปีการศึกษา 2551 – 2552

ตาราง 11 แสดงการเปรียบเทียบพฤติกรรมการอ่านของนักเรียนตามความคิดเห็นของครู ผู้ปกครอง และนักเรียน

กลุ่มบุคคลผู้สังเกตพฤติกรรมการ อ่านของนักเรียน	ร้อยละของคะแนนพฤติกรรมการอ่าน		ร้อยละ ความก้าวหน้า + เพิ่ม / - ลด
	ครั้งที่ 1	ครั้งสุดท้าย	
นักเรียน	57.50	79.90	+22.40
ครู	51.10	77.60	+26.50
ผู้ปกครอง	59.40	83.9	+24.50
รวมเฉลี่ย	56.00	80.46	+24.46

จากตาราง พบว่าทั้งนักเรียน ครู และผู้ปกครอง เห็นว่านักเรียนมีนิสัยรักการอ่านเพิ่มขึ้น เมื่อพัฒนาโดยใช้กระบวนการนิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน

ผลจากการสังเกตพฤติกรรมการอ่านของนักเรียนโดยครู เปรียบเทียบค่าร้อยละของคะแนนครั้งที่ 1 กับครั้งสุดท้ายและร้อยละความก้าวหน้าจากการสังเกตพฤติกรรมการอ่านของนักเรียน ปีการศึกษา 2551 – 2552

ตาราง 12 แสดงการเปรียบเทียบค่าร้อยละของคะแนนครั้งที่ 1 กับครั้งสุดท้าย และร้อยละความก้าวหน้าจากการสังเกตพฤติกรรมการอ่านของนักเรียนโดยครู

นักเรียนคนที่	ร้อยละของคะแนนพฤติกรรมการอ่าน		ร้อยละความก้าวหน้า + เพิ่ม / - ลด	หมายเหตุ
	ครั้งที่ 1	ครั้งสุดท้าย		
1	50	78	+28	
2	46	74	+28	
3	44	74	+30	
4	40	74	+34	
5	54	78	+24	
6	54	78	+24	
7	52	78	+26	
8	48	78	+30	
9	58	78	+20	
10	54	78	+24	
11	50	76	+26	
12	56	78	+22	
13	48	76	+28	
14	52	78	+26	
15	48	78	+30	
16	54	78	+24	
17	52	80	+28	
18	56	80	+24	
19	52	80	+28	
20	54	80	+26	
รวม	50.10	77.60	+26.50	

จากตาราง พบว่า ครูเห็นว่านักเรียนมีนิสัยรักการอ่านเพิ่มขึ้น เมื่อพัฒนาโดยใช้กระบวนการ
 นิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน

ตาราง 13 แสดงการเปรียบเทียบค่าร้อยละของคะแนนครั้งที่ 1 กับครั้งสุดท้ายและร้อยละความก้าวหน้าจากการสังเกตพฤติกรรมการอ่านของนักเรียนโดยผู้ปกครอง

นักเรียนคนที่	ร้อยละของคะแนนพฤติกรรมการอ่าน		ร้อยละความก้าวหน้า + เพิ่ม / - ลด	หมายเหตุ
	ครั้งที่ 1	ครั้งสุดท้าย		
1	60	88	+ 28	
2	58	84	+ 26	
3	56	88	+ 32	
4	50	84	+ 34	
5	58	84	+ 26	
6	60	84	+ 24	
7	60	80	+ 20	
8	60	88	+ 28	
9	64	88	+ 24	
10	60	80	+ 20	
11	64	80	+ 16	
12	60	78	+ 16	
13	60	92	+ 32	
14	60	78	+ 18	
15	64	88	+ 24	
16	58	78	+ 18	
17	56	76	+ 20	
18	56	88	+ 32	
19	64	98	+ 32	
20	60	80	+ 20	
รวม	59.40	83.90	+24.50	

จากตาราง พบว่าผู้ปกครอง เห็นว่านักเรียนมีนิสัยรักการอ่านเพิ่มขึ้น เมื่อพัฒนาโดยใช้กระบวนการนิยัรการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน

ตาราง 14 แสดงการเปรียบเทียบค่าร้อยละของคะแนนครั้งที่ 1 กับครั้งสุดท้ายและร้อยละ
ความก้าวหน้าจากการสังเกตพฤติกรรมการอ่านของนักเรียนโดยนักเรียน

นักเรียนคนที่	ร้อยละของคะแนนพฤติกรรมการอ่าน		ร้อยละความก้าวหน้า + เพิ่ม / - ลด	หมายเหตุ
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2		
1	58	80	+ 22	
2	50	84	+ 34	
3	56	80	+ 24	
4	58	88	+ 30	
5	54	88	+ 34	
6	56	84	+ 28	
7	54	72	+ 18	
8	58	76	+ 18	
9	56	76	+ 20	
10	56	74	+ 18	
11	56	78	+ 22	
12	56	74	+ 18	
13	58	80	+ 22	
14	64	82	+ 18	
15	60	80	+ 20	
16	60	76	+ 16	
17	60	80	+ 20	
18	60	80	+ 20	
19	60	78	+ 18	
20	60	88	+ 28	
รวม	57.50	79.90	+ 22.40	

จากตาราง พบว่า นักเรียน เห็นว่านักเรียนมีนิสัยรักการอ่านเพิ่มขึ้น เมื่อพัฒนาโดยใช้
กระบวนการนิยัรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน

3.6 ผลการศึกษาลักษณะนิสัยรักการอ่านของนักเรียน

จากการศึกษาลักษณะนิสัยรักการอ่านของนักเรียน โดยใช้แบบสอบถาม ถามนักเรียน กลุ่มตัวอย่าง การเก็บข้อมูลครั้งที่ 1 เก็บก่อนการทดลองใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน สำหรับข้อมูลครั้งที่ 2 เก็บข้อมูลหลังจากการทดลองใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน ผลการศึกษา มีดังนี้

ตาราง 15 แสดงการเปรียบเทียบค่าร้อยละของคะแนนครั้งที่ 1 กับครั้งสุดท้ายและร้อยละความก้าวหน้าจากการสอบถามลักษณะนิสัยรักการอ่านของนักเรียน

นักเรียนคนที่	ร้อยละของคะแนนลักษณะนิสัยรักการอ่าน		ร้อยละความก้าวหน้า + เพิ่ม / - ลด	หมายเหตุ
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2		
1	63.40	81.60	+18.20	
2	59.20	80.80	+21.60	
3	54.20	83.20	+29.00	
4	45.60	83.20	+37.60	
5	51.20	84.00	+32.80	
6	50.40	83.20	+32.80	
7	63.20	82.40	+19.20	
8	57.60	80.80	+23.20	
9	70.40	88.00	+17.60	
10	67.20	88.00	+20.80	
11	50.40	84.80	+34.40	
12	49.60	84.80	+35.20	
13	52.00	85.60	+33.60	
14	51.00	83.20	+32.20	
15	50.40	83.20	+32.80	
16	67.20	90.00	+28.80	
17	66.40	79.20	+12.80	
18	64.00	84.00	+20.00	
19	66.40	84.00	+17.60	
20	67.20	88.80	+21.60	
รวม	+57.86	+84.28	+26.42	

จากตาราง พบว่า นักเรียนมีลักษณะนิสัยรักการอ่านเพิ่มขึ้น หลังจากการใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน

3.7 ความพึงพอใจของผู้ปกครอง นักเรียน และครูที่มีต่อกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน จากการศึกษาการจัดเวทีเสวนา ครั้งที่ 2

จากการจัดเวทีเสวนาขึ้น ในขั้นตอนการปรับปรุงและพัฒนา โดยเชิญผู้ปกครอง 10 คน ครู 3 คน และนักเรียน 10 คน มาร่วมกันแสดงความคิดเห็นถึงผลการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน ซึ่งพบว่า ผู้ปกครอง ครู และนักเรียนมีความคิดเห็นโดยรวม ตรงกันว่า กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น สามารถพัฒนาให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านเพิ่มขึ้น และควรจัดให้มีต่อไป โดยผู้ปกครองของนักเรียนได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น ผู้ปกครองบางคนแสดงความคิดเห็นที่น่าสนใจ เช่น

ผู้ปกครองของเด็กชายพงศกร นาคขาว กล่าวว่า “ลูกจะเล่าเรื่องหนังสือที่ยืมไปให้ฟัง เช่น สมเด็จพระนเรศวรมหาราช สามารถรับชนะพม่าได้ เก่งมากเลย ถ้าผมเกิดในสมัยนั้น ผมจะไปรบด้วย รู้สึก ดีใจมาก ที่ลูกสนใจอ่านหนังสือมากขึ้น แต่ต้องให้แม่นั่งอยู่ด้วย ได้สอนให้อ่าน หรืออธิบายให้ฟัง ถ้าไม่เข้าใจ ”

ผู้ปกครองของเด็กชายกฤษฎกร จันดี ซึ่งมีความสัมพันธ์เป็นย่า อายุ 78 ปี ได้กล่าวถึงหลานว่า “ดีใจมากที่หลานอ่านหนังสือมากขึ้น จากเมื่อก่อนไม่อ่านเลย หนังสือที่ชอบอ่านมาก คือ หนังสือทำนายฝัน ดุลายมือ อ่านแล้วมาดุลายมือให้ย่า ส่วนหนังสือเรียนก็อ่านบ้าง”

ผู้ปกครองของเด็กชายพรชัย จันทรสุข กล่าวว่า “ดีมากเลย ที่โรงเรียนจัดกิจกรรมนี้ขึ้น ทำให้ลูกได้อ่านหนังสือบ้าง ไม่ต้องดูโทรทัศน์มากนัก ทุกวันนี้ เขาจะบอกว่าแม่ช่วยเตือนให้อ่านหนังสือด้วยเมื่อถึงเวลาตามตารางที่กำหนด การบ้านก็ทำมากขึ้น แต่แม่ต้องนั่งเป็นเพื่อนนะ ห้ามนอนก่อน”

ผู้ปกครองของเด็กชายสหัสชัย หนั่นตะ เล่าถึงลูกว่า “ลูกชอบอ่านหนังสือมากขึ้น เพราะลูกบอกว่าหนังสือที่ห้องสมุด มีมากขึ้น เป็นหนังสือที่น่าอ่าน สนุก ๆ หลายเล่ม เมื่อถามว่าลูกอ่านแล้วรู้เรื่องหรือเปล่า ลูกบอกว่า เข้าใจ เพราะครูเล่าเรื่องย่อ ๆ ให้ฟังมาก่อนแล้ว ทำให้อ่านง่ายขึ้น จึงให้อ่านให้น้องฟังด้วย เพราะตัวเล็กชอบดูภาพในหนังสือ”

ผู้ปกครองของเด็กหญิงศุณิสา สัตบุตร กล่าวว่า “ดีใจที่ลูกอ่านหนังสือ เมื่อก่อนก็อ่านบ้าง แต่เดี๋ยวนี้ ชอบอ่านมากขึ้น อ่านได้ครั้งละนาน กว่าเดิม”

ผู้ปกครองของเด็กหญิงมัลลิกา บุญสนิท กล่าวว่า “ดีใจที่ลูกชอบอ่านหนังสือ จะยืมหนังสือแล้วมาอ่านกับพี่สาว พี่สาวเป็นคนที่ชอบอ่านหนังสือมาก บอกให้น้องยืมมาอ่านทุกวัน อ่าน

แล้วก็จะมาเล่าเรื่องที่อ่านด้วยกัน หัวเราะด้วยกัน แล้วจะดูโทรทัศน์น้อยลง เทียวเล่นก็ลดลงบ้างนิดหน่อย”

นอกจากนี้ ผู้ปกครองยังได้ใช้เวลานี้ พุดคุยกับลูก สร้างความสนิทสนม ได้นำข้อคิดจากการอ่านมาตักเตือนลูกด้วย เช่น ผู้ปกครองของเด็กชายอดิชาติ นุ่นจอก ได้อธิบายให้ลูกฟังว่า ตนเองไม่ได้เรียนหนังสือ เพราะต้องช่วยตาเก็บขายทำงาน แม่จึงอยากให้ลูกได้เรียนมากๆ แม่มีความสุขมากที่เห็นลูกอ่านหนังสือ

ในขณะที่ผู้ปกครองก็ได้ข้อคิดในการทำกิจกรรมนี้เช่นกัน เช่น ผู้ปกครองของเด็กหญิงศุณิสา สัตบุตร บอกว่า “กิจกรรมนี้ทำให้ได้พุดคุยกับลูก ได้เตือนใจตัวเองว่า บางครั้งเราลืมไปว่าลูกต้องการการดูแลเอาใจใส่ การใกล้ชิดจากพ่อแม่มากกว่าที่เราคิด บางครั้งพ่อแม่ทำงานจนลืมไป มองว่าลูกโตแล้ว ไม่ต้องดูแลเหมือนตอนเด็ก ๆ แท้จริง ๆ แล้ว ลูกต้องการความรัก เวลา จากพ่อแม่อยู่เสมอ” และผู้ปกครองของเด็กหญิงมัลลิกา บุญสนิท ที่ว่า “กิจกรรมนี้ นอกจากลูกจะได้อ่านหนังสือเพิ่มขึ้นจากเดิมแล้ว ลูก ๆ ก็สนิทสนมกันมากขึ้น เพราะพี่สาวชอบอ่านหนังสือมาก เมื่อเห็นน้องอ่านก็ขออ่านบ้าง แล้วจะเล่า ตอนทีสนุก หรือตอนที่ตนเองสนใจ เล่าสู่กันฟัง แล้วหัวเราะกัน เห็นแล้วก็มีสุขมากเลย”

ส่วนนักเรียน ส่วนใหญ่ เห็นว่าการทำกิจกรรมนี้เป็นสิ่งที่ดีมาก ทำให้ได้อ่านหนังสือมากขึ้น กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ชอบมากที่สุด คือค่ายเยาวชนรักการอ่าน เพราะวิทยากรจัดกิจกรรมได้สนุกมาก รองลงมาคือ กิจกรรมเล่านิทาน กิจกรรมเล่าเรื่องหนังสือ กิจกรรมยอคนักอ่านและกิจกรรมแนะนำหนังสือ ตามลำดับ มีเพียงบางคน ที่บอกว่า ยังอยากดูโทรทัศน์มากกว่าการอ่านหนังสือ เมื่อเริ่มจัดกิจกรรมใหม่ ๆ รู้สึกตื่นเต้น อยากอ่าน แต่พอนาน ๆ มา เริ่มไม่ค่อยอยากอ่านแล้ว และมีนักเรียนบางคนที่ได้ข้อคิดจากการอ่านน่าสนใจ เช่น เด็กชายพรชัย จันทรสุข บอกว่า “ผมจะอ่านหนังสือพิมพ์จะดีกว่าในโทรทัศน์กับในหนังสือพิมพ์ตรงกันหรือเปล่า”

สำหรับครู ครูทุกคน มีความเห็นว่า นักเรียนทุกคน อ่านหนังสือมากขึ้นกว่าเดิม ใช้เวลาว่างในการอ่านมากขึ้น โดยมีครูยุพิน เทพเกลี้ยง ได้เสนอว่า “กิจกรรมที่ทำได้อยู่แล้ว แต่ควรจัดหนังสือวางไว้ให้เต็มพื้นที่ เช่น ใต้ต้นไม้ที่นักเรียนชอบไปนั่งเล่น หรือใต้ถุนอาคารเรียนที่นักเรียนชอบนั่งเล่นในตอนเที่ยง และลดการจดบันทึกลง ให้จดบันทึก 2 สัปดาห์ต่อ 1 เล่มก็ได้ นักเรียนจะได้ไม่เบื่อ หรือ การจดบันทึกอาจจะนำไปฝากไว้ในวิชาภาษาไทย แต่ขณะที่อ่านอย่างเสรีแบบนี้ไม่ต้องจดบันทึก นักเรียนจะได้ไม่อึดอัด” ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่ก็เห็นด้วย

จากการจัดเวทีเสวนา พอสรุป ได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนานิสัยรักการอ่าน ทั้งครู ผู้ปกครอง และนักเรียน มีความคิดเห็นตรงกันว่า กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน สามารถพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน ให้นักเรียนรักการอ่านเพิ่มขึ้น กว่าเดิม

2. ผลกระทบจากการจัดกิจกรรมนี้ คือ ผู้ปกครองได้พูดคุย ให้ความรัก ความอบอุ่นกับนักเรียนมากขึ้น และเพิ่มความรัก ความอบอุ่นในครอบครัวได้มากขึ้น

3. ข้อเสนอแนะจากการเสวนา คือ จัดกิจกรรมนี้ตลอดไป ลดการจดบันทึกการอ่าน จัดหนังสือไว้ในทุกที่ ที่นักเรียนสามารถหยิบอ่านได้สะดวก

ผลการประวดยอดนักอ่าน จากการจัดกิจกรรมยอดนักอ่าน ได้จัดเรียงลำดับนักเรียน ที่มีสถิติการอ่านหนังสือ มากที่สุด เรียงจากมากไปหาน้อย 5 ลำดับ ดังนี้

- 1 เด็กหญิงมัลลิกา บุญสนธิ
- 2 เด็กหญิงสุนิสา สัตบุตร
- 3 เด็กหญิงกนกกรดา ช่วยศรีนวล
- 4 เด็กชายพรชัย จันทร์สุข
- 5 เด็กชายอดิชาติ นุ่นจอก

ได้มอบรางวัล เป็นหนังสือการ์ตูนวรรณคดีไทย คนละ 1 เล่ม

4. รูปแบบกระบวนการที่เหมาะสมสำหรับพัฒนานิสัยรักการอ่าน

จากระบวนการพัฒนารูปแบบการอ่านและผลการทดลองที่ได้ดำเนินการมานั้น สามารถสรุปผลได้ดังนี้

4.1 ความรู้ที่ค้นพบจากการทดลอง สามารถสรุปได้ดังนี้

1) ขั้นตอนที่มีความสำคัญที่สุดในการพัฒนานิสัยรักการอ่าน คือการสร้างความตระหนัก เพื่อให้เห็นความสำคัญของการอ่าน โดยจัดกิจกรรมให้เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตประจำวัน ทั้งการเรียนและการนำไปใช้ในการดำรงชีวิต

2) ครูเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุด ที่ส่งผลต่อการพัฒนาการอ่านของนักเรียน ชั้น ป. 4 – 6 จากการทดลองพบว่า เมื่อนักเรียนมีความพึงพอใจ และศรัทธาในตัวครูคนใด นักเรียนจะอ่านหนังสือที่เกี่ยวข้องกับครูคนนั้นมากกว่าวิชาอื่นๆ

3) ประเภทหนังสือที่นักเรียน ชั้น ป. 4 – 6 ชอบอ่านมากที่สุด คือหนังสือเรื่องสั้น ที่มีความยาวไม่เกิน 16 หน้า ติดต่อกันเป็นเรื่องราวและมีภาพประกอบที่สอดคล้องกับเนื้อหา

4) ครูต้องจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่หลากหลาย ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อจูงใจให้นักเรียนชอบอ่านหนังสือ

5) โรงเรียนเป็นสถานที่ส่งเสริมการอ่านที่ดีที่สุด สำหรับนักเรียนชั้น ป.4-6

6) โรงเรียนควรจัดตารางเรียนให้มีเวลาว่าง วันละ 30 นาที - 1 ชั่วโมง เพื่อให้นักเรียน ได้มีเวลาว่างอ่านหนังสือที่โรงเรียน

4.2 รูปแบบกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านที่เหมาะสม ควรเป็นดังนี้

เป็นกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านโดยใช้วงจรเดมมิ่ง (PDCA) ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การวางแผน (Plan) ขั้นที่ 2 การปฏิบัติ (Do) ขั้นที่ 3 การประเมินผล (Check) และขั้นที่ 4 การปรับปรุงและพัฒนา (Action) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผน Plan ได้ดำเนินการดังนี้

1 สร้างความตระหนักให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของการอ่าน โดยจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความตระหนัก ดังนี้

1.1 จัดเวทีเสวนาครูกับผู้ปกครอง ถึงความสำคัญของการอ่านและร่วมกันหาวิธีการส่งเสริมการอ่านของบุตรหลาน

1.2 จัดเวทีสนทนของนักเรียน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และร่วมกันหาวิธีการพัฒนาการอ่านของตนเอง

2 คิดวิเคราะห์ อย่างเป็นระบบ ถึงสาเหตุและผลของการอ่านและไม่อ่านหนังสือ

นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ถึงสาเหตุของการไม่อ่านหนังสือและผลที่เกิดจากการไม่อ่านหนังสือ และแนวทางในการแก้ปัญหา รวมทั้งวิธีการอ่านหนังสือที่ถูกต้อง ครูให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีอ่านหนังสือที่ถูกต้อง

3 สร้างแนวทางการปฏิบัติและกำหนดกิจกรรมการอ่านที่เหมาะสมกับตนเองและท้องถิ่น

3.1 นักเรียนร่วมกันกำหนดแนวปฏิบัติในการพัฒนาการอ่านหนังสือของตนเอง สรุปเป็นของกลุ่ม กำหนดปฏิทิน และตารางการอ่านของนักเรียนเป็นรายบุคคลตามความต้องการของนักเรียน

3.2 ช่วยกันจัดบรรยากาศในโรงเรียนให้เอื้อต่อการอ่าน

3.3 นักเรียนคัดเลือกหนังสือที่ตนเองสนใจ ตามบัญชีรายชื่อหนังสือที่ครูให้และนักเรียนเสนอรายชื่อหนังสือที่สนใจเพิ่มเติม เพื่อให้ครูจัดซื้อจัดหาไว้ในห้องสมุดโรงเรียน

3.4 ผู้ศึกษานำเสนอข้อมูลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ต่อนักเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนเลือกเป็นกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน โดยให้นักเรียนแต่ละคนตรวจสอบข้อมูล ความรู้ วิธีการ และทางเลือกของตนเองในการพัฒนาการอ่านว่าวิธีใด จะส่งผลดีและเหมาะสมกว่ากันทั้งต่อตนเองและผู้อื่น เสนอในที่ประชุม

4 แต่งตั้งคณะทำงาน จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน กำหนดปฏิทิน เตรียมวัสดุอุปกรณ์ ที่เกี่ยวข้องให้พร้อม

ขั้นที่ 2 การปฏิบัติ DO ดำเนินการดังนี้

ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมการอ่านด้วยความมั่นใจ โดยใช้กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่นักเรียนร่วมกันคัดเลือก เป็นกิจกรรมจูงใจ หรือสร้างความสนใจของนักเรียน ทำให้นักเรียนสนใจที่จะอ่านหนังสือ

ขั้นที่ 3 ประเมินผลการอ่านเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง (Check)

การประเมินความก้าวหน้าพฤติกรรมกรรมการอ่าน ของนักเรียน ประเมินโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการอ่าน โดยนักเรียน ครูและผู้ปกครอง บันทึกผลการสังเกต เดือนละ 1 ครั้ง ตรวจสอบบันทึกการอ่าน เพื่อดูความก้าวหน้าในการอ่านของ นักเรียนรายบุคคล และคู่มือการยืมหนังสือของนักเรียน

ขั้นที่ 4 ขั้นปรับปรุงและพัฒนา(Action) ดำเนินการดังนี้

4.1 การปรับปรุงงานอยู่เสมอจนกลายเป็นนิสัย ดำเนินการโดย ครูและผู้ปกครอง สังเกตพฤติกรรมกรรมการอ่านของนักเรียน และตรวจผลการบันทึกการอ่านของนักเรียนแล้ว หากนักเรียนยังบกพร่องในบางส่วนใด ก็แจ้งให้นักเรียนทราบและให้เสนอแนวทางในการปรับปรุงด้วย

4.2 ประเมินลักษณะนิสัยรักการอ่านของนักเรียนโดยใช้แบบสอบถามลักษณะ นิสัยรักการอ่าน

4.3 ประเมินผลรวมให้เกิดความภาคภูมิใจ เมื่อโครงการเสร็จสิ้น โดย

1) จัดเวทีเสวนาร่วมกันระหว่างผู้ปกครอง ครู และนักเรียน ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ถึงพฤติกรรมกรรมการอ่านของนักเรียน ผลดีผลเสียที่เกิดจากการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน โดยใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน

2) แสดงผลงานของนักเรียน

3) นักเรียนร่วมกันเล่าถึงหนังสือที่ตนเองอ่านแล้วประทับใจ

4) เสนอแนะแนวทางในการพัฒนากระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน โรงเรียนบ้านโคกโดน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายและเสนอแนะ

ผู้ศึกษาได้ศึกษากระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดนในครั้งนี้
มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน

สรุปผลการศึกษา

1 การออกแบบกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน

ผู้ศึกษาได้ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและทดลองใช้แล้ว เรียบเรียงโดยยึด
กระบวนการ PDCA เป็นแกนหลัก แล้วมาบูรณาการกับทฤษฎีการเรียนรู้ และกระบวนการเรียนรู้
แล้วนำมาปรับให้เหมาะกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น โดย
มุ่งหวังให้โรงเรียนได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียน
บ้านโคกโดน มีดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผน Plan ดำเนินการดังนี้

1. สร้างความตระหนักให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของการอ่าน
จัดเวทีสนทนากับนักเรียน และของผู้ปกครอง แลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ได้
จากการอ่านและไม่อ่านหนังสือ
2. คิดวิเคราะห์ อย่างเป็นระบบถึงสาเหตุและผลของการอ่านและไม่อ่านหนังสือ
นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์ถึงสาเหตุของการไม่อ่านหนังสือและผลที่เกิดจากการ
ไม่อ่านหนังสือ และแนวทางในการแก้ปัญหา รวมทั้งวิธีการอ่านหนังสือที่ถูกต้อง ครูให้ความรู้
เพิ่มเติม เกี่ยวกับวิธีอ่านหนังสือที่ถูกต้อง
3. สร้างแนวทางการปฏิบัติและกำหนดกิจกรรมการอ่านที่เหมาะสมกับตนเองและ
ท้องถิ่น

ขั้นที่ 2 การปฏิบัติ DO ดำเนินการดังนี้

ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมการอ่านด้วยความมั่นใจ โดยใช้กิจกรรมส่งเสริมการ
อ่าน ที่นักเรียนร่วมกันคัดเลือก เป็นกิจกรรมจูงใจ หรือสร้างความสนใจของนักเรียน ทำให้นักเรียน
สนใจที่จะอ่านหนังสือ กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่จะนำมาใช้ในขั้นนี้ มีหลายกิจกรรม สามารถเลือก
จัดกิจกรรมได้ตามความเหมาะสมกับนักเรียนและโรงเรียน เช่น

- 1) กิจกรรมการเล่านิทาน
- 2) กิจกรรมแนะนำหนังสือ
- 3) กิจกรรมเล่าเรื่องจากหนังสือ
- 4) กิจกรรมสนทนาเรื่องหนังสือ
- 5) กิจกรรมตอบปัญหาจากหนังสือ
- 6) กิจกรรมจัดนิทรรศการหนังสือ
- 7) กิจกรรมภาษาไทยวันละคำ
- 8) กิจกรรมได้วาที
- 9) กิจกรรมการประกวดยอคนักอ่าน
- 10) กิจกรรมค่ายเยาวชนรักการอ่าน

ขั้นที่ 3 ประเมินผลการอ่านเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง (Check) ดำเนินการดังนี้

การประเมินความก้าวหน้าพฤติกรรมกรรมการอ่าน ของนักเรียน ประเมินโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการอ่าน โดยนักเรียน ครู และผู้ปกครอง บันทึกผลการสังเกต เดือนละ 1 ครั้ง ตรวจจากบันทึกการอ่าน สัปดาห์ละ 1 ครั้ง โดยคณะทำงาน แนะนำให้นักเรียนแก้ไขปรับปรุงในส่วนที่ยังบกพร่อง หรือไม่สมบูรณ์

ขั้นที่ 4 ขั้นปรับปรุงและพัฒนา(Action) ดำเนินการดังนี้

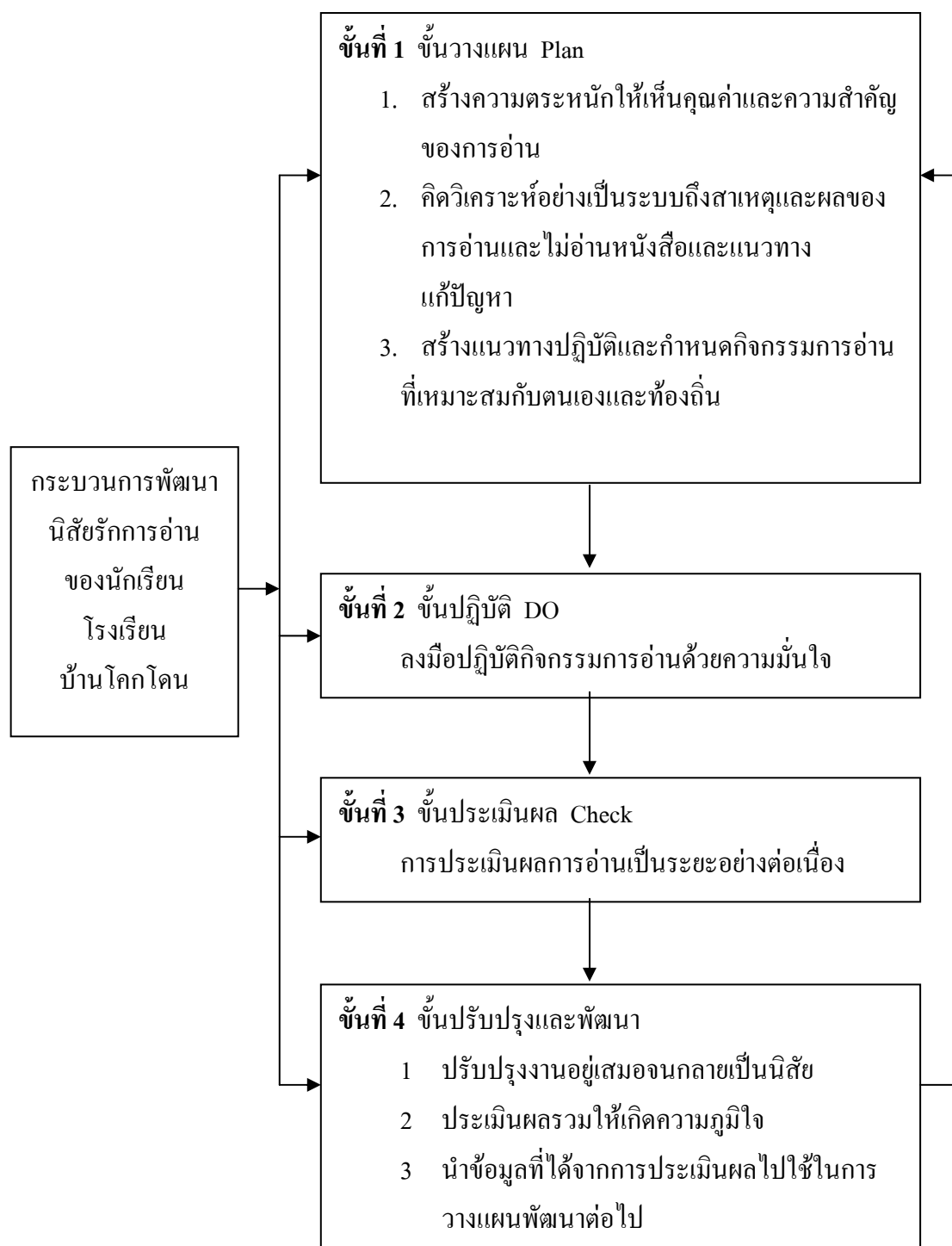
4.1 การปรับปรุงงานอยู่เสมอจนกลายเป็นนิสัย ดำเนินการโดย ครูและผู้ปกครองสังเกตพฤติกรรมกรรมการอ่านของนักเรียน และตรวจผลการบันทึกการอ่านของนักเรียนแล้ว หากนักเรียนยังบกพร่องในส่วนใด ก็แจ้งให้นักเรียนทราบและให้เสนอแนวทางในการปรับปรุงด้วย

4.2 ประเมินผลรวมให้เกิดความภาคภูมิใจ เมื่อโครงการเสร็จสิ้น โดยจัดเวทีเสวนา(สนทนากลุ่ม) ร่วมกันระหว่างผู้ปกครอง ครู และนักเรียน ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ถึงพฤติกรรมกรรมการอ่านของนักเรียน ผลดีผลเสียที่เกิดจากการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน โดยใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน แสดงผลงานของนักเรียน นักเรียนร่วมกันเล่าถึงหนังสือที่ตนเองอ่านแล้วประทับใจ

4.3 เสนอแนะแนวทางในการพัฒนากระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน โรงเรียนบ้านโคกโดน

4.4 นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูล มาวิเคราะห์ และนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนตามกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน(PDCA)

รูปแบบกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน

2 ผลการใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน

2.1 ผลการศึกษาสภาพการอ่านของนักเรียน ตามความคิดเห็นของนักเรียน

ผู้ศึกษาได้สัมภาษณ์แบบเจาะลึกถึงสภาพการอ่านของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 20 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่ผู้ศึกษาได้จัดทำขึ้น สัมภาษณ์นักเรียน ผู้ปกครอง และครู เปรียบเทียบข้อมูลก่อนและหลังการใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ความถี่และวิเคราะห์เนื้อหา ได้ผลดังนี้

1) นักเรียนกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 12 คน เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 8 คน ในปีการศึกษา 2551 และเป็นนักเรียนที่กำลังเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 12 คน เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 8 คน พบว่านักเรียนส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับพ่อแม่ หลังจากนำกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านมาใช้แล้วนักเรียนอ่านหนังสือนอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียนทุกคน อ่านหนังสือมากขึ้น และใช้เวลาในการอ่านในแต่ละครั้งโดยเฉลี่ยเพิ่มมากขึ้น โดยจะใช้เวลาว่างในแต่ละวันอ่านหนังสือ จำนวน 12 คน อีก 4 คน จะใช้เวลาตอนเที่ยงวันและอีก 4 คน จะใช้เวลาก่อนนอน ประเภทของหนังสือที่นักเรียนชอบอ่านนอกเหนือจากเวลาเรียนทั้งก่อนและหลังใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านมีผลการศึกษาไม่แตกต่าง เรียงตามลำดับ จากมากไปน้อย ดังนี้หนังสือเรียนหนังสือการ์ตูนหนังสือผจญภัย ลึกลับ นักสืบ หนังสือประวัติศาสตร์ หนังสือวรรณคดี หนังสือนิทาน หนังสือพิมพ์รายวัน หนังสือนวนิยาย หนังสือเรื่องสั้น หนังสือวิทยาศาสตร์การทดลอง หนังสือไสยศาสตร์ ผี ทำนายฝัน ดูดวง หนังสือประดิษฐ์ของเล่น และหนังสือดารา เพลง ตามลำดับ

2) ศึกษาเกี่ยวกับความจำเป็นในการอ่านหนังสือนอกเหนือจากเวลาเรียน ตามความคิดเห็นของนักเรียน ผู้ปกครอง และครู มีความเห็นตรงกันว่า การอ่านหนังสือนอกเหนือเวลาเรียนมีความจำเป็น นักเรียนให้เหตุผลที่เห็นว่าจำเป็นเพราะทำให้ได้ความรู้เพิ่มเติมมากขึ้น มีความสนุกจากการอ่าน ได้ทบทวนบทเรียน

3) ศึกษาเปรียบเทียบกิจกรรมที่นักเรียนทำหลังเลิกเรียน ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง และนักเรียน พบว่า หลังจากใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน จะลดเวลาดูโทรทัศน์ลงในวันจันทร์ – ศุกร์ วันละประมาณ 30 นาที เพื่ออ่านหนังสือ โดยจะลดเวลาในช่วงค่ำ จากการดูโทรทัศน์ วันละ 30 นาที

4) ศึกษารายการโทรทัศน์ที่นักเรียนดู พบว่า รายการโทรทัศน์ที่นักเรียนดูเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ รายการละคร เวลา 18.00 – 20.00 น รายการละครหลังข่าว เวลา 20.00 – 20.30 น. รายการข่าว เวลา 20.00 – 20.30 น. รายการแดนสนธยา บันทึกลึกลับ

5) ศึกษาความต้องการของนักเรียน ครู และผู้ปกครองที่ต้องการให้ครูและโรงเรียนช่วยเหลือเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ โรงเรียนจัดหาหนังสือที่ชอบให้ ให้ครูจัดทำรายการอ่านให้ อ่านหนังสือให้ฟัง เล่าเรื่องในหนังสือให้ฟัง ครูแนะนำหนังสือใหม่ ครูเล่านิทานให้ฟังก่อน แล้วยืมหนังสือไปอ่าน

6) ศึกษาประเภทของกิจกรรมที่ ที่นักเรียน ครู และผู้ปกครอง ต้องการให้โรงเรียน จัดให้มีขึ้น เรียงตามลำดับความต้องการจากมากไปน้อย มีดังนี้ กิจกรรมการเล่านิทาน กิจกรรมแนะนำหนังสือกิจกรรมเล่าเรื่องจากหนังสือ กิจกรรมยอคนักอ่าน กิจกรรมค่ายเยาวชนรักการอ่าน กิจกรรมตอบปัญหาจากหนังสือ กิจกรรมจัดนิทรรศการหนังสือ กิจกรรมสนทนาเรื่องหนังสือ กิจกรรมไต่ถามที่ และ กิจกรรมภาษาไทยวันละคำ

7) นักเรียนให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมตรงกันว่า นักเรียนจะอ่านหนังสือ 5 วันต่อสัปดาห์ โดย นักเรียน 18 คน จะอ่านหนังสือเพิ่มเติมขณะที่อยู่ที่บ้านในวัน จันทร์ – ศุกร์ ส่วนนักเรียนอีก 2 คน จะอ่านในวัน พุธ พฤหัสบดี ศุกร์ เสาร์ อาทิตย์ โดยให้ครูช่วยจัดทำรายการอ่านหนังสือที่บ้านให้

2.2 ผลการสังเกตพฤติกรรมการอ่านของนักเรียนโดยครู ผู้ปกครอง และนักเรียน

จากการศึกษาพฤติกรรมการอ่านของนักเรียน ในระหว่างการใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน ตามความคิดเห็นของครู ผู้ปกครอง และนักเรียน เปรียบเทียบค่าร้อยละของคะแนนครั้งที่ 1 กับครั้งสุดท้าย และร้อยละของความก้าวหน้าของการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน ปีการศึกษา 2551 – 2552 ปรากฏว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการอ่านดีขึ้น จากผลการประเมินครั้งที่ 1 นักเรียนมีพฤติกรรมการอ่านเฉลี่ย ร้อยละ 56.00 เมื่อประเมินครั้งสุดท้าย นักเรียนมีพฤติกรรมการอ่านเฉลี่ย ร้อยละ 80.46 โดยมีอัตราความก้าวหน้าเฉลี่ยร้อยละ 24.46

2.3 ผลการศึกษาลักษณะนิสัยรักการอ่านของนักเรียน

จากการศึกษาลักษณะนิสัยรักการอ่านของนักเรียน โดยใช้แบบสอบถาม ถามนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง การเก็บข้อมูลครั้งที่ 1 เก็บก่อนการทดลองใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน สำหรับข้อมูลครั้งที่ 2 เก็บข้อมูลหลังจากการทดลองใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีลักษณะนิสัยรักการอ่านเพิ่มขึ้น หลังจากการใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน จากเฉลี่ย ร้อยละ 57.86 เป็น เฉลี่ย ร้อยละ 84.28 เพิ่มขึ้นเฉลี่ย ร้อยละ 26.42

2.4 ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครอง นักเรียน และครูที่มีต่อกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน จากการสนทนากลุ่ม

จากการจัดสนทนากลุ่มขึ้น ในขั้นตอนการปรับปรุงและพัฒนา โดยเชิญผู้ปกครอง 10 คน ครู 3 คน และนักเรียน 10 คน มาร่วมกันแสดงความคิดเห็นถึงผลการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน ซึ่งพบว่า ผู้ปกครอง ครู และนักเรียนมีความคิดเห็นโดยรวม ตรงกันว่า กระบวนการ พัฒนา

นิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น สามารถพัฒนาให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านเพิ่มขึ้น และควรจัดให้มีตลอดไป โดยผู้ปกครองของนักเรียนได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น ผู้ปกครองบางคนแสดงความคิดเห็นที่น่าสนใจ เช่น

ผู้ปกครองของเด็กชายพงศกร นาคขาว เล่าว่า “ลูกจะเล่าเรื่องหนังสือที่ยืมไปให้ฟัง เช่น สมเด็จพระนเรศวรมหาราช สามารถรับชนะพม่าได้ เก่งมากเลย ถ้าผมเกิดในสมัยนั้น ผมจะไปรบด้วย รู้สึก ดีใจมาก ที่ลูกสนใจอ่านหนังสือมากขึ้น แต่ต้องให้แม่นั่งอยู่ด้วย ได้สอนให้อ่าน หรืออธิบายให้ฟัง ถ้าไม่เข้าใจ ”

นอกจากนี้ ผู้ปกครองยังได้ใช้เวลานี้ พูดคุยกับลูก สร้างความสนิทสนม ได้นำข้อคิดจากการอ่านมาตักเตือนลูกด้วย เช่น ผู้ปกครองของเด็กชายอดิชาติ นุ่นจอก ได้อธิบายให้ลูกฟังว่า ตนเองไม่ได้เรียนหนังสือ เพราะต้องช่วยตาเก็บขายทำงาน แม่จึงอยากให้ลูกได้เรียนมาก ๆ แม่มีความสุขมากที่เห็นลูกอ่านหนังสือ ผู้ปกครองของเด็กหญิงสุนิสา สัตบุตร บอกว่า “กิจกรรมนี้ทำให้ได้พูดคุยกับลูก ได้เตือนใจตัวเองว่า บางครั้งเราลืมไปว่าลูกต้องการการดูแลเอาใจใส่ การใกล้ชิดจากพ่อแม่มากกว่าที่เราคิด บางครั้งพ่อแม่ทำงานจนลืมไป มองว่าลูกโตแล้ว ไม่ต้องดูแลเหมือนตอนเล็ก ๆ แต่จริง ๆ แล้ว ลูกต้องการความรัก เวลา จากพ่อแม่อยู่เสมอ” และผู้ปกครองของเด็กหญิงมัลลิกา บุญสนิท ที่ว่า “กิจกรรมนี้ นอกจากลูกจะได้อ่านหนังสือเพิ่มขึ้นจากเดิมแล้ว ลูก ๆ ก็สนิทสนมกันมากขึ้น เพราะพี่สาว ชอบอ่านหนังสือมาก เมื่อเห็นน้องอ่าน ก็ขออ่านบ้าง แล้วจะเล่า ตอนที่น่าสนใจ หรือตอนที่ตนเองสนใจ เล่าสู่กันฟัง แล้วหัวเราะกัน เห็นแล้วก็มีสุขมากมาย”

ส่วนนักเรียน ส่วนใหญ่ เห็นว่าการทำกิจกรรมนี้เป็นสิ่งที่ดีมาก ทำให้ได้อ่านหนังสือมากขึ้น กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ชอบมากที่สุด คือค่ายเยาวชนรักการอ่าน เพราะวิทยากรจัดกิจกรรมได้สนุกมาก รองลงมาคือ กิจกรรมเล่านิทาน กิจกรรมเล่าเรื่องหนังสือ กิจกรรมยอคนักอ่านและกิจกรรมแนะนำหนังสือ ตามลำดับ มีเพียงบางคน ที่บอกว่า ยังอยากดูโทรทัศน์มากกว่าการอ่านหนังสือ เมื่อเริ่มจัดกิจกรรมใหม่ ๆ รู้สึกตื่นเต้น อยากอ่าน แต่พอนาน ๆ มา เริ่มไม่ค่อยอยากอ่านแล้ว และมีนักเรียนบางคนที่ให้ข้อคิดจากการอ่านน่าสนใจ เช่น เด็กชายพรชัย จันทรสุข บอกว่า “ผมจะอ่านหนังสือพิมพ์จะดูข่าวในโทรทัศน์กับในหนังสือพิมพ์ตรงกันหรือเปล่า”

สำหรับครู ครูทุกคน มีความเห็นว่า นักเรียนทุกคน อ่านหนังสือมากขึ้นกว่าเดิม ใช้เวลาว่างในการอ่านมากขึ้น โดยมีครูยุพิน เทพเกลี้ยง ได้เสนอว่า “กิจกรรมที่ทำดีอยู่แล้ว แต่ควรจัดหนังสือวางไว้ให้เต็มพื้นที่ เช่น ใต้ต้นไม้ที่นักเรียนชอบไปนั่งเล่น หรือใต้ถุนอาคารเรียนที่นักเรียนชอบนั่งเล่นในตอนเที่ยง และลดการจดบันทึกลง ให้จดบันทึก 2 สัปดาห์ต่อ 1 เล่มก็ได้ นักเรียนจะได้ไม่เบื่อ หรือ การจดบันทึกอาจจะนำไปฝากไว้ในวิชาภาษาไทย แต่ขณะที่อ่านอย่างเสรีแบบนี้ไม่ต้องจดบันทึก นักเรียนจะได้ไม่อึดอัด” ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่ก็เห็นด้วย

จากการจัดเวทีเสวนา พอสรุป ได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนานิสัยรักการอ่าน ทั้งครู ผู้ปกครอง และนักเรียน มีความคิดเห็นตรงกันว่า กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน สามารถพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน ให้นักเรียนรักการอ่านเพิ่มขึ้น กว่าเดิม
2. ผลกระทบจากการจัดกิจกรรมนี้ คือ ผู้ปกครองได้พูดคุย ให้เวลา ให้ความรัก ความอบอุ่นกับนักเรียนมากขึ้น และเพิ่มความรัก ความอบอุ่นในครอบครัวได้มากขึ้น
3. ข้อเสนอแนะจากการจัดกลุ่มสนทนา คือ จัดกิจกรรมนี้ตลอดไป ลดการจดบันทึกการอ่าน จัดหนังสือไว้ในทุกที่ ที่นักเรียนสามารถหยิบอ่านได้สะดวก

อภิปรายผล

จากผลการหาประสิทธิภาพของกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน โดยการนำ กระบวนการ PDCA ของ เดมมิ่ง (Deming) ซึ่งมี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นวางแผน ขั้นปฏิบัติการ ขั้นประเมินผล และขั้นปรับปรุงและพัฒนา พบว่า กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.54/84.28 หมายความว่า ในขณะที่จัดกิจกรรมโดยใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน มีการประเมินผลโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการอ่านของนักเรียน นักเรียนมีผลการประเมิน เฉลี่ย ร้อยละ 82.54 และประเมินผลเมื่อสิ้นสุดการใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน พบว่า นักเรียนมีผลการประเมินเฉลี่ย 84.28 แสดงว่า กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดนที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 75/75 ตามที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับ กรองกาญจน์ กรณกิจ (บทคัดย่อ : 2551) ซึ่งศึกษาเรื่องผลการใช้สื่อประสมประกอบการสอนที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สารานุกรมศิลป์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านโผลง โดยใช้กระบวนการ PDCA พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ในสารานุกรมศิลป์สูงขึ้น รวมทั้ง สมคิด รวยเงิน (บทคัดย่อ : 2546) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องการวิจัยและพัฒนารูปแบบบริการศูนย์สุขภาพชุมชนแบบประชาชนมีส่วนร่วม ของศูนย์สุขภาพชุมชนจะโปรง อำเภอนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้กระบวนการ PDCA สอดแทรกในทุกขั้นตอน พบว่า รูปแบบการบริการศูนย์สุขภาพชุมชนที่สร้างขึ้น โดยใช้กระบวนการ PDCA นั้น เป็นรูปแบบที่ประชาชนพอใจในบริการเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อีกทั้ง เพ็ญแข ประทุมชาติ (บทคัดย่อ : 2549) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง ผลการดำเนินการโครงการส่งเสริมโภชนาการตามกระบวนการ PDCA ของนักเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนพังทวยพัฒนการศึกษา อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น พบว่า นักเรียนมีภาวะโภชนาการดีขึ้น แตกต่างจากก่อนดำเนินโครงการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 และโสรัฏฐา วงศ์รัก (บทคัดย่อ : 2549) ที่ได้ศึกษาผลการใช้กระบวนการ PDCA ที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง ในการพัฒนาประสิทธิภาพการ

ปฏิบัติงานกลุ่มของนักเรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ปีที่ 2 สาขาการบัญชี ปีการศึกษา 2549 วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการใช้กระบวนการ PDCA ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน ผลจากการศึกษาพบว่า นักเรียนสามารถนำประสบการณ์ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาหรือการทำงานอื่นๆในระดับมาก และนักเรียนทำการทดสอบหลังการให้ความรู้ตามกระบวนการ PDCA ได้ผลคะแนนมากกว่าผลการทดสอบก่อนการอบรม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าวัตรกรรมมีประสิทธิภาพ

จากที่กล่าวมา ผู้ศึกษาเห็นว่าการนำกระบวนการ PDCA มาใช้ปรับปรุงหรือพัฒนางาน จะทำให้งานนั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ผลการดำเนินงานตามกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน

จากการศึกษา พบว่า หลังจากใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดนแล้ว นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านมากขึ้น มีความก้าวหน้าทั้งพฤติกรรมการอ่านเฉลี่ยร้อยละ 24.46 และลักษณะนิสัยรักการอ่าน เฉลี่ยร้อยละ 26.42 และสภาพการอ่านที่ดีขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนใช้กระบวนการ ทั้งนี้จะเป็นเพราะ กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้พัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนได้จริง เพราะเป็นกระบวนการที่ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นตามหลักทฤษฎี และสร้างตามขั้นตอนการสร้างวัตรกรรมผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ อีกทั้งยังเป็นกระบวนการที่เกิดจากความร่วมมือกัน 3 ฝ่าย คือทั้งผู้ปกครอง นักเรียน และครู สอดคล้องกับ สหทยา ชินสมบูรณ์ (2527 : 76-88) ได้ศึกษาอิทธิพลของสภาพครอบครัว ที่มีต่อการอ่านของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาขาน้ำทิพย์ จากการศึกษาค้นคว้าสภาพครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการอ่านของนักเรียนตามตัวแปร คือ อาชีพ รายได้ การศึกษา ครอบครัวความสัมพันธ์กับการอ่านของนักเรียน ครอบครัวจึงมีอิทธิพลและบทบาทต่อการอ่านหรือการสร้างนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็ก ผู้ปกครองที่มีอาชีพใช้วิชาชีพ มีกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้แก่เด็กของตนมากกว่าผู้ปกครองอาชีพค้าขายและรับจ้าง กิจกรรมที่ผู้ปกครองส่งเสริมให้แก่เด็กของตนมากมี 5 กิจกรรมตามลำดับ คือ ให้เงินซื้อหนังสืออ่าน ซื้อหนังสือพิมพ์ให้อ่าน โดยไม่กำหนดเวลาอ่านตามช่วงเวลาที่กำหนด และเล่านิทานให้ฟัง รวมทั้ง มาณี ปีระทุม (อ้างถึงใน นุช ม่วงเก่า 2533 : 47) ได้ศึกษาเรื่อง ผลการใช้กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ หลังทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูง ปานกลาง และต่ำ มีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 นักเรียนกลุ่มทดลองที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำ อย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง มีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านอย่างมีวิचारญาณเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญ ที่ ระดับ .05

ในส่วนของ โรงเรียนได้ปรับปรุงบรรยากาศในการอ่าน ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน เช่น โรงเรียนได้จัดซื้อหนังสือตามความสนใจของนักเรียน วางโต๊ะ เก้าอี้ ให้นักเรียนได้นั่งอ่านได้ต้นไม้ อีกทั้งนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่ไม่มีปัญหาเรื่องการอ่าน คือเป็นนักเรียนที่อ่านออกเขียนได้ สำหรับกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่จัดเพื่อเร้าใจหรือสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนสนใจการอ่าน ทั้ง 5 กิจกรรมนั้น เป็นกิจกรรมที่นักเรียนเป็นผู้เลือกเองทั้งสิ้น สอดคล้องกับ สันตัก อินทริกันนท์ และคณะ (2522 : 39 – 40) ได้แนะนำวิธีการง่าย ๆ ในการเร้าให้เด็กอ่านหนังสือ ดังนี้ เช่น การเล่นเกมให้เด็กฟัง เด็ก ๆ ชอบฟังนิทานกันทุกคน เมื่อฟังนิทานแล้วหาก ไม่จบก็อยากติดตามเรื่อง ครูก็แนะนำให้อ่านต่อเอง เล่าเรื่องในหนังสือให้เด็กฟัง ซึ่งเป็นเรื่องที่เด็กสนใจ เช่น เรื่องสัตว์ประหลาดซึ่งถ้าเด็กสนใจจะสามารถไปหาอ่านเพิ่มเติมได้ แนะนำหนังสือแก่เด็ก ทั้งนี้ โดยครูนำเอาหนังสือมาอภิปรายกันในชั้น พูดถึงสิ่งที่น่าสนใจ สิ่งที่ต้องรู้ต่าง ๆ เช่นนี้จะทำให้เด็กรู้สึกอยากอ่านหนังสือเล่มนั้น ๆ เพิ่มขึ้น ให้เด็กดูหนังสือภาพ เด็กทุกคนชอบดูภาพ ฉะนั้นการให้เด็กได้ดูภาพจากหนังสือจะช่วยให้เด็กมีความสนใจในหนังสือมากขึ้น มีความต้องการที่จะอ่านยิ่งขึ้น

ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโค่น มีผลกระทบเกิดขึ้นดังนี้

1. นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปใช้ในการพัฒนาผลการเรียน โดยเฉพาะในวิชาภาษาไทย การเขียนเรียงความ มีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น
2. ผู้ปกครองมีความพึงพอใจ เพราะการนำกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านไปใช้ ทำให้ได้ข้อคิดในการเลี้ยงดูลูกหลาน รวมทั้งลูกหลานก็สนใจอ่าน ลดการเที่ยวเตร่ลง ลดการดูโทรทัศน์ลง แม้จะเพียงเวลาเล็กน้อย ก็ตาม สมาชิกในครอบครัวก็มีความสนิทสนมกันมากขึ้น ส่งผลให้ผู้ปกครองมีความสุขเพิ่มขึ้น
3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการนำกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านมาใช้เพราะทำให้ได้อ่านหนังสือที่สนใจ ตลอดจนพ่อแม่ก็ให้ความใกล้ชิดกับตนเองมากขึ้น และมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน รวมทั้งเข้าใจบทเรียนมากขึ้น
4. ครูมีความพึงพอใจต่อการนำกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านมาใช้ เพราะทำให้นักเรียนกระตือรือร้นในการเรียนรู้มากขึ้น ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์มากขึ้น

จากผลการดำเนินงานและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการนำกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโค่นมาใช้ ดังกล่าวผู้ศึกษามีความเห็นว่ เกิดจากกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านที่สร้างขึ้นอย่างมีขั้นตอน เป็นระบบ และมีการปรับปรุงพัฒนาอยู่ตลอดเวลา พัฒนาอยู่ในขั้นตอนของการปฏิบัติงาน และทุกคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามบทบาท

หน้าที่ ซึ่งสอดคล้องกับ ซึ่งได้อธิบายว่ากระบวนการ PDCA เป็นกระบวนการที่นำมาใช้ในการพัฒนา
งานที่มีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. โรงเรียนควรนำรูปแบบกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่ได้จากการ
วิจัยในครั้งนี้ ไปใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ต้องคำนึงถึงการจัดบรรยากาศภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อ
การจัดกิจกรรม และต้องให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม และมีการติดตามผลการจัดกิจกรรม
อยู่ตลอดเวลา เมื่อมีปัญหาต้องร่วมกันแก้ไขทันที นำกระบวนการ PDCA ไปใช้ในทุกระดับชั้นตอน จึงจะ
ทำให้การใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านมีประสิทธิภาพ โดยโรงเรียนนำผลการใช้
กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนในวงรอบที่ 1 มาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนในวงรอบ
ที่ 2 คือ นักเรียนอ่านหนังสือเพิ่มขึ้นจากเดิมแล้วโดยอ่านเฉลี่ย 5 วัน วันละ 30 นาที - 1 ชั่วโมง และ
สามารถอ่านจับใจความสำคัญได้ในระดับที่น่าพอใจ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้น ป.6 ใน
วิชาภาษาไทย เพิ่มขึ้นจากเดิม ได้เฉลี่ยร้อยละ 44.06 ในปีการศึกษา 2550 เป็นร้อยละ 46.54 ในปี
การศึกษา 2551 แต่ก็ยังไม่ผ่าน ร้อยละ 50 ถือว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังต่ำอยู่ ยังต้องพัฒนาต่อไป
โดยเริ่มจากการสร้างความตระหนักอีกครั้ง อาจจะเพิ่มกิจกรรมในการสร้างความตระหนักให้เข้มข้นขึ้น
กว่าเดิม และในขั้นปฏิบัติความจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้หลากหลายมากขึ้น

2. ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่หลากหลายมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

1 ควรนำรูปแบบกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน
ไปใช้กับนักเรียนกลุ่มอื่น ๆ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของกระบวนการ

2 ควรศึกษาตัวแปร หรือคุณลักษณะอื่นๆ ที่ต้องการปลูกฝัง เช่น ความสามารถในการคิด
หรือความรับผิดชอบ

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ.2544. รายการการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการอ่านของนักเรียนและการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ศุภสภาลาดพร้าว.
- . 2541. รายงานสรุปผลการสำรวจ เรื่อง สภาพและการผลิตหนังสือสำหรับเด็กในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. โรงพิมพ์ศุภสภาลาดพร้าว.
- . 2546. กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- ครรรชิต มนูญผล. 2544. การออกแบบการสอนแบบบูรณาการ. นครศรีธรรมราช : โรงพิมพ์เม็ดทราย.
- ชุติมา สัจจานันท์. 2529. บรรณานุกรมการอ่าน. กรุงเทพฯ: สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย.
- ฉวีวรรณ คูหาภินนธ์. 2542. การอ่านและการส่งเสริมการอ่าน. กรุงเทพฯ : ศิลปาบรรณการ.
- ถนอมวงศ์ ถ้ายอดมรรคผล. 2537. การอ่านให้เก่ง. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : กระดาษสา.
- นุช ม่วงแก้ว. 2533. การนำเสนอโครงการกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ผจงวาด พูลแก้ว. 2547. แบบฝึกทักษะฟัง พูด อ่าน เขียน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- พิสนุ ฟองศรี. 2550. วิจัยชั้นเรียน : หลักการและทฤษฎีปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : พรอพเพอร์ตี้พริ้นท์.
- เพ็ญแข ประทุมชาติ. 2549. ผลการดำเนินโครงการส่งเสริมโภชนาการตามกระบวนการ PDCA เพื่อลดภาวะโภชนาการของนักเรียนมัธยมศึกษา ในโรงเรียนพังกุญพัฒนศึกษา อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น . สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4.

เพ็ญแข สุภิกิตย์. 2526. ปัญหาการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียน สังกัด

กรุงเทพมหานคร เขตประทุมวัน. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์.

ราชบัณฑิตยสถาน. 2542. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ :

อักษรเจริญทัศน์.

วณิ ฐาปนวงศ์ศาสนดิ. 2531. กิจกรรมสำหรับห้องสมุด. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

วลัยภรณ์ อาทิตย์เที่ยง. 2529. การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้น

ประถมศึกษาปีที่หกที่มีลักษณะและภูมิหลังแตกต่างกัน. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์.

สมคิด รวยเงิน. 2546. การวิจัยและพัฒนารูปแบบบริการศูนย์สุขภาพชุมชนแบบประชาชนมีส่วนร่วม
ของศูนย์สุขภาพชุมชนจะโปรง อำเภอนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ สาขา
ยุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สมหมาย อ่องชุ่ม. 2534. ศึกษาความสนใจในการอ่านและวิจารณ์ในการอ่านหนังสือพิมพ์รายวัน
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน.

สถิตีแห่งชาติ,สำนักงาน. “การอ่าน : หัวใจสำคัญของการพัฒนาชาติ” บ้านเมือง (8 ตุลาคม 2546)
หน้า 5.

สุชุม เกลยทรัพย์. 2531. ส่งเสริมการอ่าน. พิมพ์ครั้งที่ 2. ประทุมธานี : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยา

โสรักดา วงศ์รัก. 2549. ศึกษาผลการใช้กระบวนการ PDCA ที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียงในการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานกลุ่มของนักเรียน ระดับประกาศนียบัตร
วิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 2 สาขางานการบัญชี ปีการศึกษา 2549 วิทยาลัยพลศึกษาเขตพุน.
วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อักษร รุ่งมณี. 2525. การเปรียบเทียบผลเพิ่มความเข้าใจในการอ่านและทัศนคติต่อการอ่าน ระหว่างการ
สอนอ่านแบบปกติและการสอนอ่านโดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
การหาคุณภาพของเครื่องมือ

การหาประสิทธิภาพของกระบวนการ 75/75 ในการคำนวณจะนำคะแนนที่ได้หา
ประสิทธิภาพของสิ่งที่พัฒนาโดยใช้สูตรในการคำนวณ ดังนี้

$$E_1 = \frac{\frac{\sum x}{N}}{A} \times 100 \quad \text{หรือ} \quad E_1 = \frac{\bar{x}}{A} \times 100$$

เมื่อ	E_1	คือ	ประสิทธิภาพของกระบวนการ
	$\sum x$	คือ	ผลรวมของคะแนนที่ได้จากการวัดระหว่างเรียน
	N	คือ	จำนวนผู้เรียน
	A	คือ	คะแนนเต็มจากการวัดระหว่างเรียน
	$\bar{x}$	คือ	คะแนนเฉลี่ยของผู้เรียนที่ได้จากการวัดระหว่างเรียน

$$\begin{aligned} E_1 &= \frac{206.35}{250} \times 100 \\ &= \frac{20635}{250} \\ &= 82.54 \end{aligned}$$

$$E_2 = \frac{\frac{\sum y}{N}}{B} \times 100 \quad \text{หรือ} \quad E_2 = \frac{\bar{y}}{B} \times 100$$

เมื่อ E_2 คือ ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ ได้จากคะแนนเฉลี่ยของ
การทำแบบทดสอบหลังเรียนของผู้เรียนทั้งหมด

$\sum y$	คือ	ผลรวมของคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียน
N	คือ	จำนวนผู้เรียน
B	คือ	คะแนนเต็มของการสอบหลังเรียน

เกณฑ์ที่ยอมรับได้ว่าชุดการสอนมีประสิทธิภาพ คือ ด้านพุทธิพิสัย E_1/E_2 มีค่า 75/75
ขึ้นไป โดยที่ค่า E_1/E_2 ต้องไม่ต่างกันเกินร้อยละ 5
(พิสนุ ฟองศรี, 2550 : 185)

$$\begin{aligned}
 E_2 &= \frac{105.35}{125} \times 100 \\
 &= \frac{10535}{125} \\
 &= 84.28
 \end{aligned}$$

ฉะนั้น E_1/E_2 มีค่า เท่ากับ $82.54 / 84.28$ ซึ่งถือว่า กระบวนการพัฒนานิสัย
รักการอ่านของนักเรียนมีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์มาตรฐาน 75/75 ที่กำหนด

แบบสรุปผลการสังเกตพฤติกรรมกรรมการอ่านของนักเรียนโดยครูเป็นผู้ประเมิน

นักเรียนคนที่	ผลการสังเกตระหว่างการใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน				
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 4	ครั้งที่ 5
1	39	36	38	40	40
2	39	39	40	43	37
3	36	38	41	40	44
4	38	40	42	43	44
5	39	41	42	40	39
6	38	40	40	44	44
7	36	40	42	43	42
8	38	40	43	43	43
9	39	43	43	43	45
10	39	40	41	41	41
11	40	42	44	44	42
12	39	39	41	42	42
13	39	40	41	42	43
14	39	39	42	41	42
15	40	41	42	43	42
16	41	44	44	48	39
17	39	39	40	40	40
18	39	40	42	45	42
19	40	40	42	46	42
20	39	42	43	46	43

แบบสรุปผลการสังเกตพฤติกรรมกรรมการอ่านของนักเรียน โดยครู

นักเรียนคนที่	ผลการสังเกตระหว่างการใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน														
	ครั้งที่ 1			ครั้งที่ 2			ครั้งที่ 3			ครั้งที่ 4			ครั้งที่ 5		
	ครูคน	ครูคน	ครูคน	ครูคน	ครูคน	ครูคน	ครูคน	ครูคน	ครูคน	ครูคน	ครูคน	ครูคน	ครูคน	ครูคน	ครูคน
	ที่ 1	ที่ 2	ที่ 3	ที่ 1	ที่ 2	ที่ 3	ที่ 1	ที่ 2	ที่ 3	ที่ 1	ที่ 2	ที่ 3	ที่ 1	ที่ 2	ที่ 3
				1			1			1			1		
1	39	39	38	36	36	36	38	38	37	39	41	39	40	40	39
2	39	39	38	39	39	38	41	39	38	43	43	42	38	38	36
3	36	36	35	38	39	36	41	42	39	41	40	39	44	44	43
4	38	39	37	40	40	38	42	43	40	44	43	40	44	45	42
5	39	39	38	41	41	40	43	44	40	41	40	40	38	40	38
6	39	38	38	41	40	40	40	40	40	44	44	43	44	44	43
7	39	39	36	41	41	38	41	41	39	43	44	40	43	42	41
8	38	39	37	40	40	38	44	43	42	44	43	42	45	43	42
9	39	39	38	43	43	42	44	44	43	43	43	43	43	43	43
10	39	39	38	41	42	40	41	43	40	41	41	40	41	40	41
11	40	40	41	41	42	42	44	45	44	44	45	44	42	42	43
12	39	39	39	40	39	39	42	41	39	42	42	42	42	43	42
13	39	39	38	40	42	39	42	41	41	43	42	41	44	42	41
14	39	39	39	39	40	39	41	43	40	43	43	41	43	42	41
15	40	40	39	42	41	39	43	42	42	43	44	43	43	42	41
16	40	43	39	44	45	40	44	46	41	48	48	47	40	40	38
17	39	39	39	39	39	38	41	40	40	40	40	40	39	40	40
18	39	39	39	40	40	39	42	43	40	45	45	43	45	42	40
19	40	40	40	41	40	40	43	42	41	46	47	45	42	43	40
20	39	39	39	41	44	41	43	44	41	47	46	45	45	43	40

ผลการสังเกตพฤติกรรมการอ่านของนักเรียน โดยนักเรียนประเมินตนเอง

นักเรียนคนที่	ผลการสังเกตระหว่างการใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน				
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 4	ครั้งที่ 5
1	39	42	42	40	40
2	38	39	40	37	41
3	37	39	42	42	40
4	38	40	38	40	44
5	40	38	40	42	44
6	38	42	40	43	44
7	40	38	39	42	39
8	38	41	41	41	43
9	42	43	44	45	48
10	40	40	41	41	41
11	40	42	43	46	45
12	41	41	42	43	42
13	38	39	42	42	43
14	39	39	41	40	41
15	40	40	42	44	43
16	41	44	46	49	43
17	37	40	40	40	40
18	39	40	42	46	42
19	39	40	42	47	43
20	38	41	42	46	44

แบบสังเกตพฤติกรรมการอ่านของนักเรียน โดยผู้ปกครอง

นักเรียนคนที่	ผลการสังเกตระหว่างการใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน				
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 4	ครั้งที่ 5
1	39	39	38	40	40
2	38	39	39	36	42
3	35	39	43	43	44
4	40	40	44	43	44
5	41	44	44	38	42
6	38	38	40	43	43
7	39	42	38	43	39
8	38	40	43	43	44
9	39	42	48	44	46
10	40	40	43	43	43
11	39	41	42	42	43
12	39	39	41	43	42
13	39	40	41	42	43
14	39	39	41	41	41
15	39	40	42	43	41
16	40	44	45	46	45
17	36	39	40	41	38
18	39	39	40	46	42
19	40	40	44	46	43
20	39	37	39	48	45

แบบสัมภาษณ์สภาพการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน ปีการศึกษา 2551-2552

ฉบับนักเรียน

.....

คำชี้แจง ผู้สัมภาษณ์ควรแจ้งให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทราบก่อนล่วงหน้า
 ผู้สัมภาษณ์ไปตามที่นัดหมายให้ตรงเวลา
 ผู้สัมภาษณ์ต้องมีท่าทางที่เป็นกัลยาณมิตร
 ผู้สัมภาษณ์ควรเลือกสถานที่สัมภาษณ์ที่เหมาะสม
 ผู้สัมภาษณ์ควรใช้วิธีการสัมภาษณ์ที่ไม่เป็นทางการ
 ผู้สัมภาษณ์ควรศึกษาแบบสัมภาษณ์ให้เข้าใจก่อนจะไปสัมภาษณ์

1. นักเรียนกำลังเรียนอยู่ชั้น
☐ ป.4 ☐ ป.5 ☐ ป.6
2. นักเรียนอาศัยอยู่กับ
☐ พ่อแม่ ☐ พ่อ หรือ แม่ ☐ ปู่ย่าตายาย หรือญาติ
☐ อื่นๆ.....
3. นักเรียนอ่านหนังสือนอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียนหรือไม่
☐ ไม่อ่าน
☐ อ่าน
☐ อ่านทุกวัน
☐ อ่านสัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง
☐ อ่านสัปดาห์ละ 1 ครั้ง
☐ อ่านเดือนละ 1-2 ครั้ง
4. (สำหรับนักเรียนที่ตอบ อ่าน ในข้อ 3) ถ้านักเรียนอ่านหนังสือนอกเหนือจากเวลาเรียน นักเรียนอ่านเวลาใด
☐ ตอนเที่ยง
☐ ตอนเย็น
☐ ก่อนนอน

○ อื่นๆ ระบุ.....

5. (สำหรับนักเรียนที่ตอบ อ่าน ในข้อ 3) ถ้านักเรียนอ่านหนังสือนอกเหนือจากเวลาเรียน นักเรียนอ่านหนังสือประเภทใด

- หนังสือเรียน
- หนังสือการ์ตูน
- หนังสือนิทาน
- หนังสือประวัติศาสตร์
- หนังสือการผจญภัย
- หนังสือวรรณคดี
- อื่นๆ ระบุ.....

6. นักเรียนคิดว่าการอ่านหนังสือนอกเหนือจากเวลาเรียน มีความจำเป็นหรือไม่ เพราะเหตุใด.....

.....

.....

7. หลังเลิกเรียนแล้วนักเรียนทำกิจกรรมใดบ้าง

เมื่อกลับไปถึงบ้าน ได้ทำกิจกรรม ดังนี้

- เวลา 16.00 - 16.30 น. ทำ.....
- เวลา 16.30 - 17.00 น. ทำ.....
- เวลา 17.00 - 17.30 น. ทำ.....
- เวลา 17.30 - 18.00 น. ทำ.....
- เวลา 18.00 - 18.30 น. ทำ.....
- เวลา 18.30 - 19.00 น. ทำ.....
- เวลา 19.00 - 19.30 น. ทำ.....
- เวลา 19.30 - 20.00 น. ทำ.....
- เวลา 20.00 - 20.30 น. ทำ.....
- เวลา 20.30 - 21.00 น. ทำ.....
- เวลา 21.00 - 21.30 น. ทำ.....
- เวลา 21.30 - 22.00 น. ทำ.....

8. ถ้านักเรียนดูรายการโทรทัศน์ นักเรียนดูรายการใดบ้าง

.....

.....

9. ให้ครูหรือผู้ปกครองช่วยเหลือนักเรียนเรื่องการอ่านอย่างไรบ้าง

ง.....

.....

.....

10. โรงเรียนควรจัดกิจกรรมใดบ้าง ที่ทำให้นักเรียนชอบอ่านหนังสือมากขึ้น

.....

.....

แบบสัมภาษณ์สภาพการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน ปีการศึกษา 2551

ฉบับผู้ปกครอง

.....

- คำชี้แจง ผู้สัมภาษณ์ควรแจ้งให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทราบก่อนล่วงหน้า
 ผู้สัมภาษณ์ไปตามที่นัดหมายให้ตรงเวลา
 ผู้สัมภาษณ์ต้องมีท่าทางที่เป็นกัลยาณมิตร
 ผู้สัมภาษณ์ควรเลือกสถานที่สัมภาษณ์ที่เหมาะสม
 ผู้สัมภาษณ์ควรใช้วิธีการสัมภาษณ์ที่ไม่เป็นทางการ
 ผู้สัมภาษณ์ควรศึกษาแบบสัมภาษณ์ให้เข้าใจก่อนจะไปสัมภาษณ์

ข้อมูลพื้นฐาน

1. ผู้ปกครองประกอบอาชีพ.....

สภาพการอ่านของนักเรียนขณะอยู่ที่บ้าน

2. นักเรียนอ่านหนังสือขณะอยู่ที่บ้านหรือไม่

☐ ไม่อ่าน

☐ อ่าน

☐ อ่านทุกวัน

☐ อ่านสัปดาห์ละ 2 - 3 ครั้ง

☐ อ่านสัปดาห์ละ 1 ครั้ง

☐ อ่านเดือนละ 1-2 ครั้ง

4. (สำหรับผู้ปกครองที่ตอบ อ่าน ในข้อ 3) ถ้านักเรียนอ่านหนังสือ ขณะอยู่ที่บ้าน

นักเรียนอ่านเวลาใด

☐ ตอนเที่ยง

☐ ตอนเย็น

☐ ก่อนนอน

☐ อื่นๆ ระบุ.....

5. (สำหรับผู้ปกครองที่ตอบ อ่าน ในข้อ 3) ถ้านักเรียนอ่านหนังสือนอกเหนือจากเวลาเรียน นักเรียนอ่านหนังสือประเภทใด

- ☐ หนังสือเรียน
- ☐ หนังสือการ์ตูน
- ☐ หนังสือนิทาน
- ☐ หนังสือประวัติศาสตร์
- ☐ หนังสือการผจญภัย
- ☐ หนังสือวรรณคดี
- ☐ อื่นๆ ระบุ.....

6. ผู้ปกครองคิดว่าการอ่านหนังสือนอกเหนือจากเวลาเรียน มีความจำเป็นหรือไม่ เพราะเหตุใด.....

.....

.....

7. หลังเลิกเรียนแล้วนักเรียนทำกิจกรรมใดบ้าง

เมื่อกลับไปถึงบ้าน ได้ทำกิจกรรม ดังนี้

- เวลา 16.00 - 16.30 น. ทำ.....
- เวลา 16.30 - 17.00 น. ทำ.....
- เวลา 17.00 - 17.30 น. ทำ.....
- เวลา 17.30 - 18.00 น. ทำ.....
- เวลา 18.00 - 18.30 น. ทำ.....
- เวลา 18.30 - 19.00 น. ทำ.....
- เวลา 19.00 - 19.30 น. ทำ.....
- เวลา 19.30 - 20.00 น. ทำ.....
- เวลา 20.00 - 20.30 น. ทำ.....
- เวลา 20.30 - 21.00 น. ทำ.....
- เวลา 21.00 - 21.30 น. ทำ.....
- เวลา 21.30 - 22.00 น. ทำ.....

8. ถ้านักเรียนดูรายการโทรทัศน์ นักเรียนดูรายการใดบ้าง

.....

.....

9. ขณะอยู่ที่บ้าน ผู้ปกครองช่วยเหลือนักเรียนเรื่องการอ่านอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

10. โรงเรียนควรจัดกิจกรรมใดบ้าง ที่ทำให้นักเรียนชอบอ่านหนังสือมากขึ้น

.....

.....

แบบสัมภาษณ์สภาพการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน ปีการศึกษา 2551

ฉบับ ครู

.....

- คำชี้แจง ผู้สัมภาษณ์ควรแจ้งให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทราบก่อนล่วงหน้า
 ผู้สัมภาษณ์ไปตามที่นัดหมายให้ตรงเวลา
 ผู้สัมภาษณ์ต้องมีท่าทางที่เป็นกัลยาณมิตร
 ผู้สัมภาษณ์ควรเลือกสถานที่สัมภาษณ์ที่เหมาะสม
 ผู้สัมภาษณ์ควรใช้วิธีการสัมภาษณ์ที่ไม่เป็นทางการ
 ผู้สัมภาษณ์ควรศึกษาแบบสัมภาษณ์ให้เข้าใจก่อนจะไปสัมภาษณ์

1. นักเรียนอ่านหนังสือนอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียนหรือไม่
 - ☐ ไม่อ่าน
 - ☐ อ่าน
 - ☐ อ่านทุกวัน
 - ☐ อ่านสัปดาห์ละ 2 - 3 ครั้ง
 - ☐ อ่านสัปดาห์ละ 1 ครั้ง
 - ☐ อ่านเดือนละ 1-2 ครั้ง
2. (สำหรับครูที่ตอบ อ่าน ในข้อ 1) ถ้านักเรียนอ่านหนังสือนอกเหนือจากเวลาเรียน นักเรียนอ่านเวลาใด.....
3. (สำหรับครูที่ตอบ อ่าน ในข้อ 1) ถ้านักเรียนอ่านหนังสือนอกเหนือจากเวลาเรียน นักเรียนอ่านหนังสือประเภทใด
 - ☐ หนังสือเรียน
 - ☐ หนังสือการ์ตูน
 - ☐ หนังสือนิทาน
 - ☐ หนังสือประวัติศาสตร์
 - ☐ หนังสือการผจญภัย
 - ☐ หนังสือวรรณคดี
 - ☐ อื่นๆ ระบุ.....

4. คุณครูคิดว่าการอ่านหนังสือนอกเหนือจากเวลาเรียน มีความจำเป็นหรือไม่ เพราะเหตุใด.....

.....

.....

5. โรงเรียนควรจัดกิจกรรมใดบ้าง ที่ทำให้นักเรียนชอบอ่านหนังสือมากขึ้น

.....

.....

แบบสอบถามลักษณะนิสัยรักการอ่านของนักเรียน

คำชี้แจง ครูถามนักเรียนแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่าง ในระดับการมี / ปฏิบัติ

- 5 หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำทุกวัน
 4 หมายถึง ปฏิบัติบ่อย ๆ ประมาณ 4-6 วัน/สัปดาห์
 3 หมายถึง ปฏิบัติเป็นบางครั้ง ประมาณ 1-3 วัน/สัปดาห์
 2 หมายถึง ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง ประมาณ 1-2 วัน/เดือน
 1 หมายถึง ไม่มี / ไม่เคยปฏิบัติ

รายการประเมิน	ระดับการมี / ปฏิบัติ				
	เป็นประจำ 5	บ่อย ๆ 4	บางครั้ง 3	นาน ๆ ครั้ง 2	ไม่เคย 1
1. เมื่อนักเรียนอ่านหนังสือ นักเรียนจะสังเกตดูย่อหน้าต่าง ๆ อย่างพิถีพิถัน					
2. นักเรียนอ่านหนังสือด้วยความเร็วต่าง ๆ กันตามลักษณะของเรื่องที่อ่าน					
3. นักเรียนจะสนใจเรื่องที่อ่านอยู่เสมอ					
4. หลังจากได้อ่านไปสักครู่ นักเรียนจะหยุดพักสายตาโดยการมองไปไกล ๆ					
5. นักเรียนให้ความสำคัญกับเครื่องหมายวรรคตอน เพราะจะช่วยให้เข้าใจความหมายได้ดีขึ้น					
6. เมื่อนักเรียนหยิบเรื่องมาอ่านครั้งแรก นักเรียนสนใจบางอย่างที่จะช่วยให้นักเรียนอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ					
7. นักเรียนอ่านกลุ่มคำโดยกวาดสายตาครั้งเดียว					
8. นักเรียนสังเกตสไตล์การเขียนที่ดีหรือลีลาการเขียนของผู้แต่ง					
9. นักเรียนสนุกกับการอ่าน					
10. นักเรียนสามารถอ่านได้เป็นเวลานานโดยไม่รู้สึกลำบาก					
11. หลังจากที่นักเรียนอ่านย่อหน้า นักเรียนสามารถจะจับใจความสำคัญได้อย่างชัดเจน					
12. นักเรียนฝึกการอ่านอย่างคร่าว ๆ บ่อย ๆ					
13. ในการอ่านย่อหน้า นักเรียนพยายามจะสังเกต การเรียงลำดับเรื่อง นักเรียนดูที่ใจความสำคัญและรายละเอียดที่อธิบายข้อความสำคัญนั้น					

รายการประเมิน	ระดับการปฏิบัติ				
	เป็นประจำ 5	บ่อย ๆ 4	บางครั้ง 3	นาน ๆ ครั้ง 2	ไม่เคย 1
14. นักเรียนจะอ่านหนังสือทุกวรรคตอน ไม่อ่านข้ามคำหรือประโยค					
15. นักเรียนไม่เคร่งครัดต่อหลักไวยากรณ์ในขณะที่อ่าน					
16. นักเรียนรู้สึกสบายใจขณะที่อ่านหนังสือ					
17. ในการอ่านเรื่องยาว ๆ บทความหรือบทต่าง ๆ นักเรียนพยายามดูที่สารบัญและโครงสร้างทั้งหมด					
18. นักเรียนจะจำเรื่องที่อ่านได้มากเสมอ					
19. เมื่อนักเรียนอ่าน โดยเฉพาะเมื่ออ่านเป็นเวลานาน นักเรียนจะต้องแน่ใจว่ามีแสงสว่างพอ					
20. เมื่อนักเรียนอ่าน จะอ่านอย่างมีจุดประสงค์โดยเฉพาะเจาะจง และจำไว้ตลอดเวลาที่อ่าน					
21. นักเรียนอ่านคำนำของหนังสือ					
22. ในการอ่านเรื่องยาก ๆ หลังจากอ่านจบย่อหน้าหรือตอนหนึ่ง นักเรียนจะหยุดพักสักครูเพื่อทบทวนความคิดที่ได้จากการอ่าน					
23. ขณะที่อ่าน นักเรียนจะนึกคำถามขึ้นมาได้ในขณะนั้น					
24. ขณะที่อ่าน นักเรียนจะถือหนังสือไว้ให้ห่างจากสายตา ประมาณ 15 – 20 นิ้ว					
25. นักเรียน ปรับปรุงทักษะการอ่านอยู่เสมอ					

การเปรียบเทียบผลการประเมินลักษณะนิสัยรักการอ่านของนักเรียนก่อนและหลังการใช้
กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน โรงเรียนบ้านโคกโดน

นักเรียนคนที่	ร้อยละของคะแนนลักษณะนิสัยรักการอ่าน		ร้อยละความก้าวหน้า + เพิ่ม / - ลด	หมายเหตุ
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2		
1	63.40	81.60	+18.20	
2	59.20	80.80	+21.60	
3	54.20	83.20	+29.00	
4	45.60	83.20	+37.60	
5	51.20	84.00	+32.80	
6	50.40	83.20	+32.80	
7	63.20	82.40	+19.20	
8	57.60	80.80	+23.20	
9	70.40	88.00	+17.60	
10	67.20	88.00	+20.80	
11	50.40	84.80	+34.40	
12	49.60	84.80	+35.20	
13	52.00	85.60	+33.60	
14	51.00	83.20	+32.20	
15	50.40	83.20	+32.80	
16	67.20	90.00	+28.80	
17	66.40	79.20	+12.80	
18	64.00	84.00	+20.00	
19	66.40	84.00	+17.60	
20	67.20	88.80	+21.60	
รวม	+57.86	+84.28	+26.42	

แบบสังเกตพฤติกรรมการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

ชื่อ เลขที่ ชั้น

สังเกต โดย ☐ ครู ☐ นักเรียน ☐ ผู้ปกครอง

คำชี้แจง สังเกตและให้คะแนนความสอดคล้องของ พฤติกรรมการอ่านของนักเรียน โดยกรอก
คะแนน ลงในช่องคะแนน ตามความคิดเห็นของท่าน
ความหมายของคะแนน มีดังนี้

- คะแนน 1 คะแนน หมายถึง ไม่เคยปฏิบัติ/ไม่มี
2 คะแนน หมายถึง ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง เดือนละ 1-2 วัน
3 คะแนน หมายถึง ปฏิบัติ บางครั้งสัปดาห์ละ 1-2 วัน
4 คะแนน หมายถึง ปฏิบัติบ่อย ๆ สัปดาห์ละ 3-5 วัน
5 คะแนน หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำเกือบทุกวัน

ข้อ	ประเด็น	ครั้งที่					หมายเหตุ
		1	2	3	4	5	
1	อ่านเป็นกิจวัตรประจำวัน						
2	ใช้เวลาว่างทั้งในและนอกห้องเรียน						
3	มีความสุขในการอ่าน						
4	อ่านทุกที่ ทุกเวลา เมื่อมีโอกาส						
5	แสวงหาความรู้จากการอ่านทั้งในและนอกห้องเรียน						
6	ใช้ประโยชน์จากการอ่าน						
7	ใช้ห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้อื่นๆอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง						
8	สนใจเข้าใช้ห้องสมุดด้วยตนเอง						
9	การยืมหนังสือจากห้องสมุด						
10	การบันทึกการอ่าน						

แบบสรุปผลบันทึกการสังเกตพฤติกรรมกรรมการอ่านของนักเรียน

สังเกตของ ○ครู ○ผู้ปกครอง ○นักเรียน

นักเรียน คนที่	รายการพฤติกรรมที่สังเกต										รวม
	1 อ่านเป็นกิจวัตรประจำวัน	2 ใช้เวลาว่างทั้งในและนอกห้องเรียน	3 มีความสุขในการอ่าน	4 อ่านทุกที่ ทุกเวลาเมื่อมีโอกาศ	5 แสวงหาความรู้จากการ์อ่านทั้งในและนอกโรงเรียน	6 ใช้ประโยชน์จากการ์อ่าน	7 ใช้ห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้อื่นๆอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง	8 สนใจเข้าใช้ห้องสมุดด้วยตนเอง	9 การยืมหนังสือจากห้องสมุด	10 การบันทึกการ์อ่าน	
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											
12											
13											
14											
15											
16											
17											
18											
19											
20											

1 หมายถึง ไม่เคยปฏิบัติ/ไม่มี

2 หมายถึง ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง เดือนละ 1 – 2 วัน

3 หมายถึง ปฏิบัติ บางครั้งสัปดาห์ละ 1 – 2 วัน

4 หมายถึง ปฏิบัติบ่อย ๆ สัปดาห์ละ 3 -5 วัน

5 หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำ

ภาคผนวก ข

รายชื่อหนังสือที่นักเรียนคัดเลือกเพื่อจัดซื้อเข้าห้องสมุด

รายชื่อหนังสือที่นักเรียนร่วมกันคัดเลือก เพื่อจัดซื้อเข้าห้องสมุด

1. ตะลุยป่ามหาภัย
2. เอาชีวิตรอดด้วยเงิน 30 บาท : ชุคครอบครัวดิงหนืด
3. ผจญภัยไปกับโจรสลัด
4. โลกร้อน เราซ่อมได้
5. อู้ยโหย ! ฉันเป็นชาย นายเป็นหญิง
6. นักสืบพิทักษ์สิ่งแวดล้อม
7. สามก๊ก รวมเป็นหนึ่ง
8. ปริศนากระดุนสมอง
9. ชุมทรัพย์ฟาโรห์
10. เจ้าหญิงวุ่นวายกับเจ้าชายเย็นชา
11. แผนช่วยผิฉบับ
12. ขยายมาลีล้มซ่า ฮ่า..ฮ่า
13. คำสาปมัมมี่
14. ทาซกับยักษ์จีโมโห
15. ทองดี
16. ความสุขของกะทิ
17. แม่ชีเทเรซา ชุคการ์ตูนบุคคลน่ารู้
18. ฟลอเรนซ์ ไนติงเกล ชุคการ์ตูนบุคคลน่ารู้
19. คู่มือด้วยตนเอง ฉบับการ์ตูน
20. ไซอิ๋ว (การ์ตูน)
21. ไ่่ตง จิน ลูกขอมานผู้ไม่ยอมแพ้ต่อชะตาชีวิต
22. ปฏิบัติการมังกรเหลือง : แก๊งเซอมยอดนักสืบ
23. โจรกรรมดาบทองคำ : แก๊งเซอมยอดนักสืบ
24. เม็กซิโก : ชุคล่าชุมทรัพย์สุดขอบฟ้า
25. 7 อุปนิสัยของเด็กดีมีสุข
26. ผจญภัยในทะเล : เขาวงกต
27. ผจญภัยโลกไดโนเสาร์

28. ผจญภัยในร่างกาย
29. เนเธอร์แลนด์ : ชุดล่าขุมทรัพย์สุดขอบฟ้า
30. ไทย : ชุดล่าขุมทรัพย์สุดขอบฟ้า
31. เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ : ชุดล่าขุมทรัพย์สุดขอบฟ้า เล่ม 3
32. บาร์ก โอบานา
33. ตุรกี : ชุดล่าขุมทรัพย์สุดขอบฟ้า
34. มหิศจรรยศึกสุทรคุณ เล่ม 1
35. แฮรี่ พอตเตอร์ เล่ม 1 – 7
36. นิทานเพื่อนรัก "มหิศจรรย วันของหนู"
37. หนอนน้อยจอมเขมือบ
38. ตำนาน ภัยพิบัติไทย
39. ปัญญาจากชาดก "วัจจอมพลัง"
40. ปัญญาจากชาดก "หงส์ทองคำ"
41. นิทานดวงดาว
42. ช้าง เกกมะเหรก เสือ เกร
43. "มดขยันกับจิ้งจอกเสี่ยงใจ"
44. นิทานตำนานสัตว์ มดตะนอยเอวคอด
45. เด็กหญิงไม้ขีดไฟ.
46. สเกดกับเฮซ คู่หูตะลุยอวกาศ "โตะพูดได้"
47. นิทานอีสป "เด็กเลี้ยงแกะ"
48. นิทานไทย "พระร่วง"
49. นิทานไทย "อุทัยเทวี"
50. นิทานไทย "สุตสาคร"
51. ปลาบู่ทอง
52. การผจญภัยของพระพุทธเจ้า "ปราบพญามาร" (ปกแข็ง)
53. การผจญภัยของพระพุทธเจ้า "ปราบมหาโจรทองคำ" (ปกแข็ง)
54. เพลงกล่อมของพ่อ
55. ความจริงกับนักเดินทาง
56. หมาป่ากับลูกแกะ
57. นกมีหู หนูมีปีก
58. นางในวรรณคดี

59. ไม่ยากถ้าอยากทำให้สำเร็จ
60. กำจัดเรื่องเหม็น ๆ ในตัวเรา
61. เศรษฐศาสตร์ง่ายนิดเดียว
62. ไม่ยาก ถ้าอยากเรียนดี
63. บัญญัติสิบหนึ่ด 100 ประการ
64. ประวัติพระพุทธเจ้า
65. ไม่ยากถ้าอยากจะทำนาคบ
66. ไม่ยากถ้าอยากเป็นเด็กดี
67. โดเรมอนสอนสำนวน เทียบสำนวนไทย ญี่ปุ่น
68. โดเรมอนปฏิบัติการพิทักษ์โลก
69. การคูณ การหาร ชุดโดเรมอนสอนคณิตศาสตร์
70. ทายนิสัยจากใบหน้าแบบญี่ปุ่น
71. ขบวนการนกนางเขน
72. แอลเบิร์ต ไอน์สไตน์ : ชุ่ดนักวิทยาศาสตร์ผู้เป็นอัจฉริยะของโลก
73. ประดิษฐ์ของเล่นวิทยาศาสตร์
74. ทดลองวิทยาศาสตร์รอบรู้ธรรมชาติ
75. การทดลองนอกห้องเรียน
76. โรงเรียนหาย
77. พระนเรศวรมหาราช
78. นางในวรรณคดี
79. รามเกียรติ์
80. ปีเตอร์แพน
81. พรเพียงประการเดียว
82. พระเอกในวรรณคดี
83. คำใส
84. ถึงแม่เพี้ยน หนูก็รัก
85. แสบกำลังสอง
86. 77 คนดังสร้างพลังใจแห่งความสำเร็จ
87. 46 เรื่องที่น่ารู้ ที่ไม่ได้สอนในห้องเรียน
88. สุดแต่ใจจะไขว่คว้า
89. สุภาษิต คำพังเพย

90. กลวิทย์ศาสตร์
91. 200 คำทนายอะไรเอ๋ย
92. 50 นิทานไทย
93. กาในฝูงหงส์
94. เกิดแต่ตม
95. ครั้งหนึ่งนานมาแล้ว
96. จระเข้กับคนจับเกวียน
97. ค้วยสายใยแห่งรัก
98. ตาอิน – ตานา
99. ทำไมจึงไม่มีแมว
100. เทพารักษ์กับคนตัดฟัน
101. บ้านสอยดาว
102. พระราชาหลา
103. พระอภัยมณี ตอนเรียนวิชา
104. พืชที่เป็นพิษ
105. มิติพิศวง
106. การผจญภัยของหมวก
107. สนุกวิทย์ประคิษฐ์ศิลป์
108. 12 ปีนักษัตร และวันเกิดทั้ง 7 วัน
109. การละเล่นของเด็กไทย
110. ทาไฟ ทำนายฝัน
111. ประวัตินายกรัฐมนตรีของไทย
112. พระเวสสันดร
113. พระลอ
114. พระอภัยมณี ตอนกำเนินสุดสาคร
115. พระอภัยมณี ตอนผีเสื้อสมุทร
116. เจ้าชายง่อย
117. ชูเปอร์ป๊อง
118. เด็กมหัศจรรย์
119. นิทานพื้นบ้านภาคใต้
120. บ้านน้อยในโพรงไม้

หนังสือที่รับรายงาน รายเดือน รายไตรมาส

- 121. หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ทุกวัน
- 122. หนังสือพิมพ์มติชน ทุกวัน
- 123. หนังสือวารสาร เล่มโปรด ของนานมีบุ๊คส์
- 124. หนังสือวารสาร Update

ภาคผนวก ค
กิจกรรมค่ายเยาวชนรักการอ่าน
กิจกรรม ยอดนักอ่าน

กิจกรรม ค่ายเยาวชนรักการอ่าน

หลักการและเหตุผล

การอ่านเป็นทักษะพื้นฐานของการสื่อสาร และการเรียนรู้ ซึ่งผู้อ่านจะต้องมีความพร้อมในการอ่าน ทั้งด้านสุขภาพร่างกายที่มีความสมบูรณ์ แข็งแรง โดยเฉพาะสายตา และเป็นผู้ที่อ่านหนังสือคล่อง มีทักษะในการอ่านที่ดี รู้ความหมายของคำศัพท์มาก ๆ ตลอดจนมีวิสัยการอ่านหรือหนังสือที่จะอ่านตรงตามความสนใจ จึงจะอ่านหนังสือได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ เกิดความชอบในการอ่านหนังสือ และจะพัฒนาเป็นความรักที่จะอ่านหนังสือ

เด็กและเยาวชน เป็นกลุ่มบุคคลที่มีความจำเป็นต้องใช้ทักษะการอ่านมาก เพราะเป็นวัยแห่งการเรียนรู้ ที่ต้องค้นหาความถนัดและความสนใจของตนเองให้เจอ เพื่อจะเป็นทิศทางในการเลือกศึกษาต่อในระดับสูงตรงกับความถนัดและความสนใจ เมื่อเรียนจบ ก็จะได้ประกอบอาชีพที่ตนเองชอบ จะทำให้ประสบความสำเร็จได้ง่าย

การเข้าค่ายเยาวชนรักการอ่าน เป็นความคิดริเริ่มของนางสุกัญญา ศรีสืบสาย ศึกษาานิเทศก์งานห้องสมุด กรมสามัญศึกษา (กรมวิชาการ : 309) เป็นการดำเนินการเพื่อให้กลุ่มเยาวชนเกิดความตระหนักในคุณค่าของการอ่าน และสามารถนำความรู้ที่ได้ ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

วัตถุประสงค์

- 1 เพื่อสร้างความตระหนักในคุณค่าของการอ่านและการใช้ประโยชน์จากการอ่านในการเรียนการสอนแก่นักเรียน
- 2 เพื่อให้นักเรียนอ่านหนังสือเพิ่มขึ้นจากเดิม
- 3 เพื่อให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน

เป้าหมาย

1. เข้าค่ายเยาวชนรักการอ่าน เป็นค่ายกลางวัน 1 ครั้ง เป็นเวลา 2 วัน
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน เห็นคุณค่าของการอ่าน และใช้ประโยชน์จากการอ่านได้
3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน อ่านหนังสือเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม
4. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 มีนิสัยรักการอ่านเพิ่มขึ้น

วิธีดำเนินการ

1. แต่งตั้งคณะทำงาน ประชุมวางแผนการเข้าค่าย และกำหนดกิจกรรม และรายละเอียด
2. แจ้งให้ผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทราบ
3. รับสมัครนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4–6 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน
4. จัดเตรียมและจัดหาหนังสือ วัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการเข้าค่าย ตลอดจนเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกิจกรรม

วันที่ 25 พฤษภาคม 2552 ดำเนินการดังนี้

- 5.1 แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 5 คน มีครูที่ปรึกษาของกลุ่ม กลุ่มละ 1 คน
- 5.2 วิทยากรให้ความรู้ในการอ่านหนังสือตามวัตถุประสงค์ของการอ่าน
- 5.3 ให้แต่ละกลุ่ม กำหนดหนังสือที่จะอ่านร่วมกัน 1 เรื่อง เพื่อนำเสนอให้กลุ่มอื่นทราบ การนำเสนอ อาจจะนำเสนอด้วยวิธีใดก็ได้ เช่น เล่าเรื่อง การแสดงบทบาทสมมติ ละคร และร่วมกันอภิปรายจุดเด่นของหนังสือและการนำไปใช้ประโยชน์ สำหรับหนังสือเรื่องอื่น ๆ ให้แต่ละคนเลือกอ่านตามความสนใจ

วันที่ 15 มิถุนายน 2552 ดำเนินการดังนี้

- 5.4 แต่ละกลุ่มนำเสนอเรื่องหนังสือที่กลุ่มเลือกให้เพื่อทราบ
- 5.4 ร่วมอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และร่วมกันสรุปประโยชน์ที่ได้จากการอ่านหนังสือ
- 5.5 สรุปผลจุดเด่น จุดพัฒนาของการเข้าค่ายผู้นำเยาวชนรักการอ่าน และแนวทางในการพัฒนา
6. สรุปผลโครงการ

ทรัพยากร

1. งบประมาณ จำนวน 3000 บาท
2. วัสดุอุปกรณ์ เช่น กระดาษการ์ดสี สีเมจิก หุ่นมือ หุ่นกระดาษ
3. บุคลากร
 - 3.1 วิทยากร 2 คน เพื่อจัดกิจกรรมสร้างความสนุก ความบันเทิง และเพื่อวิจารณ์หนังสือ
 - 3.2 คณะกรรมการดำเนินโครงการ ค่ายเยาวชนรักการอ่าน

ระยะเวลาดำเนินงาน

25 พฤษภาคม - 15 มิถุนายน 2552

สถานที่จัดค่าย

โรงเรียนบ้านโคกโดน อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน เห็นคุณค่าของการอ่าน และใช้ประโยชน์จากการอ่านได้
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน อ่านหนังสือเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม
3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 มีนิสัยรักการอ่านเพิ่มขึ้น

การประเมินผล

1. สอบถามความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรม

ผู้รับผิดชอบกิจกรรม

นางจิราภรณ์ ศรีสุวรรณวิเชียร

แบบสอบถามความพึงพอใจในการร่วม กิจกรรม ค่ายเยาวชนรักการอ่าน

ผู้ตอบแบบสอบถาม ☐ ครู ☐ นักเรียน

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย / ลงในช่องคะแนนตามความคิดเห็นของท่าน

- 5 หมายถึง มีความพึงพอใจ ระดับมากที่สุด
 4 หมายถึง มีความพึงพอใจ ระดับมาก
 3 หมายถึง มีความพึงพอใจ ระดับปานกลาง
 2 หมายถึง มีความพึงพอใจ ระดับน้อย
 1 หมายถึง มีความพึงพอใจ ระดับน้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ					หมายเหตุ
	5	4	3	2	1	
1. ระยะเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม						
2. กิจกรรมที่ใช้ในการจัด กิจกรรม						
3. วิทยากรและคณะกรรมการดำเนินกิจกรรม มีความรู้ความสามารถ และถ่ายทอดความรู้ได้เข้าใจ						
4. หนังสือที่จัดให้มีเพียงพอและน่าสนใจ						
5. สถานที่มีความเหมาะสม						
6. ความร่วมมือของสมาชิกภายในกลุ่ม						
7. การนำเสนอของแต่ละกลุ่มน่าสนใจ						
8. การจัดกิจกรรมนี้ ทำให้เห็นคุณค่าของการอ่านมากขึ้น						
9. การจัดกิจกรรมนี้ ทำให้ได้อ่านหนังสือเพิ่มมากขึ้น						
10. การจัดกิจกรรมนี้ ทำให้สนใจและชอบ อ่านหนังสือมากขึ้น						

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

กิจกรรมยอคนักอ่าน

หลักการและเหตุผล

การพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน ต้องใช้กิจกรรมสร้างแรงจูงใจหลายรูปแบบ กิจกรรมยอคนักอ่าน เป็นกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่สามารถสร้างความสนใจให้ผู้อ่าน อ่านหนังสือด้วยตนเอง และสามารถอ่านได้อย่างสม่ำเสมอ และมีรางวัลเป็นแรงจูงใจ อยู่เรื่อย ๆ ทำให้ผู้อ่านอยากอ่านในปริมาณที่มาก ๆ จนก่อให้เกิดนิสัยรักการอ่านได้

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 เป็นนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านออก เขียนได้แล้ว และได้ศึกษาการอ่านเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาหาความรู้ไปพัฒนา ปรับปรุงตนเอง รู้จักเลือกอ่านหนังสือที่มีรูปแบบหลากหลายมากขึ้น จึงเป็นวัยที่ควรได้รับการส่งเสริมการอ่านเป็นอย่างยิ่ง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนอ่านหนังสือเพิ่มขึ้นจากเดิม
2. เพื่อให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน

เป้าหมาย

นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ปีการศึกษา 2551 – 2552 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน อ่านหนังสือเป็น อ่านเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม และมีนิสัยรักการอ่านมากขึ้น

วิธีดำเนินการ

1. แต่งตั้งคณะกรรมการ จัดกิจกรรมยอคนักอ่านขึ้น โดยมีครูผู้สอนภาษาไทย ครูบรรณารักษ์ จำนวน 3 คน สังเกตการพฤติกรรมการอ่านของนักเรียน บันทึกลงในแบบบันทึก
2. ประชุมคณะกรรมการเพื่อวางแผนดำเนินกิจกรรม
3. ประชุมผู้ปกครอง และนักเรียนทำความเข้าใจกับแบบสังเกตพฤติกรรมการอ่าน วิธีการสังเกต และการบันทึก โดยให้บันทึกเดือนละ 1 ครั้ง และให้ส่งบันทึกการอ่านต่อครูผู้สอนภาษาไทย ตีปดาคู่ละ 1 ครั้ง และชี้แจงระเบียบกติกาการให้รางวัลแก่นักเรียนที่มียอดการอ่านหนังสือจำนวนมากที่สุด จำนวน 5 คน โดยนับจากบันทึกการอ่าน
4. คณะกรรมการนำรายชื่อหนังสือจากสำนักพิมพ์ต่าง ๆ ให้นักเรียนร่วมกันคัดเลือกหนังสือที่นักเรียนสนใจ นำให้เจ้าหน้าที่พัสดุ ดำเนินการจัดซื้อ ครูบรรณารักษ์ลงทะเบียนหนังสือ

5. คณะกรรมการร่วมกันออกแบบบันทึกการสอน ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ นำมาอธิบายและให้นักเรียนได้ทดลองบันทึก
6. นักเรียนอ่านหนังสือตามที่ต้องการ พร้อมกับบันทึกการอ่านตามแบบบันทึกการอ่านที่ได้รับจนครบระยะเวลาที่กำหนด
7. คณะกรรมการตรวจแบบบันทึกการอ่าน และให้คะแนนจากการสังเกตพฤติกรรมการอ่าน
8. ประกาศผลและมอบรางวัล

ทรัพยากรที่ต้องการ

1. งบประมาณ 30000 บาท เพื่อซื้อหนังสือ และจัดทำบันทึกการอ่าน
2. บุคลากร ผู้ปกครองนักเรียน 20 คน นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 20 คน ครูผู้สอนภาษาไทย 2 คน ครูบรรณารักษ์ 1 คน
3. กระดาษ เอ 4 สำหรับจัดทำบันทึกการอ่าน

ระยะเวลาดำเนินการ

มกราคม - มิถุนายน 2552

สถานที่

โรงเรียนบ้านโคกโดน อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ปีการศึกษา 2551-2552 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน อ่านหนังสือเป็น อ่านเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม และมีนิสัยรักการอ่านมากขึ้น

การประเมินผล

1. เก็บรวบรวมจากบันทึกการอ่านของนักเรียน
2. จากการสังเกตพฤติกรรมการอ่านของนักเรียน โดยครู นักเรียน และผู้ปกครอง

ผู้รับผิดชอบกิจกรรม

นางจิราภรณ์ ศรีสุวรรณวิเชียร

แบบสังเกตพฤติกรรมการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

ชื่อ เลขที่ ชั้น

สังเกต โดย ☐ ครู ☐ นักเรียน ☐ ผู้ปกครอง

คำชี้แจง สังเกตและให้คะแนนความสอดคล้องของ พฤติกรรมการอ่านของนักเรียน โดยกรอก

คะแนน ลงในช่องคะแนน ตามความคิดเห็นของท่าน

ความหมายของคะแนน มีดังนี้

คะแนน 1 คะแนน หมายถึง ไม่เคยปฏิบัติ/ไม่มี

2 คะแนน หมายถึง ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง เดือนละ 1-2 วัน

3 คะแนน หมายถึง ปฏิบัติ บางครั้งสัปดาห์ละ 1-2 วัน

4 คะแนน หมายถึง ปฏิบัติบ่อย ๆ สัปดาห์ละ 3-5 วัน

5 คะแนน หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำเกือบทุกวัน

ข้อ	ประเด็น	ครั้งที่					หมายเหตุ
		1	2	3	4	5	
1	อ่านเป็นกิจวัตรประจำวัน						
2	ใช้เวลาว่างทั้งในและนอกห้องเรียน						
3	มีความสุขในการอ่าน						
4	อ่านทุกที่ ทุกเวลา เมื่อมีโอกา						
5	แสวงหาความรู้จากการอ่านทั้งในและนอก ห้องเรียน						
6	ใช้ประโยชน์จากการอ่าน						
7	ใช้ห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้อื่นๆอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง						
8	สนใจเข้าใช้ห้องสมุดด้วยตนเอง						
9	การยืมหนังสือจากห้องสมุด						
10	การบันทึกการอ่าน						

เอกสารแนบหมายเลข 5

สัญญาเลขที่ PRG 51014

โครงการ “กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน”

สรุปรายงานการเงิน

หมวดตาม สัญญา	รายจ่ายสะสม จากงวดก่อน (1)	ค่าใช้จ่ายงวด ปัจจุบัน (2)	รวมรายจ่าย สะสม (3) = (1) + (2)	งบประมาณตั้งไว้ (สะสมถึงปัจจุบัน) (4)	งบประมาณ คงเหลือ หรือเกิน (5) = (4) - (3)
1 ค่าตอบแทน	9,000	3000	12000	18,000	6000
2. ค่าใช้สอย	7,449	4,851	12300	12,300	0
3. ค่าวัสดุ	20,280	2,220	22500	22500	0
รวมทั้งสิ้น	36,729	10071	46800	51,700	6000

การพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน

นางจิราภรณ์ ศรีสุวรรณวิเชียร
โรงเรียนบ้านโคกโดน อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง
E-mail : jira.sri1@chaiyo.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ปีการศึกษา 2551 – 2552 จำนวน 20 คน ผู้ปกครอง 20 คน ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 จำนวน 5 คน การสุ่มเป็นการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตพฤติกรรม ใช้การสนทนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมด้วย ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดนเป็นกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านโดยใช้วงจรเดมมิ่ง (PDCA) ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การวางแผน (Plan) ขั้นที่ 2 การปฏิบัติ (Do) ขั้นที่ 3 การประเมินผล (Check) และขั้นที่ 4 การปรับปรุงและพัฒนา(Action)

1.บทนำ

การอ่านเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในทิศทางที่ดีงาม หากชนชาติใด มีนักอ่านมาก ๆ การดำรงชีวิตของพลเมืองในชาตินั้นย่อมมีคุณภาพชีวิตสูง ส่งผลให้ประเทศชาติเจริญรุ่งเรือง และมีความมั่นคงสืบไป การอ่านหนังสือทำให้ได้เนื้อหาสาระความรู้มากกว่าการศึกษาหาความรู้ด้วยวิธีอื่น อีกทั้งผู้อ่านเป็นผู้กำหนดหนังสือ วิธีการอ่าน เวลาและสถานที่ ได้ด้วยตนเอง แต่เมื่อศึกษาข้อมูลสภาพการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน พบว่า นักเรียน ร้อยละ 69.72 อ่านหนังสือสัปดาห์ละ 2-3 วันหรือน้อยกว่า จากสภาพดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาคือผลการเรียนของนักเรียนต่ำ เมื่อนักเรียนมีผลการเรียนต่ำจะส่งผลกระทบถึงการเรียนต่อในชั้นที่สูงขึ้น

งานวิจัยนี้จึงมุ่งที่จะศึกษากระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนต่อไป

2.วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ตามกระบวนการ PDCA ของเดมมิ่ง มีกิจกรรม 3 ขั้นตอน ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 การศึกษาสภาพการอ่านและลักษณะนิสัยรักการอ่านของนักเรียนก่อนการดำเนินการทดลองใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน โดยการ

1. สัมภาษณ์นักเรียนและผู้ปกครองแบบเจาะลึกถึงสภาพการอ่านของนักเรียน ก่อนใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่ผู้ศึกษาได้กำหนดขึ้น บันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์ วิเคราะห์และเก็บเป็นข้อมูลก่อนการใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน

2. สอบถามลักษณะนิสัยรักการอ่านของนักเรียนก่อนใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน บันทึกข้อมูลของ

นักเรียน เป็นรายบุคคลไว้เป็นลักษณะนิสัยรักการอ่านก่อนใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน

กิจกรรมที่ 2 การใช้ กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน กับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย

นำกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดนไปใช้ผ่านการปรับปรุงแล้วไปใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5 โรงเรียนบ้านโคกโดน

กิจกรรมที่ 3 การศึกษาสภาพการอ่านและลักษณะนิสัยรักการอ่านหลังการใช้กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน

เมื่อนำกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนมาใช้สิ้นสุดแล้ว ใน 1 วงรอบ PDCA ผู้ศึกษาได้เก็บข้อมูลหลังการใช้ดังนี้

1. สัมภาษณ์ นักเรียน ผู้ปกครอง และครู แบบเจาะลึก โดยใช้แบบสัมภาษณ์ ชุดเดิม เก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล ใช้เป็นข้อมูลครั้งที่ 2

2. สอบถามนักเรียนถึงลักษณะนิสัยการอ่านของนักเรียน โดยใช้แบบสอบถามลักษณะนิสัยรักการอ่านชุดเดิม เก็บข้อมูล ใช้เป็นข้อมูลครั้งที่ 2

3.ผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย มีดังนี้

3.1 ผลการศึกษาระบบการพัฒนากระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน

กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่าน ประกอบด้วย

1.ขั้นวางแผน (Plan) ประกอบด้วย การสร้างความตระหนักให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของการอ่าน การคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบถึงสาเหตุและผลของการอ่านและไม่อ่านหนังสือ รวมทั้งวิธีการอ่านหนังสือที่ถูกต้อง ครูให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการอ่านหนังสือที่ถูกต้อง สร้างแนวทางการปฏิบัติและกำหนดกิจกรรมการอ่านที่เหมาะสมกับตนเองและท้องถิ่น

2.ขั้นการปฏิบัติ (DO) ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมการอ่านด้วยความมั่นใจ โดยใช้กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่นักเรียนร่วมกันคัดเลือกซึ่งมีทั้งหมด 5 กิจกรรม

3.ขั้นการตรวจสอบ (Check) เป็นการประเมินผลการอ่านเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง โดยดำเนินการเก็บข้อมูลจากการปฏิบัติการอ่านของนักเรียนโดยการสังเกตพฤติกรรมการอ่านอย่างละเอียดและรอบด้าน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน ข้อมูลที่เก็บเพื่อใช้ในการ ประเมินความก้าวหน้าพฤติกรรมการอ่านของนักเรียน

4. ขั้นปรับปรุงและพัฒนา(Action) ประกอบด้วย การปรับปรุงงานอยู่เสมอจนกลายเป็นนิสัย ดำเนินการโดย ครูและผู้ปกครอง สังเกตพฤติกรรมการอ่านของนักเรียน และตรวจผลการบันทึกการอ่านของนักเรียนแล้ว หากนักเรียนยังบกพร่องในส่วนใด

ก็แจ้งให้นักเรียนทราบและให้เสนอแนวทางในการปรับปรุงด้วย และประเมินผลรวมให้เกิดความภาคภูมิใจ เมื่อโครงการเสร็จสิ้น

3.2 ผลจากการจัดเวทีเสวนา

1. ผลการพัฒนานิสัยรักการอ่าน ทั้งครู ผู้ปกครอง และนักเรียน มีความคิดเห็นตรงกันว่า กระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกโดน สามารถพัฒนานิสัยรักการอ่านของนักเรียน ให้นักเรียนรักการอ่านเพิ่มขึ้น กว่าเดิม
2. ผลกระทบจากการจัดกิจกรรมนี้ คือ ผู้ปกครองได้พูดคุย ให้ความสนใจ ความอบอุ่นกับนักเรียนมากขึ้น และเพิ่มความรัก ความอบอุ่นในครอบครัวได้มากขึ้น
3. ข้อเสนอแนะจากการจัดกลุ่มสนทนา คือ จัดกิจกรรมนี้ตลอดไป ลดการจัดบันทึกการอ่าน จัดหนังสือไว้ในทุกที่ ที่นักเรียนสามารถหยิบอ่านได้สะดวก

4.สรุปผล

รูปแบบกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านที่เหมาะสมเป็นกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านโดยใช้วงจรเดมมิ่ง (PDCA) ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การวางแผน (Plan) ขั้นที่ 2 การปฏิบัติ (Do) ขั้นที่ 3 การประเมินผล (Check) และขั้นที่ 4 การปรับปรุงและพัฒนา(Action) ซึ่งให้ความสำคัญกับการสร้างความตระหนักให้เห็นความสำคัญของปัญหาเรื่องการอ่าน และในการจัดกิจกรรมจะจัดกิจกรรมให้เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตประจำวัน ทั้งการเรียนและการนำไปใช้ในการดำรงชีวิต โดยจัดให้ต้องมีต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อจูงใจให้นักเรียนชอบอ่านหนังสือ

5.การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการนำกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านมาใช้เพราะทำให้ได้อ่านหนังสือที่สนใจ ตลอดจนพ่อแม่ก็ให้ความสนใจกับตนเองมากขึ้น และมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันรวมทั้งเข้าใจบทเรียนมากขึ้น
2. ผู้ปกครองมีความพึงพอใจ เพราะการนำกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านไปใช้ ทำให้ได้ข้อคิดในการเลี้ยงดูลูกหลาน
3. ครูมีความพึงพอใจต่อการนำกระบวนการพัฒนานิสัยรักการอ่านมาใช้ เพราะทำให้นักเรียนกระตือรือร้นในการเรียนรู้มากขึ้น
4. โรงเรียนได้ตระหนักถึงการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการอ่านให้นักเรียนมากขึ้น
5. ครูได้เรียนรู้กระบวนการจัดกิจกรรมอย่างเป็นระบบตามกระบวนการ PDCA ของเดมมิ่ง

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้ สำเร็จได้ด้วยดี ต้องขอขอบคุณสำนักกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว) ที่สนับสนุนงบประมาณ รองศาสตราจารย์ไพโรจน์ คีรีรัตน์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ดวงจิต แก้วอุบล ที่ให้ความรู้ คำแนะนำและเจ้าหน้าที่ผู้ประสานงานของสกว.ทุกท่าน ที่อำนวยความสะดวกในการจัดทำวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- [1] กรมวิชาการ. 2541. รายงานสรุปผลการสำรวจเรื่องสภาพและการผลิตหนังสือสำหรับเด็กในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- [2] จวีวรรณ คุณาภินันท์. 2542. การอ่านและการส่งเสริมการอ่าน. กรุงเทพฯ : ศิลปะบรรณการ.
- [3]_____. 2544. รายการการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการอ่านของนักเรียนและจากการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ คุรุสภาลาดพร้าว.
- [4]_____. 2546. กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.